

De 23 beste verhalen van 2006

inclusief de winnaar
van literaire prijs

De Brandende Pen

(gekozen door Abdelkader Benali, Elsbeth ETTY,
Arieke Kroes en Floor Buschenhenke)

*'Een mooi initiatief, ik zal de ontwikkelingen
rond De Brandende Pen met grote interesse
volgen.'* – Joost Zwagerman

Onbekommerd kort

Justine le Clercq

Otto was handelaar in helderheid. Op zijn visitekaartje stond *Otto Aard, uw Helderheidsspecialist*.

‘Wat is dat, helderheidsspecialist?’ vroeg ik, toen hij mij jaren geleden het nieuwe kaartje overhandigde. Hij vond het een overbodige vraag en begon te vertellen over zijn nieuwste verovering die Ron heette. Voor Ron was er Michel, en daarvoor Ed, en ook Mark had ik meegemaakt, die eerst Monique heette.

‘Hij is zo lief,’ zei Otto.

‘Wie?’

‘Ron.’

‘Is Ron ook helderheidsspecialist?’

‘Beslist niet,’ riep Otto uit en trok geërgerd twee tomaten van de tomatenplant. We stonden in de tuin van het afkickcentrum. De tuin was een beloningstuin. Als je een collega-afkicker kon troosten dan mocht je in de tuin werken. Kon je niet troosten dan moest je fietsbanden plakken.

‘Hij is zo lief,’ zei Otto weer. ‘Hij geeft me het gevoel dat ik de moeite waard ben.’

‘Als helderheidsspecialist?’

‘Ron is niet zoals de rest,’ zei Otto.

‘Je bedoelt dat hij alleen met jou neukt,’ vertaalde ik.

‘Helderheid in taal verjaagt de erotiek,’ zei hij.

Later die dag zag ik de auto van Otto op de parkeerplaats staan. Er zat een aanhanger aan vast die er eerder niet had gezeten. In de aanhanger lagen twee glazenwasserstrappen. Met die twee trappen begon hij zijn handel in helderheid. Hij specialiseerde zich in studentenruiten.

‘Omdat studentenruiten niet serieus worden genomen,’ zei Otto vaak.

‘Als je eens wist wat er schuilgaat achter zo’n raam,’ zei hij ook en klakte dan met zijn tong. Hij leerde de huizen ook aan de binnenkant kennen. Maar daar vertelde hij niks over, over di uto’s raasden voorbij. De viskar werd gerund door de vis-

kareigenaar die elke vorm van service had afgezworen, zoals de voltallige Nederlandse horeca deze had afgezworen.

Ik vertelde Otto dat ik stage ging lopen in een wegloophuis voor meiden.

‘Daar hebben ze ook ruiten,’ zei Otto, die overal ruiten zag en in die ruiten weer geld zag.

We bestelden nog maar een bakje kibbeling, dit keer met whiskysaus.

‘Dan ga ik morgen beginnen,’ zei Otto, ‘met uitbreiden. Ik ga mij toeleggen op zonwering. Want ruiten schoonmaken is één. Maar je moet eens weten hoeveel mensen schrikken van het licht dat dan binnenvalt. En dan komen de vragen. Heb je ook zonwering Otto? En dan moet ik zeggen, nee mevrouw, nee meneer, ik schenk u helderheid maar geen bescherming. Maar dat is afgelopen. Definitief afgelopen.’

Daarna kauwden we in stilte op de kibbeling en keken naar het verkeer.

Na enige tijd zei Otto: ‘Laten we proosten.’

We bestelden twee cola. De viskareigenaar die service had afgezworen drukte de colablikjes hardhandig in onze handen. We trokken de blikjes open.

‘Op je stage,’ zei Otto.

‘Op de zonwering,’ zei ik.

En terwijl we cola dronken geloofde ik in de stage en de zonwering. En in keuzes maken geloofde ik ook, en in vrijheid en in echtheid en nog veel meer. Later niet meer. Later wist ik dat iedere vorm van geloof een luie vlucht uit de realiteit is.

Het was elf uur en ik wilde naar bed maar nam toch de telefoon op.

‘Jiska, eindelijk,’ hoorde ik Otto gehaast zeggen, ‘ik was bang dat ik je niet te pakken kon krijgen. Maar gelukkig. Nu kan jij voor sigaretten zorgen. Ik wil twee pakjes.’

‘Twee pakjes?’

‘Twee pakjes. Doe maar Marlboro. Nee, Camel.’

‘Waarom moet ik je sigaretten brengen?’

‘Omdat ik hier niet weg kan, echt niet, het is onmogelijk.’

‘Waar ben je dan?’

‘In het ziekenhuis. Doe toch maar Marlboro.’

Ik wist niet of ik door moest vragen of juist luchtig moest reageren.

‘Tets met mijn longen en gezwollen. Ik moet hier minimaal een week blijven en ik heb niets bij me: geen schone sokken, geen sigaretten. Breng je ze langs?’

‘Ik kom het ziekenhuis toch niet meer in.’

‘Maak je geen zorgen, ik regel het met de nachtportier. Kamer 423.’

Bij de benzinepomp kocht ik vier pakjes Marlboro.

Het was al twaalf uur in de nacht toen ik aankwam bij het ziekenhuis. Zelfs de portier sliep. Ik nam de trap en slofte door de gangen van de vierde etage. Er hing de geur van ziek vlees. Af en toe klonk een machinaal geluid van een levensrekkend apparaat. Bij kamer 423 stond ik even stil. Ergens onder in mijn buik deed het zeer, maar ik wist niet of het van de honger of van kamer 423 kwam.

Ik dacht aan Otto en aan het afkickcentrum en aan de hagelslag die hij in dikke lagen in de roomboter prakte op een witte boterham. In die begintijd in het afkickcentrum zag ik eruit als een windhond die aan anorexia leed. Otto zag eruit als een boterberg. Dwars door de groep afkickers liep een dikke scheidslijn van lichaamsgewicht. De nieuwelingen waren te mager. De ouderlingen te dik.

Bij de gezamenlijke lunch kwam Otto op een dag tegenover me zitten.

Hij zei: ‘Je bent twee maanden clean.’ Iets wat ik zelf ook wist. Hij begon alweer met hagelslag te strooien terwijl hij me aankeek en zei: ‘Twee maanden is te kort om je te vertrouwen.’

Voor vertrouwen is twee maanden kort. Twee jaar trouwens ook. Vertrouwen is een product van de menselijke hoop, en

alleen daarom al moet je het wantrouwen. Alleen wat achter je ligt valt min of meer te vertrouwen, en zelfs dat is niet zeker.

‘Maar toch wil ik je leren kennen,’ zei hij voldaan.

Hij strooide nog steeds met hagelslag. Ik wilde iets zeggen, maar nieuwelingen mochten niet uit zichzelf praten tegen de ouderlingen.

Met een klap zette hij de hagelslag op tafel, boog zich voorover en fluisterde: ‘Ik loop geen risico meer in vriendschappen. Voor je mij kan belazeren ben ik al dood.’

‘Mag ik tegen je praten?’

‘Praat maar nieuweling, maar niet teveel.’

‘Wanneer ga je dood?’ vroeg ik.

‘Binnenkort, zeer binnenkort.’

Rond mijn navel voelde ik wat klam zweet opkomen.

‘Neem ook hagelslag,’ zei hij. En omdat ik een nieuweling was en hij een ouderling pakte ik de hagelslag en begon te strooien.

‘Doe er een boterham onder,’ commandeerde Otto.

Ik legde er een boterham naast.

‘Laten we vrienden worden,’ zei hij.

‘Ja,’ zei ik, ‘laten we dat doen.’ Ik probeerde de hagelslag met mijn mes op de boterham te krijgen.

Otto keek er even naar en riep toen uit: ‘Ik schenk je mijn korte vriendschap. Neem het, omarm het, stort je er onbekommerd in.’

‘Onbekommerd,’ zei ik, ‘een onbekommerd korte vriendschap.’

‘Zo is het,’ zei Otto. Toen aten we onze boterhammen met hagelslag op.

De dood bleef weg waardoor de vriendschap bleef. Onbekommerd kort werd bekommeren om werk, clean blijven, uitgaan, leven met hiv, verbroken liefdes en gewonnen toekomst. Ruim vier jaar verder waren we en nu stond ik voor kamer 423. Ik stapte naar binnen en riep: ‘De sigarettenkoerier.’

Twee dagen later was ik gewend aan het ritme. Ik leefde van bezoeken naar bezoeken. Tussendoor kocht ik alle spullen die Otto nodig had om zijn leven te verkorten: babi pangang, sigaretten en hagelslag.

Op dag drie vroeg ik: ‘Wanneer mag je naar huis?’

Otto legde zijn wijsvinger op de grote moedervlek op zijn linkerwang.

‘Zie je dit?’ vroeg hij.

‘Je moedervlek?’

‘Juist, mijn vlek.’

‘Die zie ik.’

‘Hij is heel lang alleen geweest, die vlek. Een eenzame vlek was het.’

Ik keek naar zijn vlek, en toen naar alle draden die uit Otto's lijf kwamen en die naar flessen en zakken leidden, en vroeg me af of in een van die flessen morfine zat. Ik dacht aan mijn opa die langzaam de dood in zakte terwijl hij biggetjes zag dartelen.

‘Een biggetje, een biggetje,’ gilde hij dan, en mijn oma riep: ‘Er zijn geen biggetjes, er zijn echt geen biggetjes.’

‘Het is de morfine,’ riep mijn vader over het gegil van oma heen. Maar oma luisterde niet, en opa had nooit geluisterd.

‘De vlek heeft gezelschap gekregen,’ zei Otto.

Hij sloeg de dekens op, knoopte zijn pyjamasje open, trok het half uit en zei: ‘Ik heb vlekkenyfus.’

‘Jezus,’ zei ik.

Op zijn borst zat een grote zwarte vlek, en ook een op zijn buik en op zijn rechterbovenarm.

Ik voelde me behoorlijk misselijk worden. Ik fronste en kreeg het warm en zei weer: ‘Jezus.’

‘Op mijn rug zit er ook een. Wil je die zien? Kijk maar.’

Hij draaide iets met zijn bovenlijf. ‘Kijk nou.’

‘Jezus man, je lijkt wel een Dalmatiër.’

‘Kaposi,’ zei hij en keek me toen uitdagend aan.

‘Kaposi,’ herhaalde ik.

Langzaam bracht hij zijn gezicht vlak bij het mijne en fluis-

terde staccato: 'Ka-po-si.'

Zijn neus – een neus als de punt van een witte straaljager – was nu dicht bij mijn halshuid en ik wist niet of ik stonk als ik bang was.

'Ver-dwijn ik in die vlek-ken,' ging hij staccato verder, 'ik im-plo-deer... in die vlekken...'

'Mag je pyjamajasje weer aan,' vroeg ik.

Hij viel terug in het kussen en zuchtte: 'Toen ik nog geen vlekken had kon ik mezelf afschudden.'

'Hoe dan?' vroeg ik.

'Je weet wel; uitgaan tot de zon opkomt.'

'En coke snuiven tot je anus wit ziet.'

Hij lachte en vulde aan: 'En zuipen tot iedere brulbekkikker op een Arabische volbloed lijkt.'

Ik probeerde de vlekken te ontwijken.

Otto zong: 'Eén vlek is geen vlek, twee vlek is een paasvlek, drie vlek is een rouwstoet.'

'Mag je pyjamajasje weer aan?' vroeg ik.

Ineens begon hij te hoesten, echt smerig te hoesten. Hij pakte een bakje, spuugde een fluim uit, ging weer liggen en leek plots uitgeblust.

Een tijdje bleef het stil.

'Op een dag ben ik één grote vlek,' zei hij.

'Misschien,' zei ik.

'Ik verdwijn in de vlek, en de vlek verdwijnt in de grond.'

Ik wist niks te zeggen.

'Alles goed op je stage?' vroeg Otto.

Ik knikte en zei: 'Ik ga.'

'Dat is mooi,' zei Otto, maar ik wist niet of hij doelde op de stage of het vertrek.

Voor de zekerheid zei ik nog een keer: 'Ik ga,' en begon weg te lopen. Bij de deur keek ik even om. Hij lag, nog steeds met ontbloot bovenlijf, naar de tl-lamp te staren als een Dalmatiër die in de koplampen van een vrachtwagen kijkt.

'Tot morgen,' zei ik.

In de stilte die volgde liep ik weg.

Het betonnen trappenhuis voelde kil aan. Langzaam liep ik naar beneden. Het komt nooit meer goed, dacht ik.

Soms, als Otto erg verliefd was, of dronken (het onderscheid was niet te maken) greep hij voorbijgangers bij hun arm en vroeg ze indringend: 'Houdt u er ook zo van?' Als diegene zich verschrikt losmaakte zong hij met open armen: 'Van het le-e-ven.' Nooit kreeg hij een klap op zijn bek. Maar hij koos dan ook altijd oude vrouwtjes en jonge meisjes uit.

Ineens had ik geen zin meer om het ziekenhuis te verlaten. Op de tweede etage ging ik op een traprede zitten. Zorgvuldig begon ik mijn duimnagel eraf te bijten en dacht aan vroeger.

Op de middelbare school vroeg een leraar eens: 'Wat willen jullie worden?'

Mijn klasgenoten gaven heel serieuze antwoorden en dat verontrustte me nog het meest. Ze somden beroepen op: slager, advocaat, apotheker, dierenarts. Het kon me niets schelen wat ik ging worden. Als het leven maar overrompend en absurd zou zijn. Ik wist nog niet of ik ziekte en dood absurd vond of overrompend.

De twaalfde dag meldde ik me ziek op mijn stage. Ik wandelde naar het ziekenhuis met een brood en een pak pure hagelslag.

In kamer 423, tweede bed rechts, staken wat blonde haren boven het laken uit.

'Otto,' fluisterde ik.

Aan de andere kant van de kamer begon iemand te rochelen. Een dag eerder lag Ott Udbl ? ha e er k Eerd

‘Otto,’ fluisterde ik weer. Hij mompelde iets terug vanonder zijn deken.

‘Hij is niks vandaag,’ hoorde ik de rochelman roepen.

Ik trok de dekens wat rechter en ging zitten.

‘Helemaal niks is het met hem. En ik kan het weten.’

Ik draaide me even om, knikte uit beleefdheid en hoopte dat de rochel zijn kop verder hield.

‘Een dokter, dat kan ik worden. Mevrouw, ik lig hier al zo lang, laat mij dat doktersexamen maar doen, ik slaag.’

‘Otto, ik heb hagelslag bij me,’ zei ik.

‘U mag me alles vragen. Dan heb ik het allemaal niet voor niks meegemaakt,’ riep de rochel.

Otto begon te bewegen en mompelde: ‘Vreselijk.’

‘Wat?’

‘Ik heb een slechte dag,’ zei hij zacht.

‘Dat is wat ik iedereen ook vertel, dat je bijna dood gaat.’

Otto kwam langzaam overeind en zei: ‘We mogen niemand teleurstellen.’

‘Nee, laten we niemand teleurstellen.’ Otto slingerde zijn benen uit bed en probeerde zijn lijf recht boven die benen te krijgen. Hij bewoog als een marionet die bediend werd door een stagiaire. Toen kreunde hij.

‘Zie je, het is niks met hem vandaag,’ riep de rochel.

‘Jiska,’ fluisterde Otto uitgeput, ‘laten we praten. Niet hier. In de rookkamer.’

Het leek me geen goed plan om met een uitgeputte Dalmatiër te gaan roken.

‘Ik wil dat,’ fluisterde Otto.

Zelfs een uitgeputte, in morfine gedrenkte Dalmatiër heeft recht op zijn wil en ik pakte een rolstoel en rolde die naast het bed.

‘Als dat maar goed gaat, als dat maar goed gaat,’ sneerde de rochel.

Otto liet zich in de rolstoel vallen en twee apparaten vielen mee.

‘Jaha, die zitten aan hem vast,’ hoonde de rochel.

Ik raapte ze op. Links kwam het apparaat met voedsel dat Otto vasthield. Rechts de medicijnen. Met een hand duwde ik de rolstoel.

De rookkamer was niet ver weg, maar met een rolstoel en apparatuur, en medicijnkarretjes als obstakels, duurde het zo lang als de gang naar het graf. Tenminste, dat vermoed ik, want de gang naar het graf had ik nog nooit gemaakt.

Het rookhok was ingericht om het roken te ontmoedigen. Maar geen ontmoedigingsbeleid had ooit enig effect op ons gehad. Was dat wel zo geweest, dan waren we niet beland in de rookruimte van het ziekenhuis. In deze fase nog veranderen was zinloos.

‘Steek je er een voor me op?’ vroeg Otto. We rookten een tijdje. Ik keek door de ruit naar de mensen die voorbij liepen. Otto’s ogen vielen af en toe dicht. Een dokter snelde langs, achtervolgd door een wapperende doktersjas.

Na de eerste sigaret vroeg Otto: ‘Waar is de hagelslag?’

Ik rende terug naar kamer 423; de rochel riep iets en ik snauwde iets terug; en ik rende weer naar de rookruimte die moest ontmoedigen.

Otto zette het pakje hagelslag aan zijn mond, liet wat hagels in zijn mond vallen en smakte er een tijdje op. Daarna zei hij, met bruin omrande lippen: ‘Je bent bang voor mij.’ Hij duwde een mouw omhoog, wees op een grote paarse vlek en zei: ‘En bang voor deze ziekte. Je vraagt je af of we daarom zijn afgekickt, om alsnog te jong dood te gaan. Niet aan de drugs maar aan het verleden dat ons inhaalt.’

Het was een lange zin voor zijn verzwakte lijf.

‘Nee hoor,’ loog ik en zoog hard aan mijn sigaret. Otto bleef me aankijken, zacht maar vastberaden. Nu had ik gelogen tegen een zieke, een bijna-dode. En we moeten vooral blijven liegen tegen zieken en bijna-doden. Want waarom zou je ze lastig vallen met de waarheid die toch al onverbiddelijk op ze afstevent? Alsof je daar als mens nog iets aan toe te voegen hebt.

Toch twijfelde ik. Ik had ook gelogen tegen een vriend. En zelfs ik had principes. Ik wist nog niet precies welke, maar dit leek me er een van.

Dus zuchtte ik diep en beaamde: 'Ik ben afgekickt omdat het beloofde land er lag. Het land van honing en klaterend geluk. Weg van overleven en genot.'

'Je vraagt je af of je voor me moet zorgen of weg moet rennen naar het beloofde land.'

Ik drukte mijn sigaret uit.

'Vergis je niet,' ging Otto verder, 'de afgelopen vier jaar heb ik geleefd als een kind in speelgoedland.'

'Als een pelikaan boven een viskwekerij,' zei ik.

Hij wilde glimlachen, maar het lukte maar matig.

'Schaam je nooit voor je twijfels en voor je neiging om te vluchten.'

Hij hield weer even stil. Zijn gezicht leek met elke zin bleker te worden.

'Nu ben je hier, binnenkort ben je op mijn begrafenis, en daarna ga je leven alsof er nooit een andere optie is geweest.'

Terwijl ik een nieuwe sigaret aanstak vroeg ik: 'Hoe moet dat nou met je handel in helderheid?'

'De mensen. De helderheid. Het gedoe. Ik zal ze missen.'

Ik nam een stevige trek.

'Weet je nog ons eerste gesprek?' vroeg ik.

'Nee,' zei Otto.

'Onbekommerd korte vriendschap,' zei ik.

'O ja, dat. Onbekommerd kort.'

We zwegen even.

'Morgen ga ik naar huis,' zei Otto. Ik schrok.

'Je moet het management van je eigen leven niet uit handen geven,' fluisterde hij. 'Morgen ga ik naar huis en stop ik met het innemen van de medicijnen. Alles is geregeld.'

En terwijl mijn keel dichtgeknepen werd en een gezwollen misselijkheid zich in mijn lichaam nestelde, zei ik: 'Laten we proosten. Laten we proosten zoals we nog nooit hebben geproost en nooit meer zullen proosten.'

Otto veerde iets op en zei: 'Alsof het de laatste proost is. De allerlaatste! En weet je wat?'

'Nou?'

'Dat is ook zo!' Toen lachten we; ik hard en hij zo hard als hij kon opbrengen.

Ik haalde twee blikjes cola uit kamer 423. Ik trok de blikjes open en dacht aan de viskar en de viskareigenaar die service had afgezworen, en aan de mensen die we niet teleur mochten stellen, en de hagelslagfabrikant die een gevoelig verlies zou lijden. Ik gaf Otto een blikje en hielp hem zijn arm omhoog doen en we proostten alsof het onze laatste keer was.

'Onbekommerd kort,' proostte Otto.

'Onbekommerd kort,' proostte ik.

Sector Housewarming

Lucas Winnips

Henry Onetten had niets te doen gehad in zijn eerste week bij Algemene Zaken. Anderen hadden het druk of deden alsof ze het druk hadden. Henry was aangenomen als medewerker ondersteuning, maar in die eerste week had hij nog niemand kunnen ondersteunen, zelfs niet in de meest vergezochte betekenis van het woord.

Er waren mensen die over de gang liepen met een leren attachékoffer in hun hand. Henry had ook een leren attachékoffer gekocht en er een oude krant, een leeg opschrijfblok en een pen ingedaan. Hij beschikte over een grote kamer voor zichzelf, met tegenover hem twee lege bureaus. Soms hoorde hij zijn buurman, van wie hij niet wist hoe die eruit zag, een telefoongesprek voeren.

De sectormanager, die Van Beuningen heette, had pas een huis gekocht. Hij wilde dit aan zijn collega's laten zien en daarna een borrel drinken. Het open huis begon om vijf uur. Henry was moe van het niets doen en van het wachten, maar wilde niet als eerste van kantoor vertrekken. Hij wilde niet nu al de indruk wekken dat hij de kantjes er vanaf liep. Hij bleef dus op zijn stoel zitten terwijl de anderen zich over de beschikbare auto's verdeelden. Telkens als er iemand langs

zijn deur liep, boog hij zich voorover naar een fictief aandachtspunt, knelpunt of hoogtepunt in een al even fictief document. Wat hij werkelijk voor zich zag waren de condensafdrukken van zijn vingers op het lege, grijze tafelblad. Toen iedereen naar het huis in kwestie was afgereisd, nam een opgejaagde stilte bezit van het gebouw, de gangen, zijn kamer. Hij deed het licht uit en liep door de gang naar de lift.

Het huis lag ver buiten de stad, in een nieuwbouwwijk. Het was al donker toen hij zijn fiets van het slot haalde. Onderweg begon het steeds harder te regenen, met steeds grotere, koudere en hardere druppels. De regen reisde met hem mee. De regen wilde hem laten zien wat werken was. Met opeengeklemd kaken en een gevoelloos voorhoofd, bereikte hij de nog onverharde wegen van de nieuwbouwwijk. Het was te modderig om verder te kunnen fietsen. Met de fiets in zijn hand ploegde Henry zich een weg naar het te bewonderen huis. Het had drie verdiepingen. Vanaf de eerste verdieping straalde een helder licht de duisternis van bouwputten, steigers en betonnen karkassen in. Er klonk geroezemoes en gerinkel van servies.

'Je bent zeiknat,' zei Van Beuningen, die de deur opendeed.

‘Wacht hier even.’

Henry druppelde nog na. Om hem heen breidde zich een modderig plasje uit. Van Beuningen liet de voordeur openstaan en kwam even later terug met een stapeltje droge kleren en een paar pantoffels.

‘We hebben een houten vloer laten leggen. Die mag niet nat worden, anders trekt hij krom.’

Henry moest zich verkleeden in de hal, waar bruine plavuitzen lagen.

‘Ik zie je boven,’ zei Van Beuningen en ging de trap op.

Hij kleedde zich om. Met zijn zwarte pantalon, die hij toch moest wassen, veegde hij de moddervlekken van de vloer. Hij wilde zich netjes gedragen in het huis van de sectormanager. In een grote wandspiegel bekeek hij hoe hij eruit zag. Van Beuningen had hem een groene, te korte joggingbroek gegeven, een paar grote pluchen pantoffels in de vorm van twee konijnen en een bruin, wollen vest dat tot iets boven zijn knieën reikte. Het vest was voorzien van een ceintuur en gebreid in een grove steek, zodat je tussen de wol door zijn huid kon zien. Aan de voorkant, ter hoogte van zijn dijbenen, zaten twee grote zakken. Hij stak zijn handen erin en leek op een psychiatrische patiënt. Met tegenzin ging hij de trap op.

‘Dit is onze nieuwe medewerker,’ zei Van Beuningen toen hij op de eerste verdieping aan was gekomen. ‘Als jullie hem er belachelijk uit vinden zien dan is dat mijn schuld. Hij was doorweekt, dus ik heb hem wat droge kleren gegeven.’

‘Had je hem niet gewoon een broek en een overhemd kunnen geven?’ zei Omberg, van de sector Ruimte. Hij had een flesje bier in zijn hand en een ander, ongeopend, in de zak van zijn colbert.

‘Als je met hem van kleren wilt ruilen, ga gerust je gang,’ zei Van Beuningen.

Hierna zei Omberg niets meer.

In het midden van de etage stond een reusachtig kookeiland met ingebouwde oven, magnetron, afwasmachine en een

twalfpits elektrische kookplaat. Daarboven hing een enorme, roestvrijstalen afzuigkap. Af en toe trok iemand een la open en prees de soepelheid van de glijders of het zoemende geluid dat deze maakten. Omberg kwam naar hem toe.

‘Van Beuningen heeft net een rondleiding gegeven. Ik denk niet dat hij zin heeft om dat voor jou nog een keer te doen, maar voel je vrij om in je eentje wat rond te snuffelen.’

Henry wilde weten of Van Beuningen dit wel goed zou vinden. Misschien vond hij het vervelend als er mensen op eigen houtje door zijn huis scharrelden.

‘Hij moet niet zeuren. Op het werk kan hij misschien de baas over je spelen, maar niet hier.’

Omberg haalde het flesje bier uit zijn zak, zette de kroonkurk tegen het aanrechtblad, keek om zich heen of niemand het zag en ramde toen net zolang tegen het flesje totdat de kroonkruk er vanaf sprong. Er bleven krassen en pitjes in het gelakte hout achter. Omberg zette het flesje aan zijn mond en nam een paar slokken. Vervolgens opende hij de manshoge koelkast en haalde er twee nieuwe pijpjes bier uit. Eén stak hij weer bij zich in zijn colbert. De ander duwde hij bij Henry in de handen.

‘Hier. Voor onderweg.’

Met het nog ongeopende flesje in zijn hand besteeg Henry de trap naar de tweede verdieping. Halverwege zag hij dat Van Beuningen hem nakeek.

‘Ik ga even rondkijken,’ verklaarde hij.

‘Ik zie het,’ zei Van Beuningen.

De kamer waar de trap op uitkwam was bijna helemaal leeg.

U eVn

Van Beuningen te zijn uitgenodigd. Daarbij kwam nog dat het hele huis hem eigenlijk niet interesseerde, maar dat Omberg hem had overrompeld. Ook dat vond hij vervelend. Het ambivalente gevoel loste zich op toen hij in de spiegel keek. Het was een gemene streek van Van Beuningen om hem deze kleren te geven. Hij ging op de rand van het bad zitten en luisterde of hij iemand aan hoorde komen. Daarna ging hij in het bad zitten. Alsof hij, door met zijn kleren aan in het bad te gaan zitten, het hem aangedane onrecht kon vereffenen. Hij wilde een slok van zijn bier nemen, maar stootte met de kroonkruk tegen zijn tanden. Hij bleef nog wat langer zitten, maar kon niet ontkennen dat hij zich verveelde.

Uiteindelijk stond hij op, deed het licht uit en vervolgde zijn expeditie door de deur aan de andere kant van de badkamer. Hij kwam uit in een kamer waarin een zwarte leren fauteuil stond en een kamerbrede, bordeauxrode inbouwkast. De achterwand was helemaal van glas. Hij keek uit op de andere huizen van de wijk, die er ongeveer – maar niet precies – hetzelfde uitzagen; elk huis verschilde op een aantal kleine punten van elk ander huis. In sommige brandde licht en kon hij mensen zien schilderen of behangen.

Vanuit de keuken steeg gepraat en gelach op. Nu eens zachter, dan weer harder, in golven. Na een tijdje uit het raam gekeken te hebben, besloot hij weer naar beneden te gaan. De derde verdieping liet hij voor wat die was.

Onder aan de trap stonden twee mannen van middelbare leeftijd. Ze zaten beiden goed in het pak. Een van de twee had rode vlekken in zijn gezicht, alsof hij in aanraking was gekomen met een stof waar hij allergisch voor was. Henry opende zijn bierflesje en probeerde zich in het gesprek te mengen.

‘Ik vind het een mooi huis,’ zei hij. Ze sloegen er geen acht op. Misschien praatte hij niet hard genoeg.

‘Mooi huis,’ zei hij een stuk luider.

Ze keken even om, alsof ze ergens iets gehoord hadden, praatten toen weer verder. In de spiegeling van het raam kon hij zien hoe het tafereel er van een afstand uitzag. Twee keu-

rig geklede heren, daarnaast een slungelig figuur in een te korte broek, een vest uit de jaren zestig en een paar potsierlijke pantoffels in de vorm van twee konijntjes. Hij probeerde het gesprek te volgen, maar begreep niet waar ze het over hadden. Wel nam hij, om zich een houding te geven, slok na slok van zijn bier. Afhankelijk van wie er het woord had keek hij naar de man met de rode vlekken of naar de andere man, waarbij hij zich soms vergiste. Het gedraai met zijn ogen had een hypnotiserende uitwerking op hem. Hij versuften. Toen hij ten slotte weg wilde lopen, kwam Van Beuningen op hem af.

‘En, wat vond je ervan?’

‘Ik vind het een mooi huis.’

‘Wat vond je van het schilderij?’

Hij had geen schilderij gezien. Waarschijnlijk hing het ergens op de derde verdieping, die hij had overgeslagen.

‘Een prachtig werk. Indrukwekkend,’ antwoordde hij om ervan af te zijn.

Van Beuningen lachte.

‘Kijk eens aan. Wat vond je er indrukwekkend aan als ik vragen mag?’

‘De kleuren. Ik vond het kleurgebruik erg mooi.’

‘Daar proosten we op,’ riep Van Beuningen, ‘op de kleuren!’ Ze sloegen hun flesjes bier tegen elkaar.

‘Ik vind de kleuren van uw huis ook heel mooi,’ zei hij nog, maar Van Beuningen was alweer weggelopen.

Even later tikte iemand hem op de schouder. Het was een man van een jaar of zeventig. Hij droeg een bruin colbert met daaronder een groene spencer, waarin brandgaten en schroeiplekken zaten. In zijn bevende hand hield hij een glas wijn.

‘Als het goed is heb jij aan het begin van de week de IPC-documenten gekregen. Ik neem aan dat je die volgens protocol hebt afgehandeld,’ zei hij. De toon ging aan het eind van de zin iets omhoog, zodat het een vraag werd, waarop Henry moest antwoorden. Het gezicht van de man was bedekt met

een ragfijn netwerk van gesprongen adertjes. Henry kon zich niet herinneren dit ooit eerder gezien te hebben. Daarnaast wist hij niet wat de, – of misschien wel het, – IPC was, noch welke voorschriften golden bij de behandeling ervan. Maar het leek hem niet verstandig om na een week werken te zeggen dat hij geen flauw idee had wat hij moest doen en dat de collega in kwestie een vreemdeling voor hem was.

‘Maakt u zich geen zorgen,’ zei hij daarom, ‘ik heb het zelfs nog een keer extra gecontroleerd.’

Dit stelde de man gerust.

‘Goed werk, goed werk,’ zei hij en klopte hem op de schouders. Daarna schuifelde hij weg om zich te bemoeien met de opschudding, die even verderop was ontstaan. Rond Omberg had zich een kring gevormd. Omberg maakte zich kwaad.

‘Niet! Niet! Niet!’ riep hij en stampte daarbij zo hard op de houten vloer dat de glazen op het kookeiland zachtjes rilden. Iedereen hield op met praten om te kijken wat er aan de hand was. Even was het helemaal stil. Omberg, geschrokken van de uitwerking van zijn gestampvoet, zette het gesprek hierna op gedempte toon voort.

Henry wrong zich tussen groepjes pratende mensen door naar de koelkast. Het lukte hem niet om de deur open te krijgen. Bang om iets te forceren deed hij een stap naar achteren om te kijken of er soms een knop of hendel uitgetrokken of ingedrukt moest worden.

‘Sesam open u,’ klonk het in zijn oor.

Hij draaide zich om en keek in het grijnzende gezicht van Richter, de personeelsfunctionaris die hem had aangenomen. Richter had zijn voet klemgezet tussen de koelkastdeur en de houten vloer. Henry lachte beleefd om de flauwe grap en wilde de deur alsnog openen, maar Richter liet zijn voet staan.

‘Sesam open u zeg ik toch.’

Even bleef hij stilstaan, met de deurknop al in zijn hand. Hij voelde een druppel zweet van onder zijn oksel over zijn ribben glijden.

‘Sesam open u,’ zei hij toen, half vragend, half bezwerend.

Richter haalde zijn voet weg en reikte hem de flessenopener aan.

‘Hoe is je eerste week bevallen?’ vroeg hij, terwijl hij hem met dezelfde, valse grijns aan bleef kijken.

‘Uitstekend,’ bracht hij met enige moeite uit.

Richter knikte.

‘Heb jij eigenlijk wel genoeg te doen?’

Hij haalde diep adem, zodat hij een begin kon maken met het uitleggen van de situatie, maar voordat hij een woord kon uitbrengen, had Richter hem opzij geduwd en was weggelopen. Omberg, die op de achtergrond weer steeds harder was gaan schreeuwen, had de bejaarde – eigenaar van de verschroeide spencer – tegen de grond geslagen. Het slachtoffer lag in gestrekte houding, met in zijn hand het nog ongehavende wijnglas, waarvan de inhoud zich geruisloos over de vloer verspreidde en tussen de kieren verdween. Een vrouw had een emmer met water gevuld en stond al klaar om deze bij hem in het gezicht te gooien, maar op het laatste moment hield Van Beuningen haar tegen. Hij wilde onder geen beding water over zijn vloer hebben. Na een korte discussie stemde hij in met een met ijsblokjes gevulde, en door hem persoonlijk dichtgeknoopte, plastic zak. Omberg was nog steeds buiten zinnen van woede. Er waren twee mannen nodig om te voorkomen dat hij nogmaals aanviel, vier om hem uiteindelijk de trap af en naar buiten te krijgen.

‘Wat is er in godsnaam aan de hand?’ vroeg Henry aan een vrouw, die nonchalant tegen de koelkast leunde en alles met een spottende lach om haar lippen had bekeken.

‘Ach,’ zei ze, ‘niks bijzonders. Ergens is iets misgegaan met de afwikkeling van de IPC, maar niemand weet precies waar, dus geeft iedereen elkaar de schuld.’

Hij knikte en keek naar de grond, wendde zijn hoofd weer af toen hij de twee pluche konijntjes aan zijn voeten zag. Hij zei tegen de vrouw dat hij even een sigaret ging roken op

het balkon.

‘Dat moet jij weten,’ zei ze.

Hij rookte niet, maar wilde even alleen zijn. Ook had hij behoefte aan frisse lucht, want hij had het benauwd. Op het balkon sloot hij de deur achter zich en leunde over de balustrade. Zijn behoefte aan frisse lucht was op slag verdwenen; er waaide een snijdende wind door de gaten van het vest. Hij kreeg het koud, maar bleef toch staan en keek naar het huis aan de overkant. Mensen zaten op plastic tuinstoelen patat te eten. Hij dacht aan zijn werk en aan de dingen die hij vanavond had meegemaakt. Hij keek op zijn horloge. Hij was hier nu al anderhalf uur. Toen hij zich om wilde draaien om te vertrekken hoorde hij de schuifdeur. Het was Van Beuningen. Van Beuningen sloot de deur achter zich en ging naast hem staan.

‘Ik wilde graag nog even met je praten over het schilderij.’

‘Lijkt me leuk,’ antwoordde Henry binnensmonds. Zijn kaken waren verstijfd door de kou.

‘Je zei dat je de kleuren mooi vond. Wat vond je er nog meer mooi aan?’

‘Het klinkt misschien gek,’ zei hij, opgelucht dat hij meteen iets had kunnen bedenken, ‘maar eigenlijk doet het me denken aan hoe geweldig ik het naar mijn zin heb bij de sector Algemene Zaken.’

‘Klinkt niet gek. Klinkt goed.’

Henry probeerde vriendelijk te glimlachen.

‘Had ik u trouwens al bedankt voor de droge kleren? Het is heel vriendelijk van u. Ik zal zorgen dat u ze maandag weer gewassen en gestreken terugkrijgt.’

‘Nergens voor nodig. Flikker maar gewoon in de vuilnisbak. Je zei dat het schilderij je aan je werk deed denken. Ik begrijp dat je daar erg van geniet. Zou je kort aan kunnen geven waarvan je precies geniet?’

‘Gewoon,’ zei hij, ‘van het idee dat je nuttig bent, dat je jezelf kunt ontplooien, de afwisseling...’

Hij zweeg even.

‘Leuke collega’s,’ voegde hij toe.

‘Kun je iets specifieker zijn?’

Hij was moe. Om goed te kunnen nadenken, moest hij zich concentreren. Om zich goed te kunnen concentreren, moest hij zijn ogen dichtdoen. Als hij zijn ogen dichtdeed, dwaalden zijn gedachten af, naar huis, naar warmte, naar herinneringen, die weer over gingen in flarden van andere herinneringen, van groenbegroeide hellingen, een dagje aan het strand, op de achtergrond het geluid van de ruisende zee...

‘Het allermooiste is misschien wel dat het oneindig is, dat het nooit ophoudt, hoe hard je ook werkt.’

Zijn stem trilde.

‘Ik bedoelde het eigenlijk anders,’ ging Van Beuningen onverstoort verder, ‘je hebt het de hele tijd over “geweldig” en “mooi”, maar wat is er zo geweldig aan geweldig, wat is er mooi aan mooi?’

Even was het alsof hij er zelf niet meer was, maar er iemand anders in hem zat, diep van binnen, die het woord voor hem deed.

‘Ik moet even naar de wc,’ sprak die ander, ‘ik ben zo terug.’

Hij opende de schuifdeur en liep de keuken door, langs de bejaarde, die inmiddels weer bij bewustzijn was gekomen. Henry liep verder naar de trap. Hij was duizelig, zodat hij zich vast moest grijpen aan de voor hem liggende treden. Zo klom hij omhoog. Hij passeerde de tweede verdieping en kwam uit op de derde. Op de vloer lag een tweepersoons matras. Hij liep door de smalle gang en kwam in een kamer aan de achterkant van het huis. Er stond een fauteuil en een glazen salontafel. Er lag hoogpolige, rode vloerbedekking op de vloer. Aan de muur hing het schilderij. Het bedekte bijna de hele wand. De schilder had alleen zwart gebruikt. Zwarte, druipende, glimmende klodders olieverf. Hij bleef staan en keek. Het hele doek was zwart. Laag over laag over laag.

De zelfmoordterrorist

Olga Ponjee

Alles was voor hem geregeld: het vliegtuig, de bus en het valse paspoort waarin stond dat hij Hosni Omar heette en agent was voor een grote Arabische uitgeverij. In het Engels legde hij aan de douane uit dat er wat moeilijkheden waren rondom de Nederlandse distributie van Yassin Abdullahs nieuwste bestseller, een lijvige trilogie met de veelzeggende naam: *Schelpdieren vangen met een fijnmazig netje, onder de oceaanpiegel, door koele bries geplaagd (ruik je de geur van het zuchten?)*. Dat die titel twee regels telde was al reden genoeg voor spoedberaad. Bovendien had een zuinige productiemanager berekend dat het schrappen van vijftig procent van de bijvoeglijke naamwoorden een verdubbeling van de winst zou opleveren en snapte geen van de redacteurs hoofdstuk twaalf en vijftien.

De douanebeambte knipperde met zijn ogen. Hij had nog nooit van Hosni Omar of Yassin Abdullah gehoord en twijfelde sowieso aan zichzelf wanneer het ging om zinnen die uit meer dan vijf woorden bestonden. Zonder verdere procedures liet hij de kleine, donkerharige man doorlopen.

Buiten het zicht van de douane haalde de man, die zich uitgaf voor Hosni Omar, opgelucht adem en wreef zijn blouse

over de klamme huid onder zijn oksels en navel. De drie rijen bommen om zijn middel leken plots zoveel minder te wegen.

Hij had geen zin om lang over zijn handelingen en hun consequenties na te denken. De zelfmoordterrorist was eigenlijk net als ieder ander. Hij wilde iets betekenen in de wereld, zijn ouders gelukkig maken en wat geld verdienen. Studeren was geen optie; de vader van de zelfmoordterrorist had een gedegen opleiding genoten, maar was van de ene op de andere dag werkloos geworden toen een bom het universiteitsgebouw met de grond gelijk had gemaakt. Er vielen twaalf doden en nog veel meer gewonden en dat was genoeg om de rest van de studenten en professoren de wetenschapslust te ontnemen.

Bovendien was de zelfmoordterrorist een verschrikkelijke student, die beter was met zijn handen dan met zijn hoofd. Restte hem een hele reeks armzalige baantjes of een leerling-schap in het geloof. Hij koos het laatste.

Toen zijn leermeester hem drie dagen geleden belde voor een opdracht, had hij geen seconde getwijfeld. Deze klus was voor hem bestemd: hij liet geld na en roem voor een klus die

weinig inspanning vergde. De opdracht was simpel: hij moest zoveel mogelijk mensen die niet van het Ene Geloof waren (en die daardoor automatisch tot het Andere Geloof behoorden) de lucht in blazen en ze achterna reizen de Andere Wereld in. De stad waar hij afgezet zou worden zat vol Anderen, er was keus genoeg.

Hij zou met de bus moeten reizen, om minder op te vallen. Op zijn buskaart stond de naam van wat hij aannam dat het de stad van bestemming was. Maar misschien was het niet nodig om zover te gaan. Uit de kranten die hij thuis las (en die zo vol stonden over binnenlandse aanslagen dat de redactie genoodzaakt was geweest drie katernen plus de strippagina te schrappen), was hem duidelijk geworden dat de huidige trend op het gebied van zelfmoordacties zich centreerde rond het openbaar vervoer. Supermarkten, warenhuizen en scholen waren tweede keus. Een bus of trein was een rijdende tijdbom. Want zodra een tank of gevaarlijke lading vlam vatte, werden alle omstanders in de explosie meegezogen.

De zelfmoordterrorist wierp nog eens een blik op zijn buskaart. Hij kon de naam van de stad die onder de stempelvakjes was geschreven niet uitspreken. Sowieso had hij moeite met de vreemde tekens waar zijn ogen niet aan gewend waren. Maar de chauffeur zou hem begrijpen. En zodra er genoeg passagiers waren ingestapt, zou hij zijn slag slaan.

De zelfmoordterrorist stond inmiddels al meer dan twee uur bij de bushalte. Het weer was omgeslagen; de heldere blauwe hemel was nu overtrokken met een grauwe waas, die donkerder en donkerder kleurde en al het licht uit het landschap zoog. Even later kletterden dikke druppels op het asfalt. De zelfmoordterrorist stopte zijn buskaart in zijn binnenzak, trok een extra trui aan om te voorkomen dat het netwerk van explosieven op zijn maag defect zou raken en stuurde naar

het saaie landschap vóór hem. Een rechte horizon met boven de streep de grauwe lucht en onder de streep een eindeloos landschap van plat, groen gras. Hij zag koeien. Een eenzame boerderij, die vanaf hier een vieze vlek leek in het smetteloze groene vlak. Af en toe denderde er een truck voorbij, een vlaag hooi of zand achter zich aan strooiend. De zelfmoordterrorist hield moed, hoewel hij het koud kreeg en moe was en een beetje angst koesterde voor het land waar hij in beland was.

Na nog een uur arriveerde de bus. Met een zucht gleed het groengele monster voor de voeten van de zelfmoordterrorist. De schuifdeuren gleden open. Binnen zat niemand, op de verveelde chauffeur na en een oude dame die in slaap was gesukkeld en waarschijnlijk haar halte allang gemist had.

‘Bozummerzwaag,’ zei de chauffeur, terwijl hij een blik op de buskaart wierp. ‘Dat is vijf streppen.’

De zelfmoordterrorist knikte maar en nam zijn kaart terug. Hij ging achter de slapende oude vrouw zitten, maar besloot dat een geloofsstatement, hier en nu, niet op zijn plaats zou zijn. Afgezien van het feit dat het zeker een halve dag zou duren voor iemand überhaupt zou beseffen dat de buurtbus was opgeblazen, zou de zelfmoordterrorist enkel een al slapende oude vrouw en een chauffeur met toch al matige levenslust, van het leven beroven. Dat zou niemand angst aanjagen, noch met trots vervullen.

De bus reed zuchtend weg.

‘Bozummerzwaag,’ zei de chauffeur. ‘Eindpunt.’ Pas bij de tweede ‘Bozummerzwaag’ schrok de zelfmoordterrorist wakker en bij de derde keer besepte hij dat de dreigende combinatie van keelklanken en medeklinkers betekende dat ze waren gearriveerd op de plaats van bestemming.

De zelfmoordterrorist stond op en wankelde nog half slaapdronken naar de schuifdeuren, maar de chauffeur tikte hem

vriendelijk op de arm. Hij gebaarde naar de oude vrouw. ‘Je moet me een handje helpen, beste man,’ zei hij. ‘Grootje weegt een halve koe.’

De zelfmoordterrorist haalde niet-begrijpend zijn schou-
ders op, maar de chauffeur had zich al uit zijn stoel gewor-
steld en even later stond de zelfmoordterrorist met twee
rimpelige oude-mensenbenen in zijn handen. Het landschap
van blauwe, verkreukelde adertjes en donkere vlekken ein-
digde in een paar keurige oude-mensen sokjes, witte met
ruches, en de zelfmoordterrorist wendde discreet zijn blik af.

De chauffeur had dit kennelijk eerder gedaan, want hij
greep het oude mensje zonder schaamte onder de oksels en
tilde haar van de bank.

Buiten zetten ze haar op een bankje, naast de supermarkt.
De chauffeur veegde tevreden zijn handen af aan zijn broek
en stak zijn hand op naar de zelfmoordterrorist.

‘Graças, danke schön,’ zei hij, tevreden grijnzend omdat hij
er zo moeiteloos een volzin Buitenlands uitperste. Toen ver-
dween hij weer in de bus.

Het was gestopt met regenen. Hij was veilig in Bozummer-
zwaag gearriveerd. Hij stond recht voor een supermarkt.
En daar bleven de positieve gedachten van de zelfmoord-
terrorist steken. Want een vlugge blik in de supermarkt leerde
hem dat dit allesbehalve een geschikt doelwit was. De super-
markt was een langwerpige pijpenlaatje, links en rechts vol-
gepropt met stellages, maar op het kauwgomkauwende
kassameisje na, volstrekt verlaten. De zelfmoordterrorist
besloot door te lopen, op zoek naar een beter doelwit.

Hij liep twee rondjes door Bozummerzwaag. Een rondje om
alle mogelijke aanslaglocaties te bekijken en een tweede
rondje om zichzelf ervan te overtuigen dat het dorp werkelijk
zo klein was en dat er niets aan zijn geestelijke gezondheid
mankeerde.

Bozummerzwaag was een gat. Het bestond uit vier huizen,

een supermarkt, een kaasboerderij, een kerk en een fabriek
die tweehonderd meter buiten het dorp in het weiland stond
te roken. Er was nergens een samenshooling van mensen die
hij op kon blazen. De enige wezens die samenschoolden,
waren de Bozummerzwaagse bonte koeien, maar er viel met
geen mogelijkheid te bewijzen dat zij actieve belijders waren
van het Andere Geloof, dus besloot de zelfmoordterrorist om
door te lopen.

Er dienden zich geen nieuwe slachtoffers aan. De oude
vrouw sliep nog altijd, het kassameisje kauwde een nieuw
pakje kauwgum leeg en de zelfmoordterrorist wilde voor
geen van beiden zijn leven geven, laat staan voor mogelijk
verlaten gebouwen, pluim-, melk- of slachtvee.

Misschien was er een vertaalfout gemaakt, dacht de zelf-
moordterrorist, terwijl hij moe en teleurgesteld het dorp uit
slechterde naar het beekje, dat langs de huizen door de weilan-
den slingerde. Misschien hadden zijn bazen zich vergist en
hadden ze hem in plaats van naar Helsinki of Parijs of Lon-
den, per ongeluk naar dit vergeten vlekje op de wereldkaart
gestuurd. Hij had een heldendaad van internationaal belang
moeten plegen. In plaats daarvan zat hij vast in een plaatsje
dat in zijn oren klonk als een doodsbedreiging.

Hij stootte met zijn voet tegen een dode vogel en schrok op
uit zijn gedachten.

Naast hem zat een jongetje aan de waterkant. Hij zat op zijn
hurken en zijn handen en knieën waren vuil van het stin-
kende water dat door de beek stroomde. De bodem van de
beek was niet te zien. Maar dat leek het jongetje niet te deren.
Gretig reikte hij naar de karkassen van vogels en vissen, die
als gekapseisde bootjes tegen de oever van de beek stootten.

Het jongetje lachte toen hij zag dat de zelfmoordterrorist
naar hem keek. Naast hem lag een dode eend in het gras,
zwart van het vieze water. ‘Ik maak hem schoon,’ zei het jon-
getje. ‘En dan zet ik hem op. Ik heb er al heel veel.’ Met een
stokje tikte hij tegen een grote, platte vis die in het water

dobberde. ‘M’n moeder vindt het smerig,’ ging hij verder. ‘Ze zegt dat alle beesten besmet zijn. En dat wij hier straks ook weg moeten. Maar als de fabriek weg is heb ik niks meer om op te zetten. Behalve koeien.’

De zelfmoordterrorist glimlachte, hoewel hij niet begreep wat de jongen hem vertelde. Ergens legde hij een vaag verband tussen het vieze water, de beek en de dode dieren, maar wat voor plezier de jongen schepte in het verzamelen van besmette karkassen, dat hield de vreemde taal voor hem geheim.

‘Wil je ze zien?’ zei het jongetje, terwijl hij zijn vieze handen aan zijn broek afveegde. ‘Ik woon hier vlakbij.’ Hij wees naar het huis naast de supermarkt.

De zelfmoordterrorist liet zich meeslepen. Zijn vernietigingsgedachten werden geluwd door het enthousiasme van de jongen en bovendien was hij moe en hongerig en bestond de kans dat hem net een maaltijd of bed was aangeboden. Beide vooruitzichten stonden hem meer aan dan dood en chaos en toen hij even later in een warm, knus huis stond, vergat hij zelfs een moment de bommen op zijn buik.

Er heerste een levendige drukte in het huis. Vanuit de gang kon de zelfmoordterrorist in een woonkamer kijken waar een lange tafel stond, die door een oudere vrouw en twee meisjes langzaam werd volgeladen met dampende schalen. Toen de oudere vrouw het jongetje en de vreemdeling in het oog kreeg, draaide ze zich abrupt om en kwam naar hen toe. Ze had een hartelijke glimlach en een ongewoon harde stem, zodat de zelfmoordterrorist een moment ineenkromp toen ze hem begroette met een overdaad aan scherpe, rauwe klanken. Hij knikte beleefd en glimlachte zich een verkramping in beide kaken en voordat hij wist wat er gebeurde, werd hij door de vrouw meegenomen en aan de tafel gezet.

Wat er daarna gebeurde overviel hem als een droom, zo’n contrast vormde het met de eenzaamheid en kilte van de wereld buiten. Uit alle hoeken en gaten doken mensen op,

kinderen, twee mannen, de oude vrouw die hij eerder op het bankje had neergezet. Hij werd van alle kanten begroet en op de schouder geklopt, hij werd bekeken en ondervraagd, maar kon niet meer dan hulpeloos zijn schouders ophalen en glimlachen. De paar Engelse zinnen die hij uit zijn hoofd had geleerd, werden door niemand verstaan en zijn subtiele gebaren en knikjes werden overdonderd door de brute Bozummerzwaagse gastvrijheid. Maar hij kreeg te eten en te drinken en weldra voelde hij zich loom en gelukkig.

De zelfmoordterrorist werd eerder wakker dan de rest van de familie. Ze hadden hem op de zolder van de schuur gelegd, in een comfortabel, geïmproviseerd bed van kussens en lakens. Hij voelde zich uitgerust. Hij voelde zich sterk.

Een nieuw plan diende zich aan. Een simpel, maar doeltreffend plan.

Hoeveel mensen hadden er gisteren aan tafel gezeten? Tien, twaalf? Al deze mensen sliepen onder hetzelfde dak. Wat als hij hier zijn daad zou stellen, in dit huis? Hij zou half Bozummerzwaag van het leven beroven. Hij zou doen waar hij voor gekomen was.

Hij negeerde de protesten van zijn geweten. De zelfmoordterrorist had een nobel doel, zo hield hij zichzelf voor. De weg was niet makkelijk, maar zijn beloning zou groot zijn. Hij klom uit zijn bed en zocht een trap naar beneden.

‘We gaan er allemaal aan,’ fluisterde een stem.

De zelfmoordterrorist stakte. Beneden in de schuur zat het jongetje, op zijn knieën. Zijn vader hield zijn kleine, trillende lichaam in de armen. Er lagen drie dode koeien in de schuur, hun ogen in wanhoop naar de hemel gedraaid, hun verkramppte lichamen overdekt met zwarte drek. Plotseling drong de stank tot hem door en de zelfmoordterrorist moest zich aan de muur vastgrijpen om niet te vallen. De vader draaide zijn hoofd, maakte aanstalten om iets te zeggen, een groet, een gebaar, maar zijn ogen stonden vol tranen en hij kon niets uitbrengen.

De zelfmoordterrorist wankelde naar buiten. Wees een man, prevelde hij. Doe wat je moet doen. Maar er was iets in hem gebroken. Er was iets gebroken en als gevolg daarvan werd hij overspoeld door herinneringen, gedachten en beelden. Het gewicht daarvan drukte op iedere stap die hij nam. Kleine man, zong zijn moeder. Geef de bloemen water in plaats van ze te vertrappen. Kleine man. Als kind had hij het begrepen, waarom was hij daarna dat liedje vergeten?

De meeste mensen sliepen nog toen de zelfmoordterrorist op de fabriek afrende, zijn hand om het koordje bij zijn buik. Maar de klap wekte heel Bozummerzwaag tegelijk uit zijn slaap.

De fabriek tekende zich af tegen de heldere morgenlucht als een grote, brandende zon.

Blik op oneindig

Ep Meijer

1. *Blik op oneindig (proloog)*

Ze ziet een blikje liggen, half onder een autoband. Ze heeft dat blikje gezocht, maar weet niet meer waarom. ‘Van later zorg dan maar,’ hoort ze iemand zeggen met haar mond. Het karretje parkeert ze tegen de stoeprand. Er zitten geen remmen op. Een van de wielen raakt zelden de grond. Lang geleden is een ongeluk gebeurd. Het was... Nee, ze kan het zich niet meer herinneren. Wel dat ze sindsdien moet oppassen. Je verliest zo snel iets. Ook nu weer. De stoep duwt terug. Een plastic tas dreigt te vallen. Er zit iets in. Wat? Vergeten. Het zal van belang zijn. Anders had ze die zak niet meegezeuld. Toch? Ze verplaatst de lekke voetbal en de fietspomp, verplaatst ze opnieuw. Laat de lampenkap en de weckfles van plaats ruilen. Zo past de zak ertussen. Zo, ja.

Hoezo doet ze dit eigenlijk? Ze knijpt de ogen dicht. Mist. O ja, het blikje. Ze laat de kar los. ‘Hier op het vrouwtje wachten,’ zegt een stem uit het verleden streng. Soms denkt ze dat het spookt in haar hoofd. Soms laat ze de stemmen maar praten. Dan wijzen de mensen naar hun voorhoofd. Weten zij veel.

Ze doet een stap. Er staat een auto in de weg. Glanzend

metaal, haast smetteloos. Waarom wassen mensen dingen die geen gevoel hebben? Omdat ze de aandacht af willen leiden, omdat ze iets te verbergen hebben? Ze schudt het hoofd. Waar was ze mee bezig? Het blikje. Juist, ja. Om de auto heen. Ze moet weer eens schoenen zien te vinden. Het lijkt alsof iemand naalden in de hak van haar rechtervoet steekt bij iedere stap. Eigenlijk doet alles pijn.

‘Je went aan alles,’ zegt een stem.

Zucht. Ze gaat door de knieën. Laag bij de grond is de wereld anders. Ze heeft er wel eens iets van gezegd. Toen kwamen ze haar halen. Ze kleedden haar uit. Spoten haar nat met een brandslang. Het was kouder dan koud. Daarna? Pillen. Wit, wit, wit niets. Dat nooit meer. Ze perst het tandvlees op elkaar. Hier en daar heeft ze nog een stompje. Toch heeft ze kiespijn. Het blikje geeft niet mee. Ze trekt en trekt, maar het zit nog steeds vast.

Bloed. Ze heeft haar linkerhand opengehaald. Ze kijkt naar de druppels die op de straat uiteen spatten. Gek dat ze rood zijn. ‘De tranen van God,’ fluistert een stem. Ze knikt. Zo is het. God kan geen echte tranen plengen. Hij laat mensen bloeden als Hij verdrietig is. Ze is blij dat ze voor Hem mag

huilen. Misschien dat het blikje nu ook... Nee, nog steeds niet. Hijgend gaat ze zitten. Wijdsbeens. Ze heeft drie broeken aan. De kou is een verkrachter.

Een fietsbel. Ze kijkt op. 'Kun je niet ergens anders je roes uitslapen, stinkwijf!' roept een boos gezicht. Ze wil zeggen dat het niet netjes is zulke woorden te gebruiken, maar ze houdt het voor zich. Ze is de fietser dankbaar. Hij heeft haar op een idee gebracht. Auto's rijden. Ze moet er altijd voor aan de kant. Deze gaat ook weer bewegen. Dan kan ze het blikje zo oprapen. Dat ze daar niet eerder aan heeft gedacht!

2. Honger

Alles is een kwestie van goed kijken. Neem dat vrouwtje daar op die pumps. Tik, tak, tik, tak. Een pasje als een mitrailleur-salvo. Ze loopt hier omdat ze uit haar werk nog snel even boodschappen moet doen. Een pinpasje misschien. Dat is vanavond al geblokkeerd. Die man daar? Aan zijn stropdas kun je zien dat hij aan het begin staat van zijn carrière. Veel te schreeuwerig. Zijn aktetasje kan me gestolen worden. Hooguit zit de rest van zijn lunch erin. Boterhammetje. Plakje kaas. Schijfje komkommer. Bah. Ik heb geen honger, althans niet in iets eetbaars.

Ik leun achterover. De rij boodschappenkarretjes geeft iets mee. Ik verlies bijna mijn evenwicht. Kut zwaartekracht.

Ik schiet een bejaarde aan. Oudjes gaan nog wel. Ze hebben de oorlog meegemaakt, tenminste, dat denken zij. De echte oorlog ken alleen ik. Dagelijks vecht ik op het slagveld voor mijn leven. 'Ik heb, eh, geen kleingeld,' stamelt ze. Zal ik? Nee, te druk nog. Ik lach haar toe. Met stroop vang je meer vliegen dan met azijn. Ik houd de hand op en tover langs telekinetische weg haar portemonnee tevoorschijn. Ze verdwijnt bijna met haar neus in de handtas als ze het ding zoekt. Ze zou over een seconde bewusteloos kunnen zijn. Een korte uithaal. Mijn vuist in haar nek. Euthanasie.

Ze zoekt mijn ogen als ze iets in mijn hand stopt. Ik kan haar angst zien. 'God zal u zegenen, mevrouw,' zeg ik met een

grijns. Pas als ze om de hoek is, bekijk ik de buit. Twintig eurocent. Dat is toch al gauw eenhonderdste gram vandaag de dag. Tering, wat een pokkenzooi. Ik zou uit wraak moeten wachten tot ze terugkomt, haar karretje omkeren en de onvermijdelijke bloemkool een rotschop verkopen. En het mens erbij.

Neuh. Schiet ik niets mee op. Geld willen we hebben. Geen gelazer. De hoofdpijn komt weer opzetten. Mijn maag doet een dubbele Rittberger. Mijn slokdarm schrijnt. Alsof ik een scheermesje heb ingeslikt. Ik zie geen flikker meer. Is er geen naastenliefde meer?

De ene na de andere tot de nok beladen boodschappenkar passeert in de mist. Consumeren maar. Vanavond lekker voor de buis. Lachen, gieren, brullen, biertje en chips onder handbereik. Shit. De supermarkt gaat bijna dicht. De parkeerplaats is al half leeg. Straks kun je hier een kanon afschieten. Godver. Ik wil niet terug naar het station. Ik moet ergens anders zien te scoren. Waar?

Ik kom overeind. Duizel nog wat. Hoofdschudden. Dat helpt. Ik zie weer scherp. Geen normaal boodschappenkarretje, dat. Eén wielje draait voor lul in het luchtledige mee. Wel vol. Te vol. Telkens valt er iets af. Nu weer een plastic zak. Ze schijnt het niet te merken. Al haar aandacht wordt gevangen door een gedeukt blikje dat ze omhoog houdt. Haar schat, mijn schat. Wat er ook inzit, laat het stof zijn. Ik wacht even en slenter dan achter haar aan. Ik hoef alleen maar het spoor van plastic te volgen. *Fucking* Hans en Grietje in de 21-ste eeuw. Hier om de hoek is het donker. Daar neem ik haar te grazen.

Ik bots bijna tegen haar op. Staat ze stil, de trut! Gek. Ook ik bevries. Ze lijkt het Vrijheidsbeeld wel zo. Nog steeds houdt ze het blikje omhoog. Verbeeld ik me het? Nee, verdomd als het niet waar is, het blikje geeft licht. Nou zul je het hebben. Ze draait zich naar me om. Ogen in haar rug zeker. 'Mooi, hè?' fluistert ze.

3. Leven in de brouwerij

Lampje brandt. Zich oprichten uit stoel. Hand uitstrekken. Ditmaal de ringvinger. Klik. Lampje uit. Een blik op de klok werpen. Balen. Nog precies drie uur voor hij wordt afgelost. 180 minuten, 10.800 seconden. Een eeuwigtijd. Hij leunt achterover en draait een rondje in de ergonomisch verantwoorde bureaustoel. Vijf wielmpjes, op 86 en nog wat manieren te verstellen. Lampje brandt. Ruggelings ernaartoe rijden. Zoouoeffff, zingen de wielmpjes. Over de schouder gaat niet. Toch maar omdraaien. Hand uitstrekken. Hé, met de pink gaat het ook. Klik. Lampje uit. Een routineuze blik door het glas – je moet toch wat. De gewone rivier van glas en blik, meanderend, zich vertakkend, 24 uur per dag, zeven dagen per week. Hij, de controleur in zijn witte jas, kan eigenlijk niets uitrichten. Verstand op nul, blik op oneindig. Er zit weliswaar een grote knop op het instrumentenpaneel. Als je die indrukt, komt het tot een noodstop. Maar hij betwijfelt of die er niet, net zoals hij, voor de show zit. Je kunt hier even goed een aap neerzetten. Hij krabt zich onder de oksel, stoot wat oe, oe's uit. Sprekend.

Hij spitst de oren. Hij hoort iets, boven het gekabbel van de glazen en blikken rivier uit. Gerommel? De fabriek is geluid-dicht. Buiten hoor je niet wat binnen gebeurt. Binnen kun je slechts hopen dat buiten nog bestaat. Hij staat op, loopt voor de zekerheid de metertjes langs, tikt er op een paar. Niets ongewoons. De druk is overal gelijk. Het zal zijn maag zijn geweest. Jammer wel. Een beetje leven in de brouwerij zou geen kwaad kunnen.

Weer dat rommelen. Hij fronsd de wenkbrauwen. Er klopt iets niet. Hij kan het zelfs ruiken: scherp, de geur van een kampvuur, dichtbij maar onzichtbaar. Ozon? Zijn hand zweeft boven de noodstopknop als het licht uitvalt of liever, knipoogt. De duisternis duurt zo kort dat hij voor een moment denkt dat hij het zelf was die even de ogen sloot. Dan is alles zoals het altijd is geweest. Toch is het anders. Er hangt iets in de lucht. Hij voelt het. Alsof zijn adem onder

stroom staat. Nogmaals onderzoekt hij de metertjes, met het vertrouwde geluid van de bierrivier op de achtergrond. Hij verlegt zijn blikveld. De klok. Er is meer dan een uur voorbij gegaan.

Godsonmogelijk. Zijn mond valt open. Hij kijkt nog eens, raadpleegt ook zijn horloge. Geen vergissing mogelijk. Het is echt zo. Hij durft nauwelijks door het glas te kijken, doet het toch, met toegeknepen ogen. De flesjes en blikjes lopen keurig in het gelid over de band. Alleen helemaal aan het eind, waar de kratten worden gevuld, denkt hij in een flits iets te zien groengloeien. Maar dat zal verbeelding zijn. Als hij nog eens kijkt, is niets te zien. Ja, er begint een lampje te branden. Zich oprichten. Hand uitstrekken. Duimduwen. Klik. Lampje uit.

4. STRIKT VERTROUWELIJK

Hare Excellentie de Minister van Volksgezondheid, Milieu, Welzijn en Overige Zaken Die We Van Belang Achten,

Inzake de mogelijke besmetting van een partij bier met een onbekend virus doet het mij deugd van het volgende gewag te kunnen doen. Een intern onderzoek bij de verantwoordelijke brouwerij, die overigens aan alle milieu- en hinderweteisen voldoet, is inmiddels afgerond en heeft niets laakbaars aangetoond, althans daar waar het de rol van Uw departement betreft. De werknemer, tijdens wiens dienst de mogelijke besmetting zich heeft voorgedaan, is aan een diepgaand psychiatrisch onderzoek onderworpen. De conclusie is niet eenduidig. Echter, de deskundigen voeren precedenten aan, waaruit blijkt dat monotonie van werkzaamheden in bepaalde gevallen kan leiden tot bewustzijnsvernaauwing of zelfs apathie. Met andere woorden, uw bemoeienis in dezen zou reeds snel in een verklaring van ontoerekeningsvatbaarheid kunnen resulteren, zodat de getuigenis van de betrokken werknemer juridisch gezien nauwelijks schade zal aanrichten. Kort en goed, vooralsnog mag gevoeglijk worden aangenomen dat de volksgezondheid op de bewuste zesde

juni een aantoonbaar verwaarloosbaar risico heeft gelopen. Immers, het is goeddeels onmogelijk het tegendeel te bewijzen. De huidige hetze van de media aan het adres van Uw departement is dus weinig zorgwekkend.

Hoogachtend,

X

(De gewraakte interne notitie waarop *Vrij Nederland*, zoals bekend, de hand wist te leggen.)

5. Trip

Sta ik daar te staren naar dat blikje. Met de bek vol tanden. Knijp ik mezelf. Au! Jezus, dit is echt, man! Weg honger. Afgekickt. In één klap.

Zegt dat wijffie: 'Ga je mee?'

Hoor ik mezelf zeggen: 'Ja, natuurlijk.' Alsof ik zo'n miezerig schoothondje ben, zo'n kuttenlikker, weet je wel? Zo een-tje die vraagt om een doodschop omdat-ie vergeten is dat-ie van de wolven afstamt. Pak ik automatisch dat karretje van haar over, terwijl dat Vrijheidsbeeld zich in beweging zet. Zit er soms een batterijtje in dat blikkie of zo?

'Mag ik 'm effe vasthouden?'

Ze schudt het hoofd, zegt: 'Ik ben de hogepriesteres. Op naar M.'

'Hogepriesteres, *nyass* Doe nou niet zo flauw, joh.'

Geen reactie. Ze begint nota bene zelf al te groengloeien. Dan zie ik het pas. Het Vrijheidsbeeld zweeft. Voetjes van de vloer. Het blikje trekt dat mens zo mee. Door de lucht, geloof het of niet. Ik kan haar met die klote kar nauwelijks bijhouden. Stuiterdestuiter. Stoep op, stoep af. Raak ik haar maar even aan. *Just in case*. Sla ik godverdegodver ook groen uit. Ben ik ineens van elastiek, weet je wel. Zou ik de *fucking* honderd meter onder de acht seconden kunnen lopen. Maar doe ik het niet. Want denk ik: wat heeft het voor zin je te onderscheiden? Vraag ik me af waar die gedachte vandaan komt. Heeft ook dat geen zin. Is mijn hoofd plots de *bloody*

kosmos Geen vragen meer. Eén groot antwoord. *Far out*. Kijk ik over mijn schouder. Lopen er al zeker honderd mensen achter ons aan. Wat zeg ik? Het zijn er duizend. Voorzover ik weet ben ik *clean*. Sinds gisteravond niet gescoord. Maar shit wat een trip, jongens en meisjes!

6. De zwijgende meerderheid (conclusie)

U betaalt het gelag, maar houdt uw mond. Ja, aan de toog en op verjaardagsfeestjes. Dan voert u het hoogste woord. Over vriendjespolitiek. Over asielzoekers die sneller een huis krijgen dan ze met hun ogen kunnen knippen, terwijl u jaren op een wachtlijst moet staan. Over ontwikkelingshulp, die aan strijkstokken van hoge heren blijft hangen. Over voetbal, waarvan u meer verstand heeft dan de bondscoach. Neem nu. De winkels zijn leeg en de benzine is ook al op de bon. Niets op tv, behalve dan die aankondiging. Een extra nieuwsuitzending over 'belangwekkende ontwikkelingen in M.' En waarom? Omdat een stelletje nitwits daar in M. niet zoals u de handen uit de mouwen wenst te steken. Omdat dat schorem liever naar een blikkie staart dan werkt. Vanochtend nog bent u voor niets naar kantoor gegaan. Het was er uitgestorven. Meer dan de helft van het personeel is hemelen in M. 't Zal verdomme tijd worden dat er ingegrepen wordt! Het hele land ligt op z'n gat. De mitrailleur erop, dat zal ze leren! Aha. Eindelijk bewegende beelden. Massa's mensen. Als een wilde zee. Ze golven alle kanten op. De ME. Met de wapenstok. Waterkanonnen. Mooi zo, geef ze op hun flikker, dat tuig. Helikopters met megafoons. 'Ga naar huis. Hervat het werk.' U slaakt een zucht van verlichting. Mag dan nu alsjeblieft *Idols*weer op?

7. Wattenwereld (epiloog)

Zwaar klote, man. Ik lig vastgebonden op bed. Slangetjes in mijn armen. God weet wat ze me geven. Methadon, vermoed ik, hoop ik. Maar ook andere troep. Dat moet haast wel. Ik slaap en ik slaap en ik slaap. Wattenwereld. Mijn ogen

opendoen is de *fuckings* sportprestatie van de eeuw. Eenmaal dagelijks hijsen ze me in een rolstoel. Dan brengen ze me naar zo'n kamertje. Krijg ik een kopje thee. Ik houd niet van thee. Twee vrouwen en een man tegenover me. Met van die lijzige stemmen vertellen ze me dat mijn hersens me hebben gefopt. 'Je hebt je alles ingebeeld.' Inbeelding? Mijn teringtante op een mega houtvlot! Maar ik geef alles toe. Ik doe alles. Als de pijn er maar niet is.

Zitten we daar in die tent. Niets aan het handje, weet je wel. Gewoon lekker mediteren. Op de kosmos. *Space*, man. Die *beat* in mijn hoofd die geen *beat* is maar een soort rond-draaiende bastoon. En ik maar surfen op die *wave*. Ik zie verder niets, hoor evenmin. Of toch? Gillen waaraan een metalen stem vreemd ritme geeft. 'Ga naar huis.' Wat zit je nou te bazelen, man? Ik ben thuis, thuizer dan thuis. Ik zie de straling tussen het blikje en Haar lijf. Haar ogen lezen. Straks zal Zij erover vertellen. Het is goed. Ik sluit de ogen weer.

Hoe lang ben ik hier al? Ik wil het wel vragen aan een van die hippe witte jassen. Maar mijn tong is te dik. Te zwaar ook. Als ik praat, klinkt het als modder die opborrelt. Het is, geloof ik, de bedoeling dat ik alles vergeet. Ik geef ze hun zin. Ik verdien zo'n beeldje, hoe heet-ie, Oscar, geloof ik. Gisteren – of was het eergisteren? – zei zo'n lijswijf dat mijn genezing voorspoedig verloopt. Sufkut. Ik weet lekker alles nog.

Staat daar ineens zo'n koele kikker in de tent. Camouflage-uniform, de ogen onzichtbaar in een soort vissenkomp, weet je wel. Kijkt-ie heel even rond. Zwaait-ie wat met dat pistool. Richt-ie doodleuk op Haar. Poef! Heeft Zij een keurig rond gaatje in Haar voorhoofd. *Just like that*, weet je wel. Spuit er zo'n parmantig straaltje bloed uit. Zakt Zij achterover, een glimlach op Haar gelaat. Het ging langzaam en snel tegelijk. 'Hé, man, *relax!* Dat was ik aan het zeggen toen het gebeurde. Wow, wat een *weird* trip is dit. Hij pakt iets van zijn gordel, gooit het tussen ons in, roept dat we naar buiten moeten.

Mooi niet. Ik zal altijd hier zijn. Bij Haar. Waar ik ook ben. Weer een poef. En rook. Gekrijs, binnen, buiten. Ik krijg geen lucht, zie geen *fuck* meer door de tranen en de rook. Ik weet maar een ding. Het blikje.

Waar is de rest gebleven? We waren met zovelen. Buiten de tent kon je over de hoofden lopen. Dat eigenaardige zoemen dat alleen wij hoorden. Die gedachtestroom; een cirkel van gevoel. Alles nu, geen verleden, heden of toekomst. Gewoon één zijn, weet je. Dat is nog niet weg. Een herinnering als een ballon die ik zo weer kan opblazen. Hoewel? Het wordt moeilijker, zo in mijn eentje. Waar zijn de anderen toch? Waarschijnlijk worden ze elders gehersenspoeld, opdat ze weer hun draai vinden en gedachteloos in de dagelijkse file staan. Leve de economische groei! Tyfustering, wat is denken toch vermoeiend. Ik laat me maar weer drijven.

Zij heeft het blikje klemvast. Ik moet haar vingers breken en dat doet pijn aan mijn oren. Dan heb ik het beet. Voor het eerst. Hocus pocus pas, ik wilde dat ik God was. *Holyshit*, het werkt. Ik heb het vast en ben een zee waarvan je de bodem kunt zien. *BigBang* Oersoep. Ik zie alles, weet alles. Het gaat niet om dit blikje, het zit in mezelf. Wat ermee te doen? Ik kijk naar het verfrommelde metaal in mijn hand. Materie, die niet meer groengloeit. Mijn hand wel. Ik glimlach. Het blikje valt en boort zich sissend in de aarde. Een omgekeerde geboorte, denk ik. De vulva sluit zich. Er is niets meer van wat dan ook te zien. *Cool*.

Maskers

Bart Diephuis

De eerste keer dat ik haar zag, zette ze een kauwgomballenautomaat buiten. De meeste vrouwen deden iets anders wanneer ik ze voor het eerst zag; ze poetsten ramen of terras-tafeltjes, ze liepen in mantelpak naar hun werk, ze reden auto of renden om hun trein te halen. Sommigen fietsten. Het leek me dat het zeldzaam was iemand voor het eerst te zien bij het buiten zetten van een kauwgomballenautomaat. Toen ik haar dit wilde vertellen, struikelde ik over een lapjeskat.

‘Die honden van tegenwoordig,’ zei ik terwijl ik weer opstond.

Daar moest ze om lachen.

Ze had vakantie en voordat ze naar Frankrijk ging hielp ze haar zus vandaag met de winkel met kostuums, schmink en feestartikelen. De kauwgomballen waren om kinderen te lokken, zei ze. Ik zei dat het goed lukte, omdat ik immers zo piepjong van geest was. Ze noemde me een leugenaar en nodigde me uit voor koffie.

De winkel was hoog, smal en donker van binnen en zag eruit als een rekwisietenopslag; stellages met maskers, afgietsels en dozen vulden het beperkte zicht. We spraken binnen in een keuken annex achterkamertje kort over haar studie en ze informeerde nonchalant naar mijn familie en vorige vriendinnen. En opeens of ik tatoeages had.

Nee. Zij wel.

‘Jij hebt tatoeages?’

‘Het zijn wasvoorschriften,’ zei ze met een glimlach.

In een aantal vloeiende bewegingen ontblootte ze schaamteloos die delen van haar lichaam die haar tatoeages bevatten. Schouderblad, grens van schouder en borst, beide heupen. Bevatten is in dit geval letterlijk te nemen; haar huid omsloot de inkt om nooit meer los te laten. Was het gek dat ik meteen jaloers was op simpele kleurstoffen?

Wasvoorschriften. Op haar schouder vormden drie rechte lijnen een bakje, een golf suggereerde een wateroppervlak, en in het midden stond een getal. Wassen op dertig graden. Verder had ze nog de symbolen voor ‘niet strijken’, ‘niet bleken’ en ‘niet in de droogtrommel’.

Ik grinnikte.

‘Bevalt het je?’ vroeg ze.

‘Ja,’ zei ik. ‘Origineel.’

‘Dat vond ik nou ook.’

Zo zaten we in een smal keukentje en zag ik haar huid voor het eerst. Bruin, maar geen zonnebank. Gezond, strak, een beetje nat alsof ze net gedoucht had. M’n ogen dronken haar op met smaak, ik laafde me aan haar, en ze wist het, duwde haar vingers binnen de losse bovenrand van haar jeans en wreef met haar duim over het kleine strijkijzertje op haar heup.

‘Niet strijken,’ zei ze.
‘Ik zou niet durven,’ zei ik.
‘Leugenaar,’ zei ze opnieuw en schonk me m’n tweede koffie in.

Buiten claxonnerde een auto.
Het meisje van de kauwgomballen nam me geconcentreerd op.

‘Je mist alleen nog het voorschrift “niet chemisch reinigen,”’ zei ik haar.

‘Voor zover jij weet, ja.’

‘Ik zie hem niet.’

‘Precies.’

Ze zag eruit als een studente, van het type dat je niets hoeft te vertellen. Zelfvertrouwen.

‘Jij ook een bal?’ zei ze.

‘Wat? Ik ook een bal?’

Ze knikte naar de deur, buiten, waar ze de kauwgomballenautomaat had gezet. Ik keek door de donkere winkel en zag op straat een peuter op een fietsje over de tramrails stuiteren. Het buitenlicht was fel en ik knipperde met m’n ogen.

‘Balletje doen?’ herhaalde ze.

‘Ja, doe maar,’ zei ik.

‘Dat is dan twintig cent...’

Ik gaf het haar zonder aarzeling.

‘Wat voor kleur wil je? Ga ik proberen die te krijgen.’

‘Maakt me niet uit, een rode.’

Ze kwam even later terug met twee gele. Ze stopte de hare in haar mond en legde de mijne voor me op tafel. Er was een stukje afgeslagen, het wit eronder was zichtbaar. Ik liet hem liggen naast m’n koffiemok. Ze zei er niks van dat ik hem niet meteen opat. Ze haalde alleen haar schouders op.

Ze was blijven staan en draalde wat, keek om zich heen, leek iets te zoeken. Uiteindelijk pakte ze uit een van de stellages twee platte dozen, een grote en een kleine.

‘Raad es wat er in zit,’ zei ze met volle mond.

‘Ik kan niet raden,’ zei ik.

‘Tuurlijk wel.’

‘Niet nu. Je leidt me af.’

‘Zielug,’ pruilde ze. Het was waar.

Ze opende de grootste doos. Er zat een soort Venetiaans masker in en een roze veren boa. Het masker zat aan een wat armoeig aandoend stokje.

‘Tets voor jou? Fetisj? Verkleedpartijtjes?’ zei ze en sloeg de boa om haar nek en schouders. Paradijsvogel. Ik wilde haar kussen en in haar borsten knijpen. Ik wilde op haar bal zuigen, kauwen. Ik wilde proberen de tatoeages af te wrijven. Ruw. Met sop en spons.

‘Nee? Niet?’ zei ze. ‘Ook goed.’

Ze borg de spullen weer op.

‘In die andere doos zitten ballonnen. Dat is dan vast ook niks voor jou. Dat is ook een fetisj, wist je dat? Ballonnen.’

Ik zweeg, wist het niet.

‘Er zijn mannen, die vinden het gevoel van een ballon opwindend, of kijken graag naar vrouwen die ze opblazen, er mee spelen en ze dan laten knappen. Mafkezen, vind je ook niet?’

Ik gaf haar gelijk. Ze waren maf. Ik had er nog nooit over nagedacht en ook nu kon het me niets schelen, maar omdat zij het zei, was het zo. Het waren mafkezen, allemaal.

Ze vertelde dat haar zus wel eens bijeenkomsten voor dergelijke liefhebbers had gehouden en dat ze voor de lol had meegedaan. Hoe zij en een paar van haar studievriendinnen zich topless als kleine kinderen hadden misdragen met king-size ballonnen.

‘D’r waren meestal een stuk of zes mannen bij die ons bekeken en aanwijzingen gaven, maar zolang we maar gilden en kirden met die dingen was het ze allang goed. Als je de ballonnen wreef, dan werden ze statisch en bleven ze aan je plakken. Zelfs als je op en neer sprong of rende. Dat was wel grappig. Ik moet er nog wel ergens foto’s van hebben,’ zei ze.

Foto’s? dacht ik M’n hoofd tolde

‘En videobanden. We namen soms wel uren achtereenvolgend op,

de hele avond. M'n zus verkocht die banden dan en wij kregen een kopietje. Degenen die dat wilden tenminste. Ik doe het nu niet meer,' zei ze. 'Volgens mij is het ook niet goed voor je.'

'Uitbuiting is nu eenmaal slecht voor je gevoel voor eigenwaarde,' poneerde ik.

'Nee,' zei ze grijnzend, 'veel banaler dan dat. Die ballonnen zijn slecht voor je.'

'O, voor je huid soms? Ben je allergisch?'

'Nee, voor je oren,' zei ze. 'Als die krenge knappen maken ze een rotlawaaï. Het waren van die hele grote. Uren later tuten je oren nog.'

Ze speelde met me.

'Het was ook geen uitbuiting,' zei ze. 'Het was gewoon leuk.'

Ze vertelde dat die sneue mannen niet eens erecties kregen, maar het toch geweldig vonden. Ze moest er weer om lachen.

'Ze roken best lekker, die ballonnen. Alleen als ze knapten was het stom. Wat ze daar leuk aan vonden heb ik nooit begrepen.'

Ze spugde haar kauwgom uit in de koperen rommelmarkt-
asbak.

'Maar misschien is dat een vraag voor grotere denkers, wat jij?'

Ik zei dat ik het niet wist, dat ik misschien weer moest gaan. Dat ik te laat op de redactie zou komen als ik hier bleef. Maar ze sloeg geen acht op mijn uitingen, leek alleen met zichzelf bezig, wilde misschien alleen verrassen. Alles wat ze deed, zette me op het verkeerde been; net als ik dacht te weten wat ze ging doen, deed ze iets anders. Ze was hopeloos ongrijpbaar voor me en dat amuseerde haar nog meer.

Ze zei dat ik abn sprak. Algemeen Beschaafd Nederlands. Ik wees haar er op dat dit tegenwoordig Standaardnederlands heet. Ik zei: 'Met het abn in de hand, komt men door het hele land.' Ik had er meteen spijt van. Ze zei dat alleen de koningin en haar navigatiesysteem in de auto zo klonken.

'Ik verveel me,' zei ze. 'Zal ik je aftrekken? Er is een wc'tje,

daar achter.'

'Wát?'

'Ja, kijk maar, daar zo.'

Ze wees de wc aan.

'Dat bedoel ik niet. Aftrekken? Nú?'

'Ik verveel me...'

'En dus wil je me aftrekken?'

'Nou ja, je kijkt zo sip.'

Ze speelde nog steeds met me. Poeslief, maar ze speelde met me. Onmiskenaar.

'Is je zus er niet?' vroeg ik gegeneerd.

'Meneer heeft aan mij niet genoeg?'

'Nee-nee, dat is het niet...'

'Of heb je toch liever dat ik een feestkostuumpje aandoe? Keuze zat, hoor! Een feestartikelenwinkel en een sekshop lijken verdomd veel op elkaar! Had u een duiveltje gehad willen hebben? Je bloedeigenste *horny little devil*? Kan hoor. Of liever een kamermeisje? Iets met bont misschien?'

Ik sloeg de ogen neer en bleef schaapachtig zitten. De kauwgom bal leek te schamperen bij het zien van zo weinig daadkracht. Doorpakken, scheen hij te zeggen. Hij had geen recht van spreken. Was geel niet de kleur van de lafheid? Of was het hoop?

'O nee, je gaat hier nu dus niet blijven zitten!' werd ze nog dwingender en subiet sleepte ze me vervolgens mee naar de wc. Zonder pardon.

Ze ging me voor en trok me mee naar binnen. Ze duwde me tussen de wc en het kleine wasbakje tegen de muur en ging tegenover me staan. Het was krap, maar het ging.

De deur had zich naar binnen geopend en omdat ze er nu met de rug tegenaan stond konden we de wc-deur niet sluiten. Als er iemand de zaak binnenkwam zouden we zeker gezien worden. Ik werd wat benauwd van die gedachte en wierp een snelle blik op de ingang van de winkel.

Ze zag me kijken en zei, nu ook zelf wat gehaast: 'Maak je geen zorgen, er komt nooit iemand voor tien uur.'

Met een zucht zakte ze vervolgens voor me door de knieën. Ze keek naar me op.

‘Vertrouw je me een beetje?’

‘Ik vertrouw je,’ zei ik. ‘Een beetje.’

Rommelig maar snel maakte ze m’n riem los en broek open, ook m’n boxershirt moest wijken. Ze stopte alleen even om een streng haar uit haar gezicht te strijken. Niet strijken, dacht ik en richtte m’n ogen op het systeemplafond.

Ik verwachtte half haar lippen om m’n geslacht, de positie nodigde daartoe zeker uit, maar ze beperkte zich tot datgene wat ze had voorgesteld en zonder veel misbaar bracht ze me binnen een minuut tot m’n orgasme. Ze ving m’n zaad op met een paar velletjes dubbelgevouwen wc-papier.

‘Zo,’ zei ze.

Ik had amper tijd gehad om tot tien te tellen. Of de opstelling van Ajax in m’n hoofd af te lopen.

‘Klaar alweer.’

Ze veegde m’n penis af, zoals ze misschien ook een vieze mondhoek van een baby schoon zou poetsen, deed m’n trui omhoog, kustte m’n buik en stond op. Het wc-papier gooide ze in de toiletpot en ze liep terug naar het keukentje. In het voorbijgaan tikte ze met haar vlakke hand tegen m’n wang en zei: ‘Je kijkt nog steeds sip, jongetje.’

Jongetje? Ik was zeker vijf jaar ouder dan zij.

Ik wist niet goed wat ze moest denken. Ook dit was geen uitbuiting geweest. Het was gewoon leuk. Het was goed geweest. Een oplossing voor een probleem. Verlichting van een zwaar gemoed. Je zou het zelfs normaal kunnen noemen. Ja, normaal. Voor sommige mensen moest het dat zijn. Het duizelde me een beetje. Ik moest gaan zitten. Ik fatsoeneerde mezelf, trok de wc door en liep terug naar de tafel.

Ik had ooit bij een antiquariaat een oud voorlichtingsboekje gekocht. De titel was *Het seksuele leven en de jonge mens* van Kahn en Heyermans (1964, derde druk). Een aantal zinnen waren het onthouden waard gebleken. ‘Een vrouw met een sterk erotisch leven zal zich wel twee maal moeten bedenken

alvorens met een uitgesproken intellectueel, een geleerde te trouwen’ (pag. 121). Een terechte waarschuwing, zo heeft mij altijd geleken. En: ‘Het is niet noodzakelijk, maar toch gewenst, dat de vrouw naar de geslachtsgemeenschap verlang’ (pag. 50). Goed te weten. Maar misschien moest ik daar nu niet aan hechten of over denken, want het werkje claimde ook: ‘Bij vissen kan men wel eens zien, dat het mannetje en het vrouwtje elkaar in liefderazernij de bekranden afbijten’ (pag. 49).

In het keukentje ging ik zonder iets te zeggen weer aan tafel zitten. Zij waste haar handen onder de kraan van het aanrecht. Het rook naar citroen. M’n koffie was inmiddels lauw, maar nog sterk. Ze had gevraagd of ik melk wilde, maar ik dronk hem zwart.

‘Waarom?’ vroeg ik haar ten slotte.

‘Je zag er buiten toen je viel aardig en ongelukkig uit. Dat vind ik allebei aantrekkelijk, vooral dat laatste.’

‘O,’ zei ik.

Ze draaide de kraan dicht en droogde haar handen net zo vanzelfsprekend als ze zojuist m’n lul had schoongepoetst.

‘Je trekt me af alleen omdat ik er ongelukkig uitzag?’ vroeg ik. ‘Dat kan het niet zijn. Serieus, waarom?’

‘Sjezus, waarom, waarom? Waarom niet! Waarom willen jullie mannen dat toch altijd weten? Leef toch gewoon! Dan zou je een stuk gelukkiger zijn. Altijd die vragen.’

Altijd? dacht ik Jullie mannen?

Ze ging tegenover me zitten, haar armen voor zich uit.

‘Mag ik soms niet zin hebben?’ ging ze verder. ‘Een geile bui? Doen wat me leuk lijkt?’

‘Tuurlijk wel, maar...’

‘Nou dan!’

‘Maar hoezo zin? Ik bedoel, dat van zonet was duidelijk mijn feestje. Wat heeft het jou opgeleverd? Dat kan je toch geen enkele bevrediging hebben gegeven?’

‘Nou, wel dus.’

‘Ach, kom! Hoe dan? Gaat het dan om controle? Is dat het?’

‘Mijn god! Hou je nou op?!’

‘Het is toch ongebruikelijk of niet dan?’

‘Ja, nou en? Dan is het maar ongebruikelijk. Dat zijn zoveel dingen. Waarom toch al dat gepsihologiseer altijd? Wat nou als de rollen omgekeerd waren geweest? Als jij mij had gevraagd of ik je zou willen aftrekken, dan had ik me al die vragen toch ook niet gesteld? “Waarom wil hij dat?” “Wat zou er in z’n jeugd gebeurd zijn?” Niks ervan! Ik zou denken dat je iets had gevraagd omdat je zin had, omdat je eerlijk was, omdat je je beter wilde voelen, iets wilde voelen. Waarom mag ik dat dan niet?’

‘Omdat het toch niks met lust te maken had. Voor jou toch niet? Als ik jou nou had bevredigd...’

‘Praat niet zo netjes! Gebeft! Gevingerd!’

‘Jesus! Gebeft, gevingerd, *whatever*. Dat, dus. Dan zou ik het beter kunnen begrijpen.’

‘Er valt niks te begrijpen.’

‘Maar...’

‘Er valt niks te begrijpen. Dit is geen wetenschap. Dit is zomaar. Schrijf je psychologieboek ergens anders, wil je? Freud heeft hier niets te zoeken, dit is een feestartikelenwinkel!’

Ze stond weer op en waste haar handen opnieuw aan het aanrecht.

‘Ik ruik je nog steeds,’ zei ze.

‘De stank van de zonde,’ zei ik. Het was eruit voordat ik er erg in had.

Verbaasd keek ze me aan.

‘Vind je dat nou zelf ook niet een beetje een open deur?’

‘Sorry.’

‘Of niet dan?’

‘Ja.’

‘De stank van de zonde... Sjezus.’

‘Het ontglipte me. Maar trouwens, wat is er tegen open deuren? Zonder open deuren zou ik me nogal opgesloten voelen.’

‘Leuk.’

‘Of buitengesloten.’

‘Ik zei toch “leuk”?’

Ik zweeg weer. Ze ging me geen antwoorden geven. Geen echte tenminste. Ze had in een ding wel gelijk; ik was ongelukkig. Ze had het gezien en ze had ernaar gehandeld, had me een dienst bewezen. Omdat ze het kon en omdat ze het gewild had. Haar redenen zouden me eigenlijk verder om het even moeten zijn. Ik was verdorie toch geen welzijnswerker? Toch wilde ik het weten.

‘Niet alles heeft een diepere betekenis,’ zei ze. ‘Ook weer Freud. Soms is een kauwgombal gewoon een kauwgombal.’

‘Bedankt,’ zei ik zomaar en dronk m’n koude koffie uit.

‘Je wilt echt een verklaring? Ik zou denken dat je wilt weten of we het nog een keer gaan doen, maar je wilt een verklaring? Wat moet ik dan zeggen, zodat je het beter snapt? Wat als ik nou zeg dat m’n vriendje het lekker vond? Als ik het zo voor hem deed. Dat het uit is, dat ik hem mis en dat jij op hem lijkt? Begrijp je het dan? Ook al verzin ik het misschien allemaal?’

Ik schudde m’n hoofd. Ik wist het werkelijk niet, maar was blij dat haar boosheid leek te minderen. Geen liefderazernij. Onze bekranden waren voorlopig veilig.

‘Wat doe je voor werk?’ vroeg ze nu.

‘Schrijver,’ grijnsde ik. Dat had ik nog nooit hardop gezegd; bij de krant zouden ze er smalend om lachend.

‘Schrijver?’

‘Ja.’

‘Ik geloof je niet.’

Wat was dat toch? Ze noemde me al twee keer leugenaar en nu geloofde ze me niet? Dacht ze soms alles te weten?

‘Ga je dan ook schrijven over wat we net gedaan hebben?’ pruilde ze.

‘Misschien.’

‘O.’

‘Of vind je dat dat niet kan?’

‘Ik vind het best. Doe wat je niet laten kunt.’

Ze pulkte stuurs aan een nagelriem.

‘Heb je een plu?’ zei ze.

Ik schudde wat verwonderd m’n hoofd. Nee, die had ik niet.

‘Het gaat vanmiddag regenen,’ zei ze.

We zwegen weer. Ze was de discussie over het hoe en waarom duidelijk beu.

Na een tijdje wilde ik vragen of ze zich alweer verveelde, me nog eens wilde opbeuren, maar ik stond op. Het had geen zin het zo snel nog eens te proberen.

‘Als men een orgaan “misbruikt”, overschrijdt men de grenzen van zijn kunnen, zodat het orgaan door het gebruik niet krachtig gemaakt wordt, maar integendeel vermoeid en geschaad wordt’ (pag. 69).

Ik twijfelde of ik haar nogmaals moest bedanken en of ik haar ooit nog eens zou zien.

‘Prettige vakantie,’ zei ik ten slotte en liep door de winkel naar buiten. Ze keek me niet aan, hield me ook niet tegen.

Eenmaal buiten kneep ik m’n ogen weer wat dicht tegen het zonlicht, terwijl er wel dertig betere zinnen door m’n hoofd spookten.

Prettige vakantie? Sukkel.

Nog geen half elf. Ik zou nog naar m’n werk kunnen gaan. Ik monsterde kort m’n voorkomen, deed m’n gulp beter dicht en wilde net weglopen, toen ze me snerend nariiep: ‘Hé, sippe! Je vergeet wat!’

Vanuit de deuropening wierp ze me de gele kauwgombal toe, maar ik was te verbouwereerd; hij spatte tussen m’n voeten op straat uiteen.

Dikke tieten heeft ze

Margriet Breet

Dikke tieten heeft ze, hele dikke tieten. Als ze ze niet in een beha propt, hangen ze tot op haar navel. Ze zijn gevuld met vadsig vet. Soms drukt ze me ertussen, ze zegt dat ik dat lekker zacht vind. Ik vind het wel zacht, maar niet lekker. ‘Kom Kaatje,’ zegt ze dan, ‘lekker even tussen mijn borsten.’ Ik heet geen Kaatje, ik heet Karin. Ik zou nooit Kaatje willen heten. Als ik Kaatje had geheten, had ik mezelf verdrongen, net als de moeder van Janet. Die heeft zichzelf twee jaar geleden verdrongen in de tocht. Ze zeggen dat ze stenen om haar voeten heeft gebonden en dat ze toen in de tocht is gaan staan. Ik snap niet wat tocht en verdrinken met elkaar te maken hebben, maar dat je er dood aan kan gaan heeft ze wel bewezen. Janet kwam daarna een tijdje niet op school en toen ze wél weer kwam, durfde ik bijna geen beste vriendin meer met haar te zijn. Stel je voor dat ze over haar moeder begon.

‘Kaatje,’ zegt mijn moeder altijd als ze me tussen haar tieten verstoppt, ‘huil jij maar even.’

Ik hóéf nooit te huilen, ik wíl nooit huilen en ik gá nooit huilen, zeker niet omdat mijn moeder dat wil. Die huilt zelf al genoeg. Zakdoeken vol, elke dag wel één. Om haarzelf, om mijn vader, de ellende van de wereld, om buurvrouw Tine d'r

vader die gestikt is in zijn slijm, om de sneeuwkllokjes die zo dapper met hun koppies boven het gras uitsteken, om die prachtige tekening van mij. Ze liegt en ze huilt voor niks want mijn tekeningen zien er uit als de winter: veel wit en dunne streepjes.

Mijn moeder wil dat ik ook ga huilen om mijn vader. Die is namelijk weggelopen, twee jaar geleden, een week nadat de moeder van Janet zich dood had laten tochten. Gejankt heeft ze, mijn moeder, toen mijn vader wegreed in onze auto, zeven dang lang.

Ik heb er nog niet één keer om gehuild, ik heb zelfs niet gehuild toen ik mijn hamster per ongeluk vermoordde door het deurtje op zijn kop te laten vallen. Ik kreeg een leeg melk-pak van mijn moeder om mijn hamster in te doen, maar toen ik terugkwam om het pak met mijn hamster van het aanrecht af te pakken zat er allemaal jus op zijn kop. Mijn moeder was bezig de koelkast uit te mesten en was die hamster helemaal vergeten. Drie dagen heeft ze erom gehuild, terwijl ik hem gewoon begraven heb, niks aan de hand. Dood is dood en verder niks, het maakt mij niet uit of er dan jus op je kop ligt of niet.

Mijn moeder vindt dat ik teveel opkrop en meer zou moeten praten. ‘Daar krijg je last van Kaatje,’ zegt ze en dan moet ik aan de keukentafel komen zitten en wachten tot er tranen komen. Als ik ergens om zou willen huilen, dan is het omdat mijn moeder me steeds Kaatje noemt.

Ik ben vernoemd naar een lievelingstante van mijn moeder die Kaatje heette. Ik ben wel eens bij haar op bezoek geweest, ze lag in een bed in een zaaltje met vier mensen. Ze had geen tanden meer en het leek wel of er in haar haar gepist was, zo geel was het. Ze lag daar in bed en keek me aan. ‘Ja kind,’ zei ze, ‘de duivel komt me halen want ik ben zondig. Zorg dat je leeft in de vreze des Heren en altijd je handen wast nadat je jezelf hebt betast. En Mefi Boset zeide dat het goed was. Trek nu je kleed aan en was je handen in onschuld kleintje.’ Daarna vouwde ze haar handen en begon ze woorden te mompelen die ik niet verstond. Mijn moeder sloeg haar hand voor haar mond en trok mij bij die tante weg. Buiten huilde ze, mijn moeder, grote snikken die eindigden in haar keel als een soort ingehouden hik.

‘Wie is Mefi Boset?’ vroeg ik haar.

‘Een straatartiest in het leven van Jezus schat,’ zei ze tegen mij. Thuis drukte ze me tussen haar tieten en beval ze me te huilen over tante. Toen ze me zó hard tegen zich aan 6 Thuisa6 ea nn vue c e ele U e p Ue m ?n v ‘ a /?ar /s me m t?h M vqw .

weet zeker dat ze liegt, ik wil dat ze liegt over mijn tietten. Janet en Anke hebben al knobbels en ze zeggen dat het zeer doet. Wat zal mijn moeder dan een pijn hebben.

Ik weet nog niet wat ik later worden wil. Iets met dieren denk ik, maar eerst ga ik mijn vader zoeken. Mijn moeder wil niet dat ik dat doe, maar als ik groot ben hoef ik niet meer naar mijn moeder te luisteren en mag ik doen wat ik wil. Dan hoef ik nooit meer tussen die tietten en nooit meer met mijn kop in haar rook te zitten. Als ik groot ben laat ik mijn moeder óók alleen, dan ren ik heel hard weg en kom ik nooit meer terug. Misschien kom ik dan mijn vader tegen, dan gaan we samen een bootje kopen en de hele dag varen. Of samen schaatsen en niks zeggen, warme chocolademelk met slagroom drinken en bergen hout hakken. Mijn vader zou zich nooit afvragen wat ik dacht of hoe ik me voelde en we zouden in de zomer een kaartje naar mijn moeder sturen met daarop de groetjes van ons en verder niks.

Mijn moeder zegt dat mijn vader niet meer terug hoeft te komen en dat ze hoopt dat ie allerlei enge ziektes krijgt, dat de deur wat haar betreft op slot blijft. Elke nacht, als ze slaapt, kruip ik mijn bed uit en draai ik de deur open. Voor als ie terugkomt. Ik laat hem niet buiten staan, mijn vader.

Ik wil ook wel een konijntje in plaats van een hond, maar konijntjes vindt mijn moeder vies. Ze zegt dat ze stinken en te veel haar hebben. Nu heb ik een pad, stiekem. Elke avond zit hij op de richel achter het huis. Als je hem aait is het net of hij van hout is. Eerst was hij bang, maar nu is hij aan mij gewend. Ze zeggen dat als je een kikker kust, dat hij dan verandert in een prins. Misschien dat het met padden ook zo werkt. Padden zijn familie van kikkers, dus dan krijg je een broertje van de prins ofzo. Ik ga het niet proberen, stel je voor dat het waar is. Ik zou niet weten waar ik zo'n prins neer moest zetten. Als mijn moeder hem zou vinden zou ze hem waarschijnlijk van me afpakken en zelf gaan gebruiken. 'Een vrouw wil ook wel eens wat,' zei ze pas. Dat was toen ze haar lippen had gestift en er op uit ging samen met de buur-

vrouw. Een uurtje later was ze thuis. 'Ik ben er nog niet aan toe,' had ze gezegd. Daarna dronk ze in één keer een fles wijn leeg en lag ze te huilen op de bank. 'Kaatje,' had ze snikkend gezegd, 'och Kaatje toch, m'n lieve meisje, wat heb jij toch een klootzak van een papa dat ie dit allemaal met me heeft gedaan. Hij is de grootste lul die er op aarde rondloopt. Moet je kijken hoe ik eraan toe ben, er zitten zelfs spinnenwebben in mijn doos.'

Doos is een ander woord voor kut. Mijn moeder vindt het netter om doos te zeggen, dus moet ik doos zeggen. Zelf zeg ik liever kut want dan weet ik meteen waar het over gaat. Ik raak er ook van in de war; als ik bijvoorbeeld iets koop in de winkel en ze vragen of er een doos omheen moet, dan weet ik niet meteen welke doos er wordt bedoeld en krijg ik allemaal rare beelden in mijn hoofd.

Mijn moeder heeft me wel eens verteld over seks. Dat mannen almaar willen en dat je er soms aan toe moet geven, maar dat je nooit zelf mag beginnen. Je mag het eigenlijk maar met eentje doen, en als je getrouwd bent en je doet het met iemand anders, dan ben je een hoer. En als de man het met iemand anders doet is hij de grootste lul die er op aarde rondloopt.

Anke zegt dat ze in het dorp zeggen dat de moeder van Janet een hoer was. Ik geloof dat niet want ze was juist heel aardig tegen mij, veel aardiger dan mijn eigen moeder. Ze wilde altijd weten hoe het met me ging, zelfs hoe het met mijn vader was. En ze bakte koekjes, gelukskoekjes, met wensen erin. Dan deed ze een strikje om het koekje dat ik aan mijn vader moest geven. Heel lekker waren ze. Dat mis ik nog wel, die koekjes en dat gezellige.

Ik had wel willen zien hoe ze werd begraven, de moeder van Janet, maar mijn moeder zei dat ik er niks te zoeken had. Ik zei van wél, maar toen kreeg ik een draai om mijn oren en moest ik voor straf de hele dag naar mijn kamer toe. Daarna begon ze te schreeuwen tegen mijn vader, een hele week lang, elke dag, elk uur, elke minuut dat ze hem zag. En janken.

Janken en schreeuwen tegelijk, tot je er gek van werd. Daarom is hij weggelopen denk ik, omdat ie er gek van werd. Toen ik hem zag gaan met al die koffers in de auto wilde ik met hem mee. Ik rende naar hem toe en vroeg hem of ik alsjeblieft mee mocht, maar mijn moeder trok me tussen haar tieten en zette me helemaal klem. Ik zat gevangen tussen zacht, wit, trillend vlees. Altijd als we kipfilet eten, denk ik aan de tieten van mijn moeder.

Soms gaat de telefoon, maar als er ‘anonieme beller’ op het plaatje staat, mag ik niet opnemen van mijn moeder. Soms doe ik het toch, als ze er niet is, maar het is meestal zo’n mevrouw of meneer die vraagt of mijn moeder thuis is. Als ik niks te doen heb zeg ik dat ik de moeder ben en dat ik graag wil weten waar het over gaat. Meestal zijn ze hartstikke aardig en willen ze een keertje langskomen, maar als ze een afspraak willen maken, druk ik de telefoon gauw uit.

Over vijf jaar, zeven maanden en zestien dagen ben ik zestien. Dan ga ik samen met Janet van school af en gaan we ergens een kamer huren. Janet is mijn beste vriendin, bij haar heb ik twee keer gehuild. Eén keer toen ik mijn vinger tussen de deur kreeg en een keer toen ik háár zag huilen om haar moeder. Als het moet wil ik het nog wel een keer doen, huilen, bijvoorbeeld als ik mijn vader weer zie. Alleen zullen het dan tranen van geluk zijn in plaats van tranen van verdriet. Die zien er volgens mij mooier uit en je bent er sneller klaar mee. Ik hoop dan niet dat mijn moeder in de buurt is, anders heeft ze weer haar zin.

Ik heb een geheim boekje waar ik dingen in schrijf, zoals hoelang ik de kopstand vol kan houden en wie geprobeerd heeft mij te kussen. Er staat ook in waarom ik geen kapjes eet en een rijtje met mensen aan wie ik een hekel heb. Dat is voor als mijn vader terugkomt, zodat ik weet wat ik hem kan vertellen. Want twee jaar is best veel om te onthouden. Ik moet al zóveel onthouden. Ook bijvoorbeeld wat de hoofdstad van Macedonië is. Dat is Skopje, want Macedonië lijkt op Macaronië en Macaronië kan in een Kopje dus Macedonië met

Skopje. Anke vindt het raar dat ik het zo onthoud, maar Anke is gewoon jaloers want zij kan niks onthouden. Ik denk niet dat zij naar de havo kan. Ze heeft wel mooie bruine benen, dik van boven en met laarzen, witte met een rood kwastje eraan. Van de majorette natuurlijk. Ik ga niet op majorette, ik ga met Janet op paardrijden misschien. Alleen is dat heel duur en daarom gaan we morgen klusjes lopen. Boodschappen doen voor oude mensen, stoepjes vegen of onkruid tussen de tegels vandaan halen. Misschien heeft mijn moeder ook nog wel wat te doen voor ons, maar ik denk het niet, want morgen is het woensdag en op woensdag huilt ze van twee tot vijf omdat het op een woensdag was dat mijn vader wegliep.

Soms heb ik steken in mijn borst. Dwars door mijn vel heen, recht naar binnen of recht naar buiten, ik weet niet precies de weg. Janet zegt dat het zo begint. Tieten krijgen. Als ik ergens om kan huilen is het omdat ik tieten moet. Ik doe gewoon strakke truitjes aan en doe net alsof het er niet is. En als de pijn minder wordt, schrijf ik het in mijn boekje.

‘Nou, waar wachten we op?’ De jongeman die me naar buiten zal begeleiden haalt met een ongeduldig rukje zijn schouders op. Ik kijk nog even rond. Zakdoek in mijn zak, tijdschrift in mijn tas, tv en computer uit, ik ben zover.

Ik draai me naar hem om. De harde lijnen in zijn gezicht passen niet bij zijn leeftijd, hij zou mijn achterkleinzoon kunnen zijn.

‘Waar we op wachten?’ Ik glimlach. ‘Tja, kind, waar jij op wacht weet ik niet. Op mij waarschijnlijk. En waar ik op wacht? Op de dood, kind, op de dood.’ Zijn blik verraadt dat ik hem van zijn stuk gebracht heb. Toch nog wat gevoel onder dat korte, geblondeerde haar. Dat doet me goed.

Terwijl hij me met zijn stevige vingers bij mijn bovenarm pakt – iets minder hard knijpen, kan dat? – lopen we zwijgend de lange gang in. De klap van de deur die achter me dicht valt resoneert tussen de kale muren. Als ik zijn blik zoek, zie ik dat zijn gezicht zich weer gesloten heeft. Ik hoef hem niet gerust te stellen, hem niet uit te leggen dat de dood mijn vriend is, een niet zo verre vriend, wiens gestalte ik al een paar maal in mijn buurt heb zien schemeren. Ik zou er geen bezwaar tegen hebben als hij mij vannacht kwam bezoeken. Mijn tas staat gepakt, tegenstribbelen zal ik niet. Eigenlijk verwacht ik hem al heel lang. Ik heb gerookt, een stevig glas wijn gedronken en zo ongeveer alles gedaan waarvan de

wetenschap zegt dat je er gemiddeld tien jaar korter door leeft. Als ik dat allemaal optel en aftrek, zou ik niet ouder zijn geworden dan drie.

Maar als hij nog geen tijd voor me heeft, mijn vriend, ook goed. Mijn wachtkamer is comfortabel. Het eten is hier niet slecht – ook al kan ik nog wel eens verlangen naar een mooie hazenrug of een knapperig gebakken tong met garnalen. In vis zijn ze niet zo goed hier, zou beter kunnen voor Scheveningen. Maar ik heb niets te klagen. Welke vrouw van mijn leeftijd heeft haar eigen kamer, met eigen sanitair, en een w

sie en zo, maar uiteindelijk mocht het. Op voorwaarde dat ze de spullen zouden weghalen als ik er met medebewoners over sprak, want ze wilden geen gezeur. Het staat er allemaal nog. Ik ben goed in het bewaren van geheimen.

‘Dank je, kind.’ Mijn blonde escort heeft me bij mijn bankje afgeleverd. Als ik de leuning pak zie ik zijn haastige rug al verdwijnen. Ik laat me voorzichtig zakken. De zonnearmte die door het donkergroene gaatjesmetaal is opgezogen, dringt door mijn kleren. Weldadig voor de pijnlijke botten. Ik sluit mijn ogen tegen het felle licht.

Mijn grootste geheim kent niemand – behalve de man die mij aan dit onderkomen heeft geholpen. Zelfs mijn drie zonen weten het niet. Toch vind ik dat ze het zouden moeten weten. En niet alleen zij. Het zou in de krant moeten, in alle actualiteitenprogramma’s op tv. Er moeten Kamervragen gesteld worden! Maar nu nog niet. Pas nadat mijn vriend is langsgesproken met het verzoek hem te vergezellen. Ik wil geen toestanden meer, ik ben te moe. Bovendien loop ik het risico dat ze me hier weghalen. Nee, nog even wachten, nu nog niet.

Intussen schrijf ik mijn memoires. Nou ja, memoires is een groot woord. Er zijn tenslotte zaken die kinderen helemaal niet hoeven te weten, en kleinkinderen en achterkleinkinderen al helemaal niet. Mijn hartstochtelijke escapades bijvoorbeeld, zo kort nadat Willem overleden was. Ze zouden het niet begrijpen, niet geloven. Nee, mijn memoires beperken zich tot de gebeurtenissen van de laatste drie jaar. Vanaf de dag dat ik in mijn eigen huis op de Utrechtse Heuvelrug van de trap smakte en ongeveer alles brak wat er te breken viel, tot ik gesetteld was in mijn huidige verblijf, mijn appartementje noem ik het.

Ik bad, ik smeekte de lieve God die middag om bewusteloos te mogen raken. De pijn was zo verschrikkelijk, zo ondraaglijk. Maar nee, het was zoals altijd: hoe hevig ik ook leed, mijn

hoofd bleef helder. Ontsnappen in verdoving, in die donkere doofheid die mensen sust als het lijden te zwaar is, is mij nooit gegund.

Geschreeuwd heb ik, gegild, terwijl ik me wanhopig bewust was van de zinloosheid. De huizen stonden te ver uiteen om elkaars geluiden te kunnen opvangen. Ik had dat altijd heerlijk gevonden, totdat ik als een gebroken porseleinen pop op de marmeren vloer van de hal lag.

Pas de volgende ochtend, toen de melkboer mijn gekerm hoorde, hebben ze me voorzichtig opgeveegd en naar het ziekenhuis gebracht. Ik was zo intens koud, dat het leek of mijn lichaam zich al van het leven aan het ontdoen was. Behalve dat hoofd dan, dat afschuwelijk heldere hoofd.

Vier maanden later kwam de dokter opgewekt de tweepersons kamer binnen die ik deelde met een wisselende reeks gebroken benen en nieuwe heupen. Hij ging op de rand van mijn bed zitten en keek me stralend aan.

‘Goed nieuws, mevrouw Couzijn, wij hebben voor u gedaan wat we konden. U mag hier weg.’

Het werd een revalidatieoord. En na een half jaar hadden ze ook daar goed nieuws: uitbehandeld. Er was een wachtlijst voor mijn bed.

‘Nee moeder, geen denken aan dat je nog naar huis kunt. Dat begrijp je toch zelf ook wel? Je kunt nauwelijks lopen, jezelf niet goed verzorgen. Het huis moet maar eens verkocht worden, vind je ook niet? Het staat al zo lang leeg. De tuin is een woestijn aan het worden. En eigenlijk willen wij er graag van af.’

Ja, ik begreep het. Ik begreep het allang. Het huis was van de jongens. Jaren geleden hadden ze het van mij gekocht. Het zou ze een bom duiten aan successie schelen en ik kon van het geld naar China, Nepal, Amerika, Nieuw Zeeland. Het was een deal waar ik veel plezier van heb gehad.

‘We hebben een verpleeghuis voor je gevonden, in een bui-

tenwijk van Utrecht. Mooi centraal. Dan kunnen we je makkelijk komen opzoeken. Wat vind je daarvan?’

‘Wat ik ervan vind?!’ Razend was ik. ‘Alles is dus al achter mijn rug om bekookstofd? Ik mag dan over de tachtig zijn, maar ik ben niet dement! Ik heb altijd mijn zaken zelf kunnen regelen, dus ik zou niet weten waarom jullie me opeens als een willoos ding moeten behandelen.’

Ik kon hoog of laag springen – voor zover me dat zou lukken, maar twee weken later zat ik in dat verpleeghuis. Of liever: lag. Tijd om me uit bed te helpen was er nauwelijks. Douchen mocht eenmaal per week, tenzij het personeel ziek was, of met vakantie. Wassen kon dan ook wel met een lap, in bed. De drie andere vrouwen op mijn kamer leken er niet onder te lijden. Hun lichtjes waren gedimd of al uitgegaan. Praten deden ze niet meer. Wel huilen, bij voorkeur ’s nachts.

Ik voelde hoe mijn krachten achteruit gingen, mijn spieren verslaptten die onder de toegewijde handen in het revalidatieoord weer tot prestaties waren gedwongen. Soms was de verleiding groot om het op te geven, om maar mee te huilen met de oude wolven in hun metalen bedden. Maar dat hoofd, dat nog altijd helderder was dan goed is voor een mens, begon te rebelleren. Oefenen moet je, zei het, oefenen! Je moet zelf je bed uit kunnen, zelf naar de wc lopen en als het even kan naar buiten. Laat je er (hier vloekte het hoofd) niet onder krijgen. Zo zijn we niet getrouwd.

Het lukte. Als ik me op een bepaalde manier op mijn zij rolde, kon ik me met mijn elleboog overeind drukken terwijl mijn benen als contragewichten buiten bed zwaaiden. Nu lopen! Oefenen, schuifelen, met één hand langs het bed, pijn verbijten, evenwicht bewaren, oefenen.

Ik haalde de gang. Ik haalde de wc! Maar tegelijkertijd besefte ik dat het onmogelijk was uit deze gruwelijke gevangenis te ontsnappen. Mijn huis was al snel verkocht. Natuurlijk hadden de kinderen gelijk, ik zou het er niet in mijn eentje redden. Een inwonend verpleegster zou ik hooguit één of twee jaar kunnen bekostigen, dan was het spaarvarken

leeg. Zuinig was ik nooit geweest.

Geen van de jongens kon me in huis nemen. Accommodatie beganegronds niet geschikt, overdag niemand thuis, te zwaar voor hun vrouwen die immers ook al rond de zestig waren. Ach, ik zou het ook niet willen. Bang voor de blikken die ze elkaar zouden toewerpen als ik te lastig was.

Met het groter worden van mijn actieradius – ik ging alleen nog naar bed om te rusten – groeide ook de uitzichtloosheid. En met de uitzichtloosheid mijn wanhoop.

Tot die dag in mei, nu alweer bijna een jaar geleden. Ik had een rollator weten los te praten – ‘goed dan, als u er niet mee in de weg loopt’ – en ik maakte een ommetje door het tehuis. Ik had de lift naar de bovenste etage genomen, snuffelde er wat rond, opende deuren waarachter niet veel opwindends te zien was, voornamelijk stoffige opslagruimten. De meeste zaten trouwens op slot. Toen ik in de vervelose gang een hoek omsloeg, scheen plotseling de zon in mijn gezicht. Door hoge ramen keek ik op een breed balkon, een dakterras eigenlijk, dat op een lager gedeelte van het gebouw was aangelegd. Er stonden gebarsten terracotta potten met bruinverdroogde plantenresten. De sleutel die in het slot van de buitendeur stak kon ik met gemak omdraaien, maar het kostte moeite om het terras op te komen door de zware dranger op de deur. De rollator, die ik niet door de opening kreeg, liet ik achter in de gang.

Ik keek uit over de tuin beneden mij en de daken rondom, genoot van de frisse lucht en de voorjaarszon, toen ik achter mij de deur hoorde openknarsen.

‘Wat doet u hier?’ Een grove vrouwenstem.

Ik schrok, greep me vast aan de roestige buis van de omheining, bang dat ik mijn evenwicht zou verliezen en over het hek zou slaan. Toen draaide ik me om.

Het was geen vrouw; het was een kleine man met een kaal hoofd. Het randje haar dat zijn miezigerige voorkomen nog iets vriendelijks had kunnen verschaffen, had hij afgescho-

ren, alsof het een bewuste keuze was, dat glimmende paaltje op zijn schouders. Dat was het, een paal. Zijn hoofd was niet breder dan de witte nek waar het uit oprees.

Toen hij vlak voor me stond, me met zijn waterige blauwe ogen aankeek en zijn vraag nog hoger van toon herhaalde, wist ik wie hij was. Ik kneep in de reling om mijn plotselinge misselijkheid te onderdrukken. Dit was de man die niet van kinderen af kon blijven, die conciërge was geweest op de school van mijn oudste kleindochter, die haar verschillende keren had meegenomen naar zijn woninkje naast het schoolgebouw, bedreigd had haar moeder iets aan te doen als ze thuis iets zou zeggen. Uiteindelijk was hij gepakt, had in de gevangenis gezeten. Maar hoelang helemaal? Nog geen anderhalf jaar. Hij had het aanzienlijk beter gehad dan de stakkers hier in dit verpleeghuis. De schoft.

Opeens barstte er klokgelui los tussen mijn oren. Mijn hoofd dreunde. Heel kort maar. Toen voelde ik me ijszig kalm worden. De weg voor mijn ontsnapping lag open.

‘Werkt u hier?’ vroeg ik met een stem die zo vast was, zo onbewogen dat het me zelf verbaasde.

‘Ja. Maar u mag hier helemaal niet...’

‘O, gelukkig. Ik heb namelijk iets laten vallen, ziet u. Ik haakte per ongeluk met mijn gouden armband aan het hek hier en toen gleed hij af. Als je over de balustrade buigt, kun je hem net zien liggen, kijkt u maar.’

Hij leunde met zijn obscene buik tegen het hek en keek naar beneden.

‘Zie niks.’

‘Verder. U moet verder buigen, denk ik. Hij ligt tegen de muur, in het perk.’

Hij boog zich over de reling en tuurde naar de border.

Op dat moment moet de duivel zelf me kracht hebben gegeven. Ik bukte, trok aan zijn enkels en duwde zijn benen omhoog. Toen ging het verder vanzelf. Het glimmende paaltje verdween in de diepte, het weerzinwekkende lijf in een vloeiende beweging erachteraan.

Ik voelde niets, geen enkele emotie. Pas toen ik naar beneden keek en het lichaam in een vreemde hoek tussen de oranje afrikaantjes zag liggen, trok er een diepe tevredenheid door me heen. Zo, nu was het mijn beurt. Ik was vrij.

Ik verwachtte dat de politie elk moment met zwaailichten en loeiende sirenes aan kon komen stormen om me in de boeien te slaan, maar er gebeurde niets. De staf was waarschijnlijk weer aan het vergaderen, en als de bewoners al iemand hadden zien langsvliegen, hadden ze dat waarschijnlijk niet opmerkelijk gevonden. Ik besloot naar beneden te gaan.

Er werd inderdaad vergaderd. De stem van de hoofdverpleegster klonk schrill door de deur van de stafkamer. Ik duwde hem open en bleef op de drempel staan, een hand aan mijn rollator. Er viel een stilte terwijl alle gezichten zich naar mij toe keerden. De hoofdverpleegster, ‘Matron’ noemde ik haar soms tot haar woede, schoof haar stoel krassend achteruit en stond op. Voor ze iets kon zeggen, stak ik mijn hand op.

‘Excuses dat ik stoor. Ik kom alleen even melden dat ik een meneer vermoord heb.’

Waarschijnlijk dachten ze dat ik me eindelijk gevoegd had in het hersendode legertje dat hun bron van inkomsten vormde, want veel indruk maakte mijn bekentenis niet.

‘Ja. Ja, ga maar naar uw kamer. U kunt hier niet zomaar binnenvallen, mevrouw Couzijn.’

‘Toch raad ik u aan even een kijkje te gaan nemen, Matron, het is tenslotte een warme dag vandaag; geen weer om een lijk zo lang te laten stoven op het afrikanenbed.’

Ik kon haar niet overtuigen. Geïrriteerd gaf ze de jongste aan tafel opdracht me weg te brengen. Toen we langs de ramen in de gang liepen, knikte ik in de richting van de tuin.

‘Hier ongeveer, kind, hier moet hij ergens liggen.’

‘Oké! Zullen we samen even kijken?’ Ze had goed opgelet op school. Zo deed je dat met verwarde knarren; zelf laten zien dat ze zich maar wat inbeelden.

Het paaltje had geen geluid gegeven tijdens zijn duikvlucht, realiseerde ik me toen het meisje gillend terugrende naar de stafkamer.

Bijna was mijn flitsende plannetje nog mislukt. De rechter vond mij te ziek en te oud om me op te sluiten.

‘Ziek ben ik helemaal niet!’ heb ik hem ontdaan toegeroepen. Ik besta uit aan elkaar gelijkde scherven en dat doet soms helse pijn, maar verder mankeer ik niets. En als u op grond van mijn ouderdom besluit mij geen gevangenisstraf te geven, klaag ik u aan wegens leeftijdsdiscriminatie!’

Hij keek me doordringend aan, wilde iets gaan zeggen en sloot zijn mond weer. Na een minutenlange pauze streek hij met zijn vingers langs zijn kin.

‘Dit was een koelbloedige moord,’ zei hij, terwijl hij mijn blik vasthield.

Ik glimlachte en knikte.

‘Ik veroordeel u tot twaalf jaar onvoorwaardelijk.’

Ik knikte weer. De schat.

Mijn blonde cipier komt aangelopen. De andere vrouwen, die luidruchtig en fanatiek een balspel hebben gespeeld, zijn al naar binnen.

Hij legt een hand op mijn schouder.

‘Luchttijd voorbij.’

‘Ja kind, het is goed, ik begon het net wat fris te krijgen. Laten we maar naar binnen gaan.’

Picarones op stroop

Ralph Mens

Het was half april, herfst in Lima. De zon stond nog hoog aan de strakblauwe hemel, maar de zilte lucht die werd aangevoerd uit de Stille Oceaan voelde al killer aan.

In het park van Miraflores slenterden stelletjes gearmd langs de perkjes met afrikaantjes en andere zomerbloemen die nog volop bloeiden. De oude man met zijn sombrero, vergezeld door een klein aapje in een wit jurkje, stond op zijn vaste plek bij de ingang. Voor één sol pakte het aapje uit een houten la een papiertje waarop een voorspelling stond geschreven; een geel papiertje voor *caballeros* en een blauw voor *señoritas*. De kleine, gerimpelde man met zijn rieten sombrero leek een relikwie uit vervlogen tijden.

Langs de wandelpaden stonden kleine kraampjes met glazen vitrines waarachter etenswaar lag uitgesteld; *turrones*, een soort noga, *arroz con leche* en *picarones*, gefrituurde plakjes zoete aardappel. Traditionele lekkernijen die naar vroeger smaakten.

Tussen het zondagse publiek door, liepen de schoenenpoetsers die naar je schoeisel wezen alsof er poep aan kleefde. Op hun houten kistjes kon je voor twee sol je schoenen laten poetsen terwijl je rustig je krantje las. Voor een habbekrats

voelde je je even een vorst.

Vanuit het koffiehuis op de hoek observeerde ik de bedrijvigheid in het park. Boven de deuropening van het etablissement hing een lichtreclame die loom rondjes draaide. Lima-Perú stond er op één kant van de koffiekleurige reclamebak, en op de andere kant *Café Z*. Urenlang kon ik van achter een cappuccino of een espresso naar het leven buiten op straat kijken en fantaseren over de levens van de mensen die passeerden.

Terwijl ik juist een slokje van mijn cappuccino nam, waarbij de slagroom een witte snor op mijn bovenlip achterliet, kwam er ongenodigd een man naast me zitten. Het was een kleine, maar stevige, in het wit geklede kerel met een pokdalig gezicht en een stoppelige baard. Twee waterige ogen keken me even aan terwijl ik de man vluchtig van opzij opnam, ondertussen de room van mijn bovenlip vegend. Zijn gezicht kwam me bekend voor, maar ik kon het zo gauw niet plaatsen.

‘Neemt u mij niet kwalijk meneer,’ zei de man op monotone wijze, ‘dat ik aan uw tafeltje plaatsneem, maar alle andere tafels zijn al bezet.’

Terwijl ik een gebaar maakte van ‘maakt niets uit’, keek ik terloops even het koffiehuis rond om te constateren dat inderdaad alle tafeltjes bezet waren.

Hij zwaaide naar de serveerster, een meisje van een jaar of zestien met glanzende, gitzwarte haren tot op haar schouders en een paar appelronde borsten onder een strak T-shirt waarop het logo van het etablissement prijkte.

‘Eén koffie graag.’

Het meisje noteerde de bestelling en liep richting de bar, door mij en mijn tafelman nagekeken.

‘Weet u,’ zei de man terwijl hij naar de serveerster knikte, ‘mijn dochter zou ongeveer haar leeftijd hebben gehad.’

Ik mompelde iets onverstaanbaars en keek de man bewust niet aan, bang dat er een treurig verhaal vol zelfbeklag zou volgen. Mijn ongenode gast liet zich echter niet ontmoedigen door mijn geveinsde gebrek aan belangstelling.

‘Hoe lang is het nu geleden? Vijf jaar op de kop af. Vijf jaar meneer.’

Ik knikte zwijgend in de hoop dat de bui zou overdrijven, maar het was tevergeefs.

‘Elk jaar op deze datum bezoek ik even haar laatste rustplaats en drink daarna een kopje koffie in dit etablissement. Rituelen houden de mens op de been die niets anders mee heeft om voor te leven.’

Na deze persoonlijke ontboezeming zweeg de man een poosje, en ik bemerkte bij mijzelf een zekere onrust, geprikkeld om de rest van het verhaal te horen. Ik hoefde echter niet aan te dringen, want het bleek slechts een rustpauze te zijn waarna hij zijn verhaal vervolgde.

‘Ik b k va b lola vf

Alsof hij mijn gedachten had geraden sprak hij: ‘U zult wel denken, die arme sloeber zit hier een sterk verhaal op te hangen, maar ik kan u verzekeren dat ik in die tijd een van de meest welvarende ondernemers van Lima was. Ook privé ging het me voor de wind. Ik trouwde met een mooie vrouw uit de goeude klasse en liet een groot huis met zwembad bouwen in de mooiste wijk van de stad. We kregen twee kinderen, een flinke zoon en een wolk van een dochter die het aan niets ontbrak. Geen van beiden hoefde ooit een vinger uit te steken, ze kregen alles wat hun hartje begeerde.’

Een moment lang keek hij zwijgend voor zich uit met een vage glimlach om zijn lippen, alsof hij zich die gouden jaren weer voor de geest haalde.

‘Mijn zoon assisteerde me in de zaak en ik leerde hem de kneepjes van het vak. Mijn dochter leidde intussen een onbezorgd leventje en werd door iedereen geliefd. Maar niemand hield zoveel van haar als ik, zij was mijn oogappel, mijn lieveling. Hoe laat ik ook thuiskwam van mijn werk, altijd liep ik even langs haar slaapkamer om haar een nachtkus te geven.’

We hadden intussen allebei onze koffie op en, zonder mijn tafelmannequin te interrumperen, gebaarde ik naar het meisje dat achter de bar stond om nog eens hetzelfde te serveren.

‘In die tijd stapte ik, ambitieus als ik was, ook in de houthandel en pendelde regelmatig tussen Lima en het regenwoud. Het was lucratieve business, ziet u.’

Ik mompelde instemmend.

‘Op een van mijn trips naar de jungle kocht ik een blauwe guacamayo van een oude Cocama-indiaan, die me verzekerde dat de vogel eigenlijk de ziel was van een overleden persoon. Volgens zijn stam waren de oermoeders van de huidige mens twee guacamayo’s met vrouwenhaar en menselijke gezichten die met mannen copuleerden. Ik vond het gewoon een bijzondere vogel en besloot hem voor mijn dochter te kopen.’

Hij onderbrak zijn verhaal toen het dienstmeisje een koffie en een cappuccino voor ons op het tafeltje neerzette. Met een

knikje bedankte ik haar, waarna mijn tafelmannequin zijn relaas vervolgde.

‘Het was een grote vogel, bijna één meter lang, met veren van een intens blauwe kleur, zoals het blauw van hyacinten. Het beest had een zachtaardig karakter en mijn dochter was er weg van. Zijn kooi stond in haar kamer naast haar bed en de hele dag praatte ze tegen de guacamayo en zong liedjes voor hem. De bediendes probeerden het beest schuine woorden en vieze liedjes te leren, maar hij luisterde enkel naar mijn dochter en imiteerde haar stemgeluid perfect; de manier waarop ze zong of goedenmorgen zei, zelfs de manier waarop ze lachte, een soort kakelen, wist hij perfect na te doen. Vaak vergisten de dienstmeisjes zich, denkend dat ze mijn dochter in huis hadden gehoord, om daarna vergeefs naar haar te zoeken en uiteindelijk te concluderen dat de guacamayo hen voor de gek had gehouden.’

De man glimlachte stilletjes en pauzeerde een moment. Ik had me intussen half naar hem toegedraaid en luisterde ademloos, wachtend op de tragische ontknoping.

‘Zoals ik al vertelde breidden mijn zaken zich uit, maar er zitten maar 24 uur in een dag en ik kon mijzelf niet opdelen. Behalve mijn zoon vertrouwde ik niemand mijn zaken toe, zodat ik gedwongen was steeds langere dagen te maken. Mijn vrouw vervreemde van me en lag de godganse dag verveeld aan het zwembad en flirtte met de mannelijke bediendes. Maar mijn dochter bleef alle dagen trouw op mij wachten tot ik haar een nachtkus op haar voorhoofd had gegeven, alsof het een geheime bezwering was zonder welke ze niet kon slapen.’

Hij nam een slokje koffie en hield het kopje enige seconden voor zich in het luchtledige, om het daarna bedachtzaam neer te zetten.

‘Op een kwade morgen ging echter alles verkeerd. Er waren al dagenlang volop voortekenen, maar ik had ze genegeerd, arrogant als ik was in mijn waan dat ik alles naar mijn hand kon zetten. Bij de visafslag ging het personeel in staking.

Ze eisten hogere lonen en betere werkomstandigheden. Trots als ik was en koppig vanwege mijn eigen afkomst, weigerde ik alle eisen en dreigde de stakers met ontslag. Vervolgens braken ook in andere filialen, die ik her en der had opgezet, stakingen uit, en als een bezetene reed ik alle bedrijven af om de werkweigeraars met ontslag te dreigen. Maar het was tevergeefs. Mijn imperium lag op zijn gat. Moegestreden kwam ik ver na middernacht thuis en dronk een paar whiskeys om tot bedaren te komen, waarna ik op de bank in slaap viel.'

Peinzend keek hij voor zich uit terwijl ik voorzichtig een slokje van mijn tweede cappuccino nam.

'Toen ik de volgende ochtend wakker werd, hoorde ik boven de stem van mijn dochter die iedereen goedenmorgen wenste, en glimlachend kwam ik overeind. Mijn harde gemoed verzachtte en ik nam mij voor om aan de eisen van mijn werknemers tegemoet te komen. Opgewekt liep ik de trap op om mijn dochter tegemoet te lopen en was verbaasd haar nog in bed aan te treffen. De blauwe guacamayo riep me vrolijk "goedenmorgen" toe vanuit zijn kooi naast haar bed.'

Met ogen die nog wateriger leken dan ze al waren, staarde hij uit het raam van het etablissement naar buiten. Voor het eerst wist ik mij niet te beheersen en probeerde de man aan te sporen met een kort maar krachtig: 'En?'

Hij keek mij verdwaasd aan, alsof ik hem uit een diepe droom had gewekt.

'En?' herhaalde hij. 'En niets, ze was dood.' Tranen sprongen in zijn ogen en met zijn vuisten probeerde hij de waterlanders tegen te houden.

'Ik liep naar haar bed toe en zag dat ze op haar buik lag, een arm slap buiten het ledikant hangend. Op de grond lag een leeg potje rattengif. Mijn dochter had de hele inhoud ingenomen. Volgens de lijkschouwer was ze als gevolg van inwendige bloedingen gestorven, een gruwelijke, pijnlijke dood. Waarom? Wat was er gebeurd dat ze zich van het leven had beroofd, mij berooid en ontgoucheld achterlatend? Dat was

het enige waaraan ik kon denken. Zelfs nadat ze al bewierookt en begraven was, bleef deze ene vraag door mijn hoofd spoken: wat had mijn dochter tot zelfmoord aangezet?'

Hij keek mij met strakke blik aan. Van de eerdere emoties was plotseling niets meer te zien. Er sprak een vastberadenheid uit zijn ogen die ik daar niet had vermoed.

'Ik sloot mij op in mijn werkkamer met de kooi van de guacamayo, terwijl mijn bedrijf naar de gossieminje ging. De stakingen duurden voort, vrachtwagens reden niet meer, leveranciers en afnemers haakten af en binnen de kortste keren ging mijn hele imperium op de fles. Schuldeisers stonden voor de deur en mijn vrouw nam de benen, maar ik deed voor niemand open en zat van zonsopgang tot zonsondergang in mijn werkkamer, luisterend naar de guacamayo die met de stem van mijn dochter tegen mij praatte. Het was alsof de ziel van mijn oogappeltje in die blauwe vogel was gevaren. Het gekwebbel van de guacamayo was het enige wat mijn dochter nog in leven hield, het enige wat mij met haar verbond.'

Hij keek zorgelijk voor zich uit en vervolgde: 'Na een paar dagen veranderde het standaardrepertoire van de guacamayo echter. In plaats van zijn vrolijke "goedenmorgen" en het kakelende lachje van mijn dochter, herhaalde hij keer op keer dezelfde zin: "Waarom heb je me mijn nachtkus niet gegeven? Waarom heb je me mijn nachtkus niet gegeven?" Als een langspeelplaat die in dezelfde groef blijft steken, zo werden de woorden in mijn ziel gekrast, en ik besepte dat het mijn dochters laatste woorden waren voor ze stierf. Langzaam groeide het besef dat ik zélf verantwoordelijk was voor de dood van mijn dochter, dat ik haar had vermoord. Ik die had verzuimd haar een nachtkus te geven, ik had haar vermoord!'

Geschokt keek ik mijn tafelgenoot aan, zoekend naar woorden van troost die er niet waren.

Na een lange stilte vervolgde hij zuchtend: 'Er restten mij nog slechts twee opties; óf er zelf een einde aan maken, óf de

stem van mijn geweten om zeep helpen. Ik koos voor het laatste en draaide op een mooie zomeravond de blauwe guacamayo de nek om, en legde daarmee de stem van mijn dochter voorgoed het zwijgen op.’

Hij leegde met een ferme slok zijn kopje en stond gehaast op. Zich verontschuldigend na mijn vragende blik zei hij: ‘Tegenwoordig werk ik hier in het park als verkoper.’

‘Wat verkoopt u dan?’ wilde ik weten, en vroeg me opnieuw af waar ik zijn gezicht eerder had gezien.

‘Ik verkoop jeugdsentiment,’ antwoordde hij droog. ‘Het favoriete kostje van mijn dochter. Aangezien ik na het instorten van mijn imperium financieel aan de grond zat, en de wet mij verbiedt ooit nog een eigen zaak te beginnen, heb ik op een dag besloten mij te wijden aan de verkoop van de lekkernij, die ik vroeger op zondag altijd voor mijn dochter kocht. Zo houd ik de herinnering aan haar levend, en verdien tegelijk de kost. Beschouw het maar als een soort boetedoening.’

Nadat ik de man had aangeboden voor de koffie te betalen, vroeg ik hem, voor hij het lokaal uit baande: ‘Wat was eigenlijk uw dochters favoriete lekkernij?’

Hij keek me even doordringend aan, en zei toen met een vreemde toon in zijn stem: ‘Picarones op stroop.’ Met die woorden draaide hij zich om, en verdween buiten in de menigte.

De schemering was inmiddels ingevallen en weemoedig staarde ik naar het draaiende uithangbord waarvan het licht inmiddels was aangefloept. Nadat ik het laatste restje van mijn inmiddels koude cappuccino had opgeslurpt en aan de kassa de rekening had betaald, wandelde ik in gedachten verzonken richting het park. Opeens werd mijn oog getrokken door een dansend vlammetje in de avondlijke schemering, als een elfje of een vuurvliegje dat zich tussen de wandelaars voortbewoog. Ik versnelde mijn pas om het lichtschijnsel te volgen en toen ik eindelijk dichterbij was herkende ik hem,

de oude straatventer in zijn witte kledij, zijn etenswaar in een klein karretje voor zich uit duwend, met zijn antieke olielamp die hij altijd bij zich droeg, terwijl zijn karakteristieke stem, vanachter uit de keel, door de zilte avondlucht sneed: ‘Picarones op stroop!’

Het beste verhaal nooit geschreven

Alice Fokkelman

Pier Willems fietste langs de grachten en lette niet op de wereld om hem heen. Zijn focus was naar binnen gericht, zijn gedachten fietsten hun eigen route. Terwijl hij alle zijstraten van de gracht negeerde, probeerde hij in zijn hoofd verschillende ingangen naar een verhaal. Hij wilde aan een nieuwe roman beginnen, maar had nog geen ideeën. Het moest niet zomaar een roman worden; de twee romans die Pier tot nog toe op zijn naam had staan waren ook allesbehalve ‘zomaar romans’. ‘Fenomenaal,’ noemde een recensent zijn laatste roman. ‘Een meesterwerk van ongekende klasse,’ zei een ander over zijn debuutroman. De roman die Pier nu ging schrijven moest nog meer zijn dan ‘fenomenaal’. Deze roman zou het ultieme verhaal vertellen. Het verhaal dat alle andere verhalen overbodig maakte. Het antwoord op alle vragen. Dé Roman.

Pier fietste tot aan zijn stamcafé. Zijn fiets zette hij tegen het stalen hek aan de overkant van de smalle weg langs de gracht. Hij zette zijn fiets niet op slot, dat was niet nodig; niemand zou ooit een fiets stelen met zoveel rommel in de bak als Piers fiets had. Zijn bakfiets was permanent versierd met afval dat hij langs de kant van de weg had gevonden. Wekenlang had

een plastic been met een kous erom uit de bak omhooggestoken, geklemd tussen een zinken wastobbe en drie bioscoopstoeltjes, en nu vervoerde Pier alweer een paar dagen een oude trapnaaimachine. Pier maakte van zijn gevonden voorwerpen digitale foto’s, waarmee hij zijn waar op internet aanpreef en het meestal binnen korte tijd goed verkocht. Als leuke bijkomstigheid exposeerde hij af en toe met collages van de soms absurde foto’s. Ook voor de collages had hij veel geld gekregen. Het gaf Pier de financiële ruimte om te leven voor het schrijven van de grote roman.

Anders dan romans publiceerde Pier niet. Columns, polemieken, korte verhalen; Pier deed er niet aan. Zijn twee romans waren voor Pier eigenlijk ook slechts vingeroefeningen voor die ene grote roman die hij nog ging schrijven. Alles wat hem daar van afhield vermeed hij.

Aan de bar hoefde Pier niets te bestellen. Met slechts een klein knikje van zijn hoofd begroette hij de waard, die daarop zoals altijd een biertje en een borreltje voor Pier neerzette.

Pier viste met de nagel van zijn wijsvinger een vliegje uit het bier, zette het glas aan zijn lippen en keek het café rond.

Pier hield van deze kroeg. Hier kwamen mensen die hem wel kenden, maar zijn werk niet. Die niet wisten dat Pier schrijver was. Hier zou niemand een gesprek beginnen over ‘innerlijke noodzaak’ of de ‘Grote Drie’. Hier begon niemand over de toekenning van de ako Literatuurprijs. Hier werd niet gediscussieerd over literatuur. Discussies voerde Pier niet meer sinds hij bij de universiteit was weggegaan. Zijn mening had hem al gebracht waar hij nu was; hier in deze kroeg op een maandagmiddag.

Op de universiteit werd Pier ontslagen toen zijn tweede roman uitkwam; een felle aanklacht tegen het beleid van de faculteit, verstoppt in een sleutelroman. Dat dacht hij tenminste; dat het verstoppt was. Maar hij werd onmiddellijk op non-actief gesteld toen bleek dat hij de hele vakgroep afviel in zijn werk. Het was moeilijk vol te houden dat het een fictief werk was tegen hoofddocent de Nooyer, in zijn boek ‘de Naaier’ genoemd.

De vloedgolf die zijn werk veroorzaakte op de faculteit eiste veel drenkelingen en Pier zelf was de eerste. Toen al snel bleek dat er ook een aanzienlijke cheque aanspoelde waarmee Pier zijn hoofd ruimschoots boven water zou kunnen houden, vond hij zijn ontslag niet zo erg meer. Het was beter zo; zijn hoofd was leeg, zijn gedachten vrij voor mooie zinnen en prachtige composities. Pier was een Mozart. Wekenlang speelde een verhaal zich af in zijn hoofd. Hij plaatste de woorden in een zin als noten op een notenbalk. Als hij vervolgens, met de compositie in zijn hoofd, ging zitten aan zijn schrijftafel, stond het verhaal in één vloeiende beweging op papier. Pier was meestal, al schrijvend, bang dat de weergave op papier niet zo zou zijn als het origineel in zijn hoofd. Maar zijn twee romans waren goed geworden. Nu hoopte Pier op inspiratie voor zijn grote roman. Wanneer hij het idee eenmaal had, kwam het ook wel op papier.

Pier schudde zijn hoofd, sloeg zijn borreltje in een teug

achterover, groette de waard en liep terug naar zijn fiets. Hij zou even langs huis gaan, dat wil zeggen, langs de woonboot waar hij logeerde sinds zijn ontslag. Hij voelde dat het begon te regenen; een paar druppels nestelden zich in zijn stugge baard. Pier viste een oude regenjas uit de bak van zijn fiets, trok het lichtbeschimmede kledingstuk aan en stapte op zijn bakfiets.

Als Pier fietste, rammelde zijn bakfiets zo erg dat iedereen die voor hem reed of liep als vanzelf aan de kant ging. Dat was maar goed ook, want de laatste tijd had Pier gemerkt dat de remmen van de fiets niet al te best meer waren. Ook nu weer; hij fietste op een weg, langs de gracht, die naar beneden afliep. Hij fietste recht op een kruising af, hij kneep in zijn handremmen en trapte met zijn rechtervoet op de terugtraprem, maar de fiets reed door. Het was druk op de kruising; veel autoverkeer. Pier probeerde langs de auto’s te sturen, maar die manoeuvre deed hem in de gracht belanden.

Toen Piers longen vol water liepen, was het of zijn bewustzijn een tunnel in zwom. Het was er donker, smal en stil. Piers lichaam zonk, maar zijn bewustzijn zwom en zwom en na een tijdje zag Pier licht; felle stralen, een helder schijnsel. Het licht werd steeds feller tot het Piers hele wezen vulde. Hij voelde zich beter dan ooit. Hij was licht, voelde zich licht en zag helder. Pier zag zo helder, dat alles hem duidelijk was. Niet alleen visueel maar ook intellectueel en spiritueel was alles hem duidelijk. Hij hoorde niets, behalve een ruisen als van golven of van riet langs de waterkant, maar hij zag des te meer. Pier had een trip waarin alle levensvragen beantwoord waren.

Maar het mocht niet duren; Pier merkte langzaam dat hij terugging, de tunnel weer in.

Hoelang het geduurd had kon Pier achteraf niet zeggen; de doktoren zeiden dat zijn toestand een half uur kritiek was geweest: ‘Zuurstofgebrek veroorzaakte een elektrische

storing in de hersenen met als resultaat een hallucinatorische ervaring.' Zijn zaalgenoten in het ziekenhuis noemden het licht aan het eind van de tunnel 'de hemel'.

Een bijna-doodervaring noemden ze het.

Pier wist alleen dit; het was volmaakt.

Voor hij gereanimeerd werd, was Piers leven even volmaakt; hij was dood.

Toen Pier uit het ziekenhuis ontslagen werd, had hij heimwee naar het licht. Hij werd depressief. Schrijven, zelfs denken over schrijven, was niet mogelijk. Zijn hoofd was vol, te vol met alles wat hij had gezien tijdens zijn bijna-doodervaring.

Schrijven is creëren wat ontbreekt en Pier had alle antwoorden in zijn hoofd gehad. Pier had het ultieme verhaal in zijn hoofd. Maar als hij het zou opschrijven, waar zou hij dan nog voor leven? Dan was alles gezegd, alles geschreven. Hoe hij er ook naar verlangd had; het mooiste verhaal dient nooit te worden geschreven, besloot Pier.

Pier loopt nog regelmatig door de stad, zijn bakfiets is verloren gegaan bij zijn ongeluk.

Hij verzamelt geen afval meer, maakt geen foto's. Wel drinkt hij nog regelmatig zijn biertje en borreltje in het café aan de gracht. Steeds vaker. Dan staart hij maar zo'n beetje voor zich uit. Soms loopt hij er het trapje af, dat naar de werfkelder leidt, en kijkt naar het water in de gracht. Hij mompelt dan meestal iets onverstaanbaars. Wie hem niet kent denkt misschien dat hij een zwerver is die, dronken, wat citeert; een verhaal dat hem altijd bij zal blijven, hoeveel hij ook drinkt. En misschien is dat ook wel zo.

Eierkreeftjes

Marc Boelens

Behoedzaam stuurde meneer Abigail zijn auto door de nauwe hoofdstraat van het oude stadje. Aan weerskanten stonden rustieke, witgepleisterde huizen broederlijk tegen elkaar geleund en maakten een tijdloze indruk. Aan het einde van de straat was een zonnig pleintje, waar enkele platanen het zonlicht in het vlekkenpatroon van hun geschilderde bast weerkaatsten. Boven de bomen uit torende een rode bakstenen kerk, die in de dagen van weleer de hele omgeving geïmponeerd moest hebben, maar nu een vervallen indruk maakte.

Zonder veel moeite vond meneer Abigail het hotel: een scheefgezakt huis met veel hout en wittig pleisterwerk. Waarschijnlijk had het een eerbiedwaardige geschiedenis, maar meneer Abigail vond het een onopvallend bouwwerk en vroeg zich af of miss Marcus, de anders zo precieze afdelingssecretaresse, geen fout had gemaakt. Hij keek de aantekeningen in zijn agenda er maar eens op na: geen fout.

Meneer Abigail stapte uit zijn auto, ging het hotel binnen en meldde zich bij de balie in een kleine lounge: R.M. Abigail, salesmanager bij *Tidybugspray*, een eenpersoonskamer voor twee nachten. Het meisje achter de balie had geen kin en een lange, gebogen neus, maar haar goedlachse charme maakte veel goed. 'Een vriendelijk roofvogeltje,' dacht meneer Abigail. Ze bracht hem naar zijn kamer, die ordelijk was inge-

richt: op de gewreven houten vloer lag een eenvoudig tapijt, waarop een rooktafeltje en twee comfortabele, kleine stoelen stonden. Tegenover de deur stond een linnenkast, niet oud genoeg om antiek te zijn, en achter de deur een secretaire waarvan hetzelfde gezegd kon worden. Tegen de rechterwand stond een breed bed. Aan de andere kant van de kamer viel een bundel stoffig namiddaglicht door een klein, hoog raam aan de straatkant, waardoor het kamertje een dromerige aanblik bood. Meneer Abigail was tevreden.

Het was hetzelfde meisje dat 's avonds bij het diner serveerde, samen met haar vader, een goedmoedige oude gier: geen kin en een grote, rode haakneus. Moeder stond in de keuken, begreep meneer Abigail.

De kleine eetzaal met zijn houten lambrisering wekte een warme indruk. Het groene behang had weliswaar betere dagen gekend, maar maakte het de reiziger gemakkelijk zijn vormelijkheid af te schudden en zich hier vertrouwd te voelen. In een rommelige hoek, onder een ouderwetse kroonluchter, stond een grote ronde tafel, speciaal voor gasten die alleen waren: dan kon men in gezelschap eten, als men daar prijs op stelde. De grote tafel was omringd door enkele kleinere tafeltjes, maar het idee weer alleen te eten stond meneer Abigail niet aan en hij liet zich een plaats indekken aan de

ronde tafel, waar al twee andere heren zaten, handelsmannen als hijzelf waarschijnlijk, gezien de autokreukels in hun colberts.

Het eten was voortreffelijk. Zachte groentes, zoals postelein en spinazie, en prachtige oranje worteltjes, niet te gaar gekookt, en kleine, stevige aardappeltjes en verschillende vlees en vissoorten: lamsvlees en kalfslapjes en kabeljauw en iets wat meneer Abigail niet kende, maar dat een 'eierkreeftje' werd genoemd en dat zijn naam ongetwijfeld aan de wat weë eiergeur te danken had. Het was wat grijs van kleur, maar liet zich soepel uit de brede, ronde schalen snijden en het smaakte verrukkelijk!

Meneer Abigails tafelgenoten, die oude bekenden van elkaar waren, waren inderdaad handelsreizigers en stelden zich voor als Groeneveld en De Bruin. Meneer Abigail zei blij te zijn zich in zo'n kleurrijk gezelschap te bevinden en de heren lachten welwillend. Zo ving een routineuze tafelconversatie aan.

Meneer De Bruin was een kleine, magere vijftiger met diep ingesleten kraaienpootjes rond levenslustige, donkere oogjes. Als reiziger in horloges had hij een grote voorraad onderhoudende anekdotes die hij geanimeerd vertelde. Meneer Abigail was dankbaar dat hij kon volstaan met luisteren; hij had de hele dag in de auto gezeten en hij was hongerig. Meneer De Bruin vertelde in geuren en kleuren hoe hij er in de loop der jaren in was geslaagd 'de tijd te gelde te maken', zoals hij het noemde.

Meneer Groeneveld die, heel toepasselijk, in grasmaai-machines reisde, 'omdat mensen altijd hun gras maaien, wat er ook gebeurt', en die eruit zag als een onhandige, dikke baby, leek wat afwezig, maar hij lachte op de juiste momenten; hij had de verhalen al vaker gehoord.

Toen meneer De Bruin eindelijk stilviel om met een onverwachte hartstocht een sappige karbonade naar binnen te werken, en ook meneer Abigail geconcentreerd van een eierkreeftje proefde, begon meneer Groeneveld zuchtend

te vertellen.

'Op het eerste gezicht lijkt alles hier onveranderd,' begon hij weemoedig. 'De kerk is wat vervallen, maar verder zou je het zo voor een oude ansichtkaart kunnen houden.' Hij zweeg even toen de oude gier een kommetje botersaus bracht; meneer Abigail bediende zich nog eens en schepte rijkelijk van de saus over een eierkreeftje.

'Maar er is wel degelijk iets veranderd!' ging meneer Groeneveld verder. 'Ik kan niet precies uitleggen wát, ik bedoel, het is moeilijk in woorden uit te drukken, maar ik voel me hier tegenwoordig een vreemde.' Hij keek zijn tafelgenoten even aan, als om hun reactie te zien, maar beide heren leken alleen oog te hebben voor hun bord.

'Vroeger kwam ik hier graag, in het land van mijn jeugd; weliswaar waren de mensen nogal kleurloos en godvrezend, maar hun blik op de hemel was me tenminste vertrouwd. Tegenwoordig is het anders... Maïsvelden waar men gentechnologie op toelaat, dat soort dingen...' Hij staaarde met mistige ogen in het verleden. Toen schudde hij zijn herinneringen van zich af en kwam met een lichte huivering weer tot zichzelf.

'Ach ja, de wereld verandert. Tegenwoordig heeft het geloof in een hiernamaals plaats gemaakt voor geloof in de wetenschap.' Hij zuchtte. 'Misschien ben ik een pessimist, maar ik geloof niet, dat het een eerlijke ruil was.' Hij dronk zijn wijn met grote slokken en zette het lege glas met een klap op tafel.

Meneer Abigail keek wat ongemakkelijk op van zijn bord. De eetgeluiden van de kleine horlogehandelaar naast hem verscherpten de plotselinge stilte. Meneer Groeneveld leek niet van plan verder te vertellen.

Meneer Abigail was blij toen de situatie eindelijk ook tot zijn buurman leek door te dringen. Deze keek op van zijn bord en zei: 'Kom, ouwe reus, niet zo somber. Meneer Abigail hier zit juist lekker te eten en dan begin jij weer over vroeger te snotteren. Je moet voorzichtig zijn met de wijn, die is zwaar. Laat meneer Abigail liever vertellen, we geven hem

geen kans met ons gebabbel.’

De wijn was inderdaad zwaar, maar gaf meneer Abigail een gevoel van welbehagen; hij merkte dat het praten hem gemakkelijk afging. Hij vertelde wat versleten maar nog bruikbare anekdotes, en kwam al snel op zijn stokpaardje: insecten.

Hij legde uit hoe naïef de mensen zijn als het om insecten gaat en hoe de insecten er nog zullen zijn als de mens allang is uitgestorven. Hij vertelde over het gevaar dat insecten vormen en dat, als dat gevaar nu eindelijk maar eens werd ingezien, men de bewoonde wereld snel van die plaag zou kunnen verlossen. Met *Tidy bugspray*, dat sprak vanzelf, want dat was toch maar mooi in staat vrijwel alle insecten te doden! Voor zolang het duurde natuurlijk, want insecten passen zich geweldig aan. Je vindt een stof uit die absoluut dodelijk is, denk je, maar dan zijn er altijd wel een paar die toch overleven en zich voortplanten en zo de stamvaders worden van een resistente soort. En generaties volgen elkaar snel op in de insectenwereld, dus voor je het weet, heeft zich een hele verandering voltrokken. Maar de mensen zijn zo lastig te overtuigen. Insecten zijn zo nietig, zeggen ze. Jaja, de ideeën die mensen over insecten hebben!

Meneer Abigail dronk zijn glas leeg en keek zijn disgenoten aan. Meneer De Bruin knikte hem afwezig toe met zijn twinkeleogjes. Meneer Groenevelds hoofd rustte in zijn onderkinnen, zijn vlezige mond stond open en hij snurkte zachtjes.

Op zijn kamer merkte meneer Abigail pas hoe moe hij eigenlijk was. Hij was blij toen hij eindelijk in het grote ledikant lag. Buiten was de wind opgestoken. Takken schuurden langs het hoge raampje en wierpen grillige schaduwen op het behang. Het oude houtwerk van de meubels kraakte. Op de een of andere manier leek alles heel vertrouwd. Alleen hing er een merkwaardig luchtje, maar dat rook meneer Abigail niet; hij sliep een droomloze slaap.

De volgende ochtend werd meneer Abigail verkwikt

wakker. Hij waste en kleepte zich en begaf zich opgewekt naar beneden. Door de ramen van de eetzaal gaf het vroege zonlicht de ruimte een blekere glans dan de vorige avond. De zaal was verlaten: de heren Groeneveld en De Bruin waren blijkbaar al op pad.

Meneer Abigail had de copieuze maaltijd van de vorige avond nog in gedachten: hij at een mager belegd broodje en verliet het hotel.

De eerste klant die hij moest bezoeken was gevestigd aan dezelfde weg waaraan de velden grensden waar men onderzoek deed naar de toepassing van gentechnologie op planten. De velden waaraan meneer Groeneveld de vorige avond had gememoreerd. Meneer Abigail reed de hoofdstraat uit, passeerde de kerk en bevond zich op een verlaten weg tussen de weilanden. De wind was gaan liggen; in een vaalblauwe hemel stonden compacte wolken hoog boven de weilanden, waar het zonlicht de roodfluwelen koeienruggen deed spiegelen. De bloei van de meidoorns lag als zomerse poedersneeuw over de houtwallen en boterbloemen en de schermen van het fluitekruid kleurden de berm geel en wit.

Na enige tijd passeerde hij uitgestrekte maïsvelden achter een versperring van prikkeldraad. In het midden van de velden stond een saai betonnen gebouw. Enkele honderden meters verderop was de ingang. De toegangsweg naar het terrein werd afgesloten door een slagboom, die vanuit een houten keet bediend werd door twee geüniformeerde bewakers. Nu hij hier toch was, dacht meneer Abigail, kon hij net zo goed eens proberen of men hier geen *Tidy bugspray* kon gebruiken. Want waarom zou men in een gentechnologiebedrijf geen last hebben van insecten, per slot van rekening.

Meneer Abigail meldde zich. Vanachter de balie stond een van de geüniformeerde mannen hem te woord, terwijl de ander achter in het gebouwtje schuilging achter een krant. Meneer Abigail stelde zich voor en vertelde wie hij vertegenwoordigde. Hij deed zijn werk al jaren en hij deed het goed.

Hij legde zijn ziel erin, zagezegd, maar dit keer was de reactie lauw. Meneer Abigail begreep er niets van.

‘U hébt hier toch wel insecten, zeker?!’ vroeg hij dringend.

‘En óf we hier insecten hebben!’ antwoordde de man met een merkwaardig nerveuze vrolijkheid.

‘Nóú dan?!’ riep meneer Abigail vertwijfeld. Maar de beambte haalde slechts hulpeloos grinnikend zijn schouders op.

Plotseling trok de man achterin, die al die tijd rustig zijn krant had gelezen, met een snelle beweging een schoen uit en wierp die met grote kracht tegen de wand van de houten keet. Er klonk een knappend geluid.

‘Heb je ‘m?’ riep de bewaker die meneer Abigail te woord had gestaan, en hij repte zich opgewonden naar de plaats waar de schoen was neergekomen.

Meneer Abigail bleef nog even voor de lege balie staan. Toen schudde hij zijn hoofd en draaide zich om. Hij stapte in zijn auto en reed de stoffige weg af, naar zijn eerste klant.

‘s Avonds in het hotel zat meneer Abigail weer rond de tafel met de heren Groeneveld en De Bruin. Het gedempte licht van de ouderwetse kroonluchter zorgde voor een aangename sfeer in de eetzaal en de maaltijd was even overvloedig als de dag ervoor. Terwijl hij zich tegoed deed aan eierkreeftjes, vertelde meneer Abigail zijn wederwaardigheden van die ochtend.

‘Waar ie naar gooide met die schoen, dat weet ik niet,’ zei hij met zijn mond vol, ‘maar ik weet wel, dat ie beter een van mijn spuitbussen *Tidybugspray* had kunnen nemen.’

Meneer Groeneveld lichtte zijn hoofd op uit zijn kinnen. Even leek het erop, dat hij iets wilde gaan zeggen, maar meneer De Bruin trok met een kuchje zijn aandacht en fronste zijn wenkbrauwen. Meneer Groeneveld liet zijn hoofd weer in zijn kinnen zakken. ‘Verveling,’ zei meneer De Bruin met een kort glimlachje, terwijl hij zijn servet over zijn schoot waaierde. ‘Verveling is de kwaal van deze tijd. Die lui

zitten de hele dag met hun duimen te draaien in zo’n hokje. Die reageren zich af op alles wat beweegt, zo gaat dat nu eenmaal.’ Met zijn donkere, waakzame oogjes nam hij meneer Abigail scherp op.

Meneer Abigail slikte ongemakkelijk zijn voedsel weg en zei: ‘Ach, u zult wel gelijk hebben.’ Maar voor hij de volgende hap van het eierkreeftje naar zijn mond bracht, kon hij niet nalaten eraan toe te voegen: ‘Maar onbeleefd was die snuiter evengoed wel!’

Het eerste wat meneer Abigail opviel toen hij die avond naar bed ging, was de merkwaardige geur in zijn kamer. De vorige dag was hij te moe geweest om daar aandacht aan te besteden, dus hij kon niet zeggen of de geur bij de kamer hoorde. Het was in ieder geval niet een geur die je er zou verwachten, niet van het hout van de meubels of van boenwas of zoiets. Een beetje muf was het, en vochtig. Het was een bekende geur, maar toch ook weer niet.

Meneer Abigail deed de kastdeuren open en rook eens in de kast. Niets. Of in ieder geval niet sterker dan in de rest van de kamer. De geur was eigenlijk overal, maar als je even in de kamer was, dan werd het minder, dan raakte je eraan gewend.

Meneer Abigail besloot er verder maar geen aandacht aan te besteden. Hij hing zijn kostuum aan een kleerhanger in de kast en begaf zich te bed. Het ledikant kraakte genoeglijk, en terwijl de wind de boomtakken voor het hoge raampje licht heen en weer deed zwaaien en het maanlicht een schimmig lijnenspel op het behang projecteerde, sluimerde meneer Abigail in.

Uit een ver verleden, toen de mens nog overgeleverd was aan andere gevaren dan die van vandaag, heeft hij een zekere alertheid overgehouden. Op het moment dat meneer Abigail zich in het schemergebied tussen dromen en waken bevond, werd hij plotseling gewekt door een vreemd geluid. Waak-

zaam richtte hij zijn hoofd op van het kussen en luisterde...

Daar! Hij hoorde het weer, precies onder zijn bed! Een vochtig, ritselend geluid!

Met een ruk ging hij rechtop zitten en trok aan het lichtkoord. Even bleef het stil, toen klonk het vochtig ritselen weer.

Meneer Abigail boog voorzichtig zijn hoofd om de houten bedrand. Wat hij zag, zou hij nooit meer vergeten: vanonder zijn bed kwam een vuistgroot insect geschuifeld! Een enorme pissebed!

Meneer Abigail slaakte een oorverdovende gil en sprong met een reuzensprong van het bed af, de kamer in. In twee stappen stond hij op het rooktafeltje. Met uitpuilende ogen keek hij naar het logge insect dat daar doodkalm door zijn kamer peddelde! Meneer Abigail voelde hoe de haren in zijn nek overeind stonden. Hij hapte naar adem, maar gillen of om hulp roepen, kon hij niet meer: zijn kaken bewogen zich op en neer, maar hij kreeg slechts een droog, blazend geluid uit zijn keel.

Op dat moment werd met kracht de deur opengeworpen. Het was de gier, die op het geluid van meneer Abigails angstschreeuw afkwam. Even keek hij bevreemd naar zijn gast, die daar in pyjama met knikkende knieën in het midden van de kamer op een tafeltje stond. Maar vrijwel op hetzelfde ogenblik leek zijn grote, kromme neus de lucht op te snuiven. Hij volgde meneer Abigails angstige blik en kreeg het monsterlijke insect al snel in de gaten. Zijn ogen versmalden zich tot spleetjes, langzaam boog hij zich voorover. Toen dook hij met een schrille kreet bovenop het schaaldier!

‘Hebbes!’ riep hij schor. En triomfantelijk toonde hij meneer Abigail het wriemelende insect, dat hij met beide gekromde handen vasthield. ‘Een eierkreeftje!’

Hij stopte het beest in zijn wijde overhemd, dat hij vervolgens bij de kraag dichthield. Hij wenste meneer Abigail ‘verder nog een ongestoorde nachtrust’ en verliet de kamer.

Meneer Abigail stapte wankelend van het tafeltje. Hij had

de indruk dat de kamer langzaam kantelde en hij bereikte nog juist het bed.

De volgende morgen werd meneer Abigail verkramppt wakker. Zodra hij beseftte waar hij was, sprong hij met een kreet van afschuw het bed uit. Hij sloeg verwilderd met zijn armen langs zijn lichaam en pas toen zij nergens weerstand ondervonden, liet hij zich trillend in een van de kleine stoelen zakken.

Nadat hij enigszins tot zichzelf was gekomen, kleepte hij zich gehaast aan. Hij waste zich niet, hij ontbeet niet. In de lounge vroeg hij de rekening en antwoordde niet op de vraag van het roofvogelmeisje of hij nog goed had kunnen slapen ‘na de schrik van vannacht’. Hij betaalde en vertrok.

Pas op het moment dat hij zijn auto behoedzaam door de nauwe hoofdstraat van het stadje had gestuurd en de rustieke huisjes achter zich had gelaten, kreeg hij weer wat kleur op zijn wangen. In de wegbermen verdronken de laatste gele boterbloempjes in het hoge, donkere gras. Met een verkleumde beweging schudde meneer Abigail de gedachten aan de afgelopen nacht van zich af en hij dacht aan de woorden van de weemoedige meneer Groeneveld: ‘Ach ja, de wereld verandert.’ Vanaf de achterbank klonken ritselende geluiden. Meneer Abigail besloot er geen aandacht aan te besteden, maar desondanks drukte hij het gaspedaal dieper in dan gewoonlijk.

Water

Lieven Deprettere

Het dichtst kwam ik bij de dood op de E17 nabij Haasdonk. Achter in de file kwam een Poolse vrachtwagen op me afstorten. De chauffeur was ingedut. Net voor z'n remafstand was opgebruikt, werd hij gewekt door een overvliegende F-16, en bracht z'n tuig tot stilstand op een meter of twee van m'n trekhaak vandaan. Ik had niets in de gaten. De piloot raakte geen tien minuten later nog net met de schietstoel weg uit zijn crashende jet. Bengelend aan de parachute zag hij de rookpluim opstijgen uit een maïsveld in 's Gravenwezel. Het was vrijdagochtend. Fred Brouwers sprak op *Klara* met een aankomende celliste. *Radio Fred*, zeggen wij thuis. Haar optreden die avond in De Singel werd door de kenners lauw onthaald. Wisten zij veel dat haar vriend het na de middag per sms had uitgemaakt. Net voor ze ging spelen, zaten m'n vrouw en ik thuis mosselen met frieten te eten en keken we naar *Zorro* op Canvas – een sluwe kaartlegster nam Sergeant Garcia in de maling.

Denken over doodgaan is legitiem als je tegen de zestig loopt. Zeker als je een vader hebt gehad, die voor zijn eenenzestigste gestorven is. En een broer – maar goed, ik ben daar niet pessimistisch in. Ik heb nog een paar zussen in hun mid-sixties, en die roken. Ik niet. Ik fiets elke werkdag naar het station, ik loop op m'n werk altijd met de trap naar boven.

Ook met de drank doe ik het matig de laatste tijd. Maar toch: om me heen zijn ze steeds vaker over doodgaan bezig. Het gaat over ziektes – sluipende, slepende, slopende ziektes. Trombose, sclerose, cirrose. Ongevallen op de weg, op het werk. Aanslagen op de markt, op de trein, op het vliegtuig. Rampen te land en te water. Die zijn niet nieuw, ik weet het. Als kind las ik een stripverhaal in *Zorneland* over wat ze in Nederland de 'gebeurtenissen' van 1953 noemden. Goed, bij de doden (duizend achthonderdvijfendertig) stond ik in die tijd niet stil. Ik had genoeg aan de plaatjes met omgekeerde sloepjes op het razende water waar kindjes van mijn leeftijd op zaten, en ze kwamen er altijd levend uit. Hoe zou dat met mij gaan?

De mosselen waren als gewoonlijk op de wijze van Crotone, de wijn uit een drieliterdoos van Aldi. Toen Don Diego zijn zwarte Tornado tot afscheid liet steigeren, hoorden we de buurman in z'n 4x4 de oprit oprijden, terwijl z'n garagepoort al knerpend en kriepend omhoogging. Die nacht bedreven we de liefde, en later moesten we allebei het bed uit, van de mosselen. Ik werd bovenaan de trap door een duizeling bevangen. Toen ik bijkwam lag ik tien treden lager, met m'n kop tussen de spijlers van de leuning. M'n vrouw belde de dokter van dienst, die heel begrijpend was en mij een spuitje Primperan toediende. 'Wat gedronken ook?' vroeg de dokter.

‘Ik dacht dat je dood was!’ zei mijn vrouw.

De voorlaatste klasreünie ging nog. Wie er niet was, was thuisgebleven. Klaar. Maar de laatste keer was dat al helemaal anders. Je had de aanwezigen en die die er niet waren, en dan had je die die er *niet meer* waren. Sotto voce werd informatie verstrekt over de doodsoorzaak en de toestand van de weduwe. (Er zaten alleen jongens op mijn school.)

Zo was Bert K. op die laatste reünie. Bert ging na onze school (het Klein Seminarie) naar het Groot Seminarie, waar hij godsbewijzen moest leren. Dat werd niets, natuurlijk. Hoe kun je nu – ach laat maar. Toen trok hij naar Leuven en werd psycholoog, promoveerde op een scriptie over stervensbegeleiding. Ik stel mezelf in volle uitdoving voor, uitgestrekt op een ijzeren bed met slangetjes in mijn buik en mijn neus. Komt daar een langharige snotneus naast m’n bed zitten (we zijn rond 1970). Hij houdt m’n hand vast, en alles wat ik nog doe of probeer te zeggen, schrijft hij ’s avonds op z’n kot op gelijkende A4’tjes uit, voor zijn thesis.

‘Ik dacht dat je dood was!’ zei mijn vrouw om drie uur ’s ochtends, dat is negen uur in Taiwan, waar Tina hobo speelt in het Taipei Philharmonic Orchestra. Ze moet ijzersterke lippen hebben, Tina, zoals ze in dat smalle pijpje moet blazen, met twee rietjes. Tina nipt van de koffie en droogt ondertussen haar sluike zwarte haar. Uit de speakers klinken de nachthits uit België, *Tussen droom en daad*. Tina loopt wat later nog even bij 7-Eleven langs voor een doosje hoestpastilles en houdt dan een taxi aan. De chauffeur draagt witte handschoenen. Ze rijden langs Da-an park, waar oude mannen in slow motion staan te vechten tegen een onzichtbare vijand. Ilia staat dan al voor z’n klasje en steekt bordjes met een kat op, een sinaasappel, een vliegtuig. ‘*Cat! Orange! Plane!*’ gillen de kindjes in koor, boven de dreun van de zoveelste Boeing die boven het schooltje opstijgt van Sunshang Domestic Airport op weg naar Kaohsiung. Thuis in de keuken op de koffie in Tina’s halflege mok komen concentrische cirkeltjes, als rimpels op een vijvertje. Weer een

aardschok gaat onopgemerkt het *earthquake report* in van het Central Weather Bureau.

Karel S. was er niet meer. Het relaas van zijn levenseinde bereikte me op de reünie uit de mond van Roland V., die we indertijd Yolande noemden, omdat hij met de Franse r sprak en niet kon voetballen. Roland was inmiddels wel oncoloog. Hij beschreef Karels laatste momenten met volle mond, genietend van de aandacht en van de crème brûlée met peer en chocolade. Geen jaar geleden (vertelde Roland), op een zaterdagochtend in september, stond Karel met een schroevendraaier de stekker van zijn tuinsnoer open te draaien. Van dat snoer had hij met z’n grasmaaier een stuk afgemaaid, dus moest de stekker van dat stuk weer op het snoer. Karel was filoloog en niet zo handig, de eerste poging was mislukt. De motor sloeg niet aan. De tweede keer werd ook niets. Toen hij de derde keer probeerde, was Karel al lang de tel kwijt van stroom af, stroom weer aan, stroom weer af. Met z’n blote voeten in het natte gras, en de verliesschakelaar werkte niet.

Ik kende ook nog een verhaal met een grasmaaier, met een benzinemotor. Maar aan tafel liever niet.

De F-16 was vertrokken van Kleine Brogel, voor wat ze daar een ‘reguliere missie’ noemen. Uit het onderzoek van de luchtmacht is ‘niet onomstotelijk gebleken dat een technisch mankement tot de crash heeft geleid. Mogelijk menselijk falen heeft er inmiddels toe geleid dat de bestaande vlieg-instructies zijn aangescherpt’. De piloot werd aan de grond gehouden, waardoor hij depressief werd en elke kans op verdere missies voor goed verloor. Ook voor goed verloren waren zijn vrouw en zijn huwelijk. Zij was met hem getrouwd voor de *glamour*.

Hoe gaan oncologen met de dood om? Professioneel, ongetwijfeld. Cool maar correct. Gehard maar met hart. Een tafelverhaal als dat van Roland, bij het dessert, dat kan natuurlijk wel. Chirurgen maken veel meer macabere grappen, schijnt,

ook op het werk. En pediaters? Al die kleintjes? Hoe gaan pediaters met de dood om?

Winston Smith kreeg een kooi om zijn kop met een rat erin. *Everyone knows what is in Room 101*. Voor mij is het water. Er is een groot zwembad in Room 101, en daar mag ik vrijelijk in rondzwemmen. Ik duik van de rand naar de bodem, zwem onder water naar de overkant. Daar draait het touwtje van m'n zwembroek zich rond de onderste sport van het ladderetje naar boven, altijd weer. Zo zou het ook gegaan zijn in '53. Ik val uit de reddingsloep, mijn voet raakt vast in het touw.

Tina vliegt naar Bangkok en dan naar Phuket. Een weekje vakantie onder de wuivende palmen, bijkletsen met Michèle die nu een guesthouse runt op Koh Phi Phi. In Taipei zijn de Belgische expats wat mokkig aan het werk, terwijl de echte Belgen thuis genieten van de lampjes op hun kerstboom, die meestal buiten staat, voor de sfeer in de buurt, en tegen de dennenaalden op het *tapisplein*. Ilia staat voor zijn klasje en steekt een boot omhoog, Tina en Michèle liggen op het strand. Het water komt, en dan nog eens. *'Boat!'* gillen de kindjes.

'Ga je mee zeilen zondag?' vroeg mijn broer wel eens. Mijn broer was pediaters. 'Nee sorry,' zei ik dan gauw. 'Zondag is bezet.'

I

Zonlicht scheen door de ramen, de gevangene zat op zijn kamer. Zijn boeken had hij ontdaan van hun kaften en deze opengespreid tegen de muren geplakt. Met de regelmaat van de klok vielen er kleine zwarte mannetjes uit, die zich oprotten tot een bal, tegen alle muren stuiterden en vervolgens de trap af bolderden.

De gevangene stoorde zich er niet aan. Nauwelijks, zo gaf hij tenminste voor, hoewel het de laatste tijd erger was geworden. Als een wilde sloeg hij dan op de kaften om het vallen tegen te gaan, maar meestal hielp het slechts tijdelijk.

Op een goede dag ontwaakte hij terwijl de mannetjes zijn woning overspoelden. Tientallen, honderden sprongen er in het rond. Via de muren en het plafond stuiterden ze alle kanten op. Hij moest iets doen, een besluit nemen. Er zat niets anders op dan de muren van hun kaften te ontdoen, tot hij zelf weer genoeg ruimte zou hebben. Dan zou hij niet meer door de mannetjes hoeven waden als hij de kamer wilde gebruiken. Teneinde dit te overdenken, besloot de gevangene

III

Ondertussen had de wolf in het bos een paar verfpotten weten te bemachtigen, waarmee hij zichzelf kon bespikkelen. Hij deed dit achter een boom, zodat niemand van zijn gedaanteverwisseling getuige zou zijn. Toen hij klaar was, was de wolf de gespikkelde wolf geworden, en omdat hij zich nu een huisdier voelde, ging hij op weg naar de stad om iemand te zoeken die hem adopteren wilde.

Het zou een geluk blijken voor het tweetal dat de gespikkelde wolf zich bij hen wilde vervoegen, want hij was de enige die de weg door het bos kende. Het was in het stadspark, toen ze hun pas inhielden om naar de kerkklokken te luisteren, dat de gespikkelde wolf uit de struiken tevoorschijn sprong en op hen toeliep. Vol bewondering over zijn prachtige spikkels vroegen zij onmiddellijk hen te vergezellen, hetgeen de gespikkelde wolf maar wat graag deed.

Van het weinige geld dat de man die veel van zijn vrouw hield bezat, kochten ze bij een souvenirstalletje enkele ansichtkaarten. Gedrieën installeerden ze zich op een bankje en genoten van de afbeeldingen. De luchten, de ruimte en de bergen, alles maakte een onuitwisbare indruk. Het was dan ook de gespikkelde wolf die na verloop van tijd op de zonnewijzer wees, omdat hij hun verder de weg door het bos wilde wijzen.

IV

Nadat ze bij de bron in het bos waren aangekomen, viel de man die veel van zijn vrouw hield op zijn knieën en begon ijverig te bidden. Hij bad en hij bad, en smeekte dat het een lieve lust was. Al prevelend drukte hij zijn voorhoofd net zolang in de dode bladeren, tot de anderen hun armen strak langs hun lichaam lieten hangen. De gespikkelde wolf begreep niets van het tafereel, maar de gevangene hield zich goed. Hij trapte zijn boei een stukje de grond in en staarde naar de verte. Geruis uit het bladerdak boven hun hoofden deed hen uiteindelijk opkijken.

Een witgouden troon, ingezet met honderden soorten edelstenen, kwam op een flinterdunne lichtstraal naar beneden gezweefd. Op de troon zat een ouderwetse koning bedachtzaam aan zijn baard te plukken. Toen ze met vragende blikken om hem heen waren gaan staan en allerlei gebaren hadden gemaakt, ging hij over tot het uitspreken van een oordeel.

De gevangene kreeg een verrekijker opdat hij over zijn boeken heen kon kijken, alsmede een ijzerzaag om zich van zijn boei te ontdoen. De gespikkelde wolf ontving een pot magische verf waarmee hij zijn spikkels op ieder gewenst moment van kleur kon veranderen, en de man die veel van zijn vrouw hield werd plechtig een op het nippertje op tijd bezorgde liefdesbrief overhandigd.

Nadat de troon omhoog was gezweefd en het bladerdak de regenboog waaruit de lichtstraal was ontstaan aan het oog onttrokken had, scheidden hun wegen zich weer. Overgelukkig begaf iedereen zich op weg, terug naar de plek vanwaar men gekomen was.

De man waar gaten in vielen

Sandra Veldhuizen

Het was begonnen op een maandagavond, vlak nadat Anton was thuisgekomen van zijn werk en in zijn brievenbus een ansichtkaart had aangetroffen die hem was gestuurd door zijn buurvrouw. De kaart had een postzegel en was afgestempeld. Op de voorkant stond *Groeten uit Amsterdam*. De tekst op de achterkant was 'Ik stik hier. Het allerbeste, Ria'.

Ze deed niet open toen hij aanklopte. Hij ging naar zijn andere burens, die bleken een zelfde kaartje te hebben gehad. Nee, ze hadden haar al een tijdje niet gezien, zeiden ze. Anton probeerde zich te herinneren hoe ze eruit zag. Veel contact hadden ze nooit gehad. Hij was niet iemand om een praatje mee te maken. Anderzijds, zij misschien ook niet.

Er lag een *Gouden Gids* op haar deurmat, de nieuwe editie. Hij had zijn eigen exemplaar al afgelopen vrijdag mee naar binnen genomen, herinnerde hij zich. Hij besloot de politie te bellen.

'Heeft het spoed?' vroeg de agente van de meldkamer die hij aan de telefoon kreeg.

Hij wist het niet. Zo'n twintig minuten later keek hij toe hoe twee agenten de deur van Ria's woning openbraken. Een paar dikke bromvliegen kwamen naar buiten gevlogen, de gang

van het trappenhuis in. Hij probeerde naar binnen te gluren, maar de agenten hielden hem tegen.

Ze werd diagonaal de trap af gedragen, in een lijkzak, op een brancard gebonden. Plotseling was er een hoop heen en weer geloopt op de trap. Zijn Turkse buurman van één hoog, die diepe verticale rimpels in zijn gezicht had en diepliggende ogen, en altijd een rond petje droeg, schudde zijn hoofd en prevelde iets wat Anton niet kon verstaan.

'Dat was grondig gedaan,' becommentarieerde een van de politieagenten.

De agent wekte de indruk dergelijke scènes al zo vaak te hebben gezien dat hij een kwaliteitsnorm had kunnen opstellen. De ene keer was het misschien amateuristische knoeierij die per ongeluk toch geslaagd was, de andere keer een degelijk stukje vakwerk, een complimentje waard. Het commentaar van de agent bevreemde Anton enigszins, want hij was in de veronderstelling dat je zoiets slechts eenmaal in je leven kunt doen, halfslachtige op aandacht gerichte pogingen niet meegeteld. Anton was van mening dat die laatste in een geheel andere categorie thuishoorden.

Hij had psychologie gestudeerd, maar was nooit in de praktijk aan de slag gegaan, behalve tijdens zijn stageperiode. Nadat hij zijn bul had behaald, was hij terecht gekomen in het statistisch onderzoek, eerst als assistent en later als vaste medewerker op een instituut. Zijn werk bestond voornamelijk uit het ordenen op verschillende criteria van lange excellijsten, gevuld met gegevens die waren verzameld door zijn collega's in het veld. Achter zijn rug noemden die hem een 'nerd' en een 'cijferneuker', dat wist hij wel. In hun ogen was hij iemand die geen weet had van hoe mensen werkelijk in elkaar zitten, een patholoog-anatoom van de geest. Maar Anton wist dat hij veel grotere kennis had van het denken van de mens dan zij, omdat hij de pure inhoud ervan te boek had gesteld. Hij werd niet gehinderd door stoorvelden als sympathie of empathie of haat wanneer hij zijn berekeningen maakte. Als iemand ooit de ziel, als die bestond, op de staart zou trappen, dan zou het iemand zijn zoals hij. Een wetenschapper. Een feitenkenner.

De vingers voelde hij voor het eerst toen hij kijkend uit zijn raam toezag hoe het levenloze lijf van Ria, die hij nooit goed had gekend en nooit meer zou kunnen kennen, op de brancard in de ambulance werd getild. Een van de agenten, die buiten stond te wachten, rookte een sigaretje op straat. Ze wierp deze weg in een van de geveltuinnetjes zodra ze de ambulancemedewerkers met het lijk aan zag komen. Ze probeerde de handeling te verbergen, een beetje beschaamd. Zij had waarschijnlijk nog niet genoeg ervaring om een kwaliteitsnorm voor zelfmoorden te hebben opgesteld, zoals haar collega wel had. Voor haar was het zo te zien nog betrekkelijk nieuw. Ze moest er nog aan wennen. Anton zag een excellijst voor zich waarin de ervaringen van agenten waren opgesplitst naar soort en dienstjaren, en hij zag de taartpuntgrafiek die daar mogelijk uit naar voren zou kunnen komen. Dat leidde weer tot een berichtje in de krant en een telefonisch interview op de radio met iemand van de vakbond, waarin de vraag werd gesteld wat dit nieuwe inzicht in de

praktijk voor gevolgen zou kunnen hebben. Er was al veel bekend over het functioneren van de mens, maar er leek nooit iets met die kennis gedaan te worden, dacht Anton. Dat was wanneer hij de vingers voelde. Ze begonnen bij zijn onderrug en porden hem vervolgens in zijn nieren.

's Nachts bezochten de vingers hem opnieuw. Ze maakten hem wakker door in zijn vlees te prikken, telkens wanneer hij net in slaap was gevallen. De aanrakingen werden steeds dwingender en gingen de hele nacht door. De volgende ochtend zat hij vermoeid achter zijn beeldscherm. Hij nam een korte pauze en speurde in het lokale nieuws op internet of er iets te vinden was over Ria, maar er was zelfs geen ruimte vrijgemaakt voor een ultrakort bericht. Statistisch gezien was dat niet zo vreemd, dacht hij. Zelfmoord was een van de meest voorkomende doodsoorzaken, zeker onder vrouwen van haar leeftijd. Hij schatte haar tussen de 30 en de 35, aan de hand van de weinige en beperkte herinneringen die hij aan haar had. Ze was alleenstaand, zoveel wist hij, en hoewel dat ongezonder was voor een man dan voor een vrouw, was het onmiskenbaar een risicofactor. Van haar overige gewoontes wist hij niets, hoewel hij ooit een fles wijn in haar boodschappentas had zien zitten toen ze de trap op kwam. Alcohol was een drug die in het algemeen werd onderschat. Vooral in geval van depressie was het beter drank te mijden, omdat de werking ervan voornamelijk die was van het versterken van emoties. Iemand die ongelukkig was, zou zijn of haar toestand er niet door vergeten, integendeel.

De hele dag door bleef hij ongehinderd door de vingers, maar 's nachts kwamen ze weer. Ze duwden en knepen hem. De volgende ochtend ontdekte hij blauwe plekken op zijn huid. Hij nam een koude douche, hij moest wakker worden, zijn hoofd bij zijn werk kunnen houden. De uitslagen die hij naar buiten bracht moesten betrouwbaar zijn.

Er moest een logische verklaring voor te vinden zijn.

Een aanzienlijk deel van de bevolking knarste tanden in hun slaap. Mogelijk was dit een minder bekende variant, had hij zichzelf geknepen onder invloed van een nachtmerrie. De nachtmerrie zelf herinnerde hij zich niet, of niet precies, behalve die lichamelijke sensatie, die hallucinatie, die zinsbegoocheling door zijn eigen geest, dat idee dat er onzichtbare vingers waren die hem aanraakten. Hij herinnerde zich zijn dromen nooit, hoewel hij wist dat hij moest dromen. Iedereen droomt. Iedereen heeft een rem-slaap. Het was een bekend verschijnsel dat psychologen en psychiaters zich daar niets van konden herinneren. Het hoorde bij de beroepsgroep, alsof de confrontatie met het eigen onderbewuste, waarvan Anton het bestaan overigens niet bewezen achtte, een situatie zou veroorzaken als van een slang die in de eigen staart beet. Een Ourouboros. Symbool voor de eeuwigheid. Meer dan de helft van de Nederlanders geloofde dat er meer moest zijn tussen hemel en aarde.

Misschien was hij een slaapwandelaar zonder dat hij het zelf wist, en had hij zich gestoten. Het geheugen was niet betrouwbaar. Hij zou een natte handdoek voor zijn bed neerleggen, dan zou hij wakker worden zodra hij zijn bed uit wilde stappen. Dit zou hij een aantal nachten herhalen om zich te conditioneren. Dan zou het snel afgelopen zijn met de fantasieën over vingers en met de blauwe plekken. Een blauwe plek was in feite een wond onder de huid, een bloeditstorting. Een niet-open wond. Dat slaapwandelen zou kunnen worden veroorzaakt door terugkerende dromen die hij zich niet herinneren kon. Hij zou zijn wekker zetten op drie uur. Dan zou hij midden in zijn droomslaap zitten. Als de wekker ging, zou hij wakker worden, hij zou weten wat de droom geweest was omdat hij ruw werd afgebroken, en de illusie zou verbroken worden.

Bij volledig bewustzijn maakte hij mee hoe de wekker afging. Het knijpen en het porren was toen al ruim twee uur gaande. Vanaf die nacht begonnen de vingers hem ook overdag lastig

te vallen. Hij wist niet hoe hij zichzelf moest beschermen en als hij sliep, was het kort, onrustig en van pure uitputting. Zijn werk begon eronder te lijden, hij werd onberekenbaar. Normaal zei hij weinig, maar als hij iets zei was het functioneel. Nu zei hij dingen die nergens verband mee leken te houden. Collega's meden hem. Hij hoorde stemmen. Auditieve hallucinaties waren een bekend symptoom in geval van slaapdeprivatie. Zijn teamleidster stelde voor een weekje ertussenuit te gaan. Met tegenzin stemde hij toe. Het vooruitzicht om thuis 24 uur per dag gekweld te worden door de vingers, zonder de afleiding die zijn werk hem bood, vond hij niet aantrekkelijk. Hij wist niet hoe hij zich moest vermaken afgezien van zijn werk. Misschien was dit het juiste moment om eens wat ideetjes uit te werken die hij had opgedaan, maar die hij altijd had laten liggen voor later.

Hij deed een gelukkige ontdekking. Omdat het kouder werd, kocht hij een lange winterjas, van het merk *Exception*. Het was prettig voor hem dat hij, omdat hij niet naar zijn werk hoefde, kon gaan winkelen op een tijdstip waarop het rustig was in de stad. Hij merkte dat wanneer hij de jas aan deed, de vingers hem niet konden aanraken. Ze klopten ongeduldig op de compacte stof, maar konden niet tot op zijn huid komen. Anton droeg de jas dag en nacht. Hij waste zich met doekjes die hij kocht bij de drogist en kleedde zich om terwijl hij de jas nog aanhad. Hij wist niet of, wanneer hij de jas open zou doen, de vingers binnen zouden dringen en er niet meer onder vandaan zouden komen. Zijn teamleidster belde of het beter ging. Hij geloofde van wel. Hij had beter geslapen. Hij begon te geloven dat hij het allemaal verzonnen had. De vingers waren niet echt, ze waren producten van zijn oververmoeidheid. Dezelfde oververmoeidheid die ervoor had gezorgd dat hij oorzaak en gevolg had omgedraaid. De menselijke geest was een gecompliceerd instrument. Ondoorgroendelijk voor sommigen, maar Anton wist meer dan de meesten. Hij miste zijn werk. Hij miste de cijfers.

Uit een soort bijgeloof dat hem eerder onbekend was, hield

Anton zijn winterjas aan totdat hij op kantoor was. Hij ging het gebouw binnen, haalde zijn pasje uit zijn portemonnee, groette de receptioniste en stapte de lift in. Op zijn afdeling aangekomen stak hij zijn hand op naar zijn collega's.

'Goed dat je er weer bent,' zeiden ze, maar keken nauwelijks op.

Het viel ze niet op hoe hij, nadat hij zijn jas had open geknoopt en het rode label opzichtig voorbij flitste in zijn blikveld, ineenkromp en naar zijn buik greep. De pijn was erger dan eerst. De vingers vielen hem aan met de felheid van een vijand die lang op de loer had gelegen totdat hij zijn tegenstander vond. Het was alsof ze al die dagen op wraak hadden gezonnen. Ze knepen hem nu niet alleen, ze draaiden de huid die ze vasthielden ook om. En ze grepen verder. Ze grepen tot onder zijn huid, tot in zijn organen. De rest van de dag bracht hij door in ondraaglijke pijn.

Toen hij 's avonds thuiskwam, nadat hij gekleed in zijn jas ongehinderd door de vingers thuis was gekomen, kleepte Anton zich uit en inspecteerde zichzelf. De vingers hadden een gat uit zijn buik geklauwd. Het bloedde niet, er zat alleen een kuiltje. Het was zoals in een van die documentaires die hij had gezien, waarin een oplichter deed alsof hij een operatie uitvoerde zonder de huid open te maken. Door middel van een goocheltruc verscheen dan een homp vlees, volgens de medicijnman zogenaamd een zieke blindedarm of een tumor. Alleen was er geen ziek vlees uit Antons buik verwijderd, maar een gezond deel van hem. Een scherpe vinger prikte hem venijnig in zijn rug toen hij dit bedacht. Uit reflex deed hij een stapje naar voren. Een andere vinger duwde hem terug. Anton nam zijn jas van de kapstok, trok hem aan en ging slapen.

Na een volle werkweek van dit soort dagen, be kroop hem de angst dat er niets van hem over zou blijven. De vingers hadden stukken getrokken uit zijn bovenbenen en uit zijn billen, net voordat hij ging zitten op zijn stoel. Anton voelde de

gaten onder zijn kleding. Hij vond het moeilijk om zich op zijn taken te concentreren. Hij merkte dat zijn collega's over zijn hoofd over hem begonnen te praten, alsof hij er niet bij was. Ze gaven hem de routinematige klusjes en hielden de interessantere opdrachten voor zichzelf. Het scheen hem toe dat zijn teamleidster probeerde te vermijden dat ze alleen met hem achterbleef in een afgesloten ruimte. Hij voelde zich als een man die op weg was naar de elektrische stoel, alsof hij iemand was van wie de afwezigheid alvast was ingegaan voordat hij was verdwenen.

De eerstvolgende maandag deed hij zijn jas niet uit toen hij op kantoor kwam. Hij zei er niets over, hij ging gewoon zitten, en zijn collega's durfden hem er niet over aan te spreken. Niemand praatte meer tegen hem. Vergaderingen werden buiten hem om gepland. Hij werd niet meer geïnformeerd en begon zelf aan zijn afwezigheid te wennen. Op een ochtend vroeg hij zich af of het iemand zou opvallen als hij niet verscheen. Het was een regenachtige ochtend en hij voelde zich moe. Hij besloot om het uit te proberen. Niemand belde. Een paar dagen later ontving hij een brief. Ze hadden hem geprobeerd te bereiken, maar zoals uit zijn overige correspondentie bleek, had hij al een tijdje vergeten om de telefoonrekening te betalen. Ze hadden hem afgesloten. En nu was hij zijn baan ook kwijt. Hij ging terug naar bed en trok de dekens over zich heen. Midden in de nacht werd hij wakker, in het pikkedonker. Zelfs de rode digitale cijfers van zijn wekker lichtten hem niet bij. Er waren meer rekeningen die hij vergeten had om te betalen.

Het duurde niet lang voordat er niet genoeg geld meer op zijn bankrekening stond om zijn huur te laten incasseren. Hij ontving een brief en daarna nog een. Ten slotte ontving hij bericht dat hem verzocht werd om zijn woning te ontruimen. Hij liep zijn deur uit met in een plastic tas een paar blikjes die hij achter in zijn keukenkasten had gevonden en gooide zijn sleutelbos in een gracht. Daarna trok hij naar het

centrum. Soms sliep hij in een portiek, soms op een stoel in een opvangcentrum en soms helemaal niet. Zijn baard en haren werden lang. De mouwen van zijn jas werden groezelig, omdat de beste restjes in een vuilnisbak vaak onderop te vinden waren. Zijn broek versleet, maar gelukkig vond hij in een tas een broek waaruit alleen het kruis was geknipt. Die trok hij aan over de broek die hij al aan had. Zijn jas deed hij nooit uit. Een bijkomend voordeel was dat hij nooit meer werd aangestoten op straat. Waar hij ging ontstond een leeg kringetje. Hij waste zich al een tijdje niet meer.

Er leefden meer mensen op straat dan hij had gedacht en hij ontdekte dat ook deze konden worden onderverdeeld in bevolkingsgroepen. Ruwweg waren er de gekken, de ongelukkigen, de alcoholisten en de junks. De gekken waren onbenaderbaar, ze hadden genoeg aan wat zich in hun hoofd afspeelde, de werkelijkheid was supplementair. De ongelukkigen zwierven slechts tijdelijk op straat, als om een statement te maken. Sommigen hadden nog een huis of een familie waar ze naar terug konden keren, maar deden dit niet, uit nijd. Deze groep stak zoveel energie in het bereiken van de bodem dat het te verwachten was dat ze een even grote kans van slagen hadden als ze besloten weer naar boven te willen komen. Met de alcoholisten kon Anton het minst overweg. Ze hadden een minachting voor alles en iedereen en een niet te stoppen drang tot vernietiging. Ze trokken altijd gezamenlijk op en stookten onrust. De junks maakten een beroep van hun verslaving, inclusief hun eigen jargon. Ze waren als beurshandelaren, altijd bezig met kopen en verkopen. Anton kende ze allemaal, van gezicht, maar sprak met niemand.

Het was lang geleden dat hij een gesprek met iemand had gehad, hoewel er genoeg mensen waren die tegen hem spraken, voornamelijk in varianten van 'Ga weg'. Hij begon zelfs de zinloze praatjes op kantoor te missen. Hoe lang was het geleden dat iemand hem had aangeraakt, zijn handpalm

tegen de zijne had gedrukt? De ongewenste verplichte kus op zijn wang van zijn teamleidster, als hij jarig was, daar kon hij nu hevig naar verlangen. De anderen die hij tegenkwam op straat moesten sterker zijn dan hij, als ze zonder dat konden overleven. Hij sjokte naar de Dam. De zolen van allebei zijn schoenen waren losgekomen. Hij trok zijn jas uit en liet hem achteloos vallen. Hij strekte zijn armen uit en de vingers vielen hem aan. Een paar meter verderop van waar hij stond werd een toerist bedolven onder duiven, omdat zijn vrienden voor de grap een zakje vol met voer over hem heen hadden gestrooid. Steeds meer duiven kwamen erop af. De toerist probeerde weg te duiken, ze pikten in zijn haar. Anton wist precies hoe de man zich moest voelen. Het was alsof hij werd leeggeplukt.

Thuis

Fleur Boose

Na drieënveertig jaar voelde hij zich voor het eerst man, zoon en kind en het was de grasmaaier die dat moest ontgelden bij gebrek aan andere kloeke apparatuur. Hij rende ermee door de sneeuw, gromde even hard als het apparaat en schreeuwde zelfs *whahoei*, met een masker van uitzinnige vreugde op zijn gezicht. In zijn kruis en onder aan zijn broekspijpen vormde zich een papperig nat. Cornelis ('Ko') Hof was de schaamte voorbij. Zijn moeder had hem na drie decennia weer uitgenodigd om te komen eten en niets of niemand zou hem nu vertellen hoe hij zich moest gedragen.

De grasmaaier stopte abrupt; de handgrepen stootten in zijn middenrif. Hij stond een tijdje dubbel om de pijn te laten zakken en ging toen op zijn hurken zitten om het apparaat te bestuderen. Druppels zweet vielen van zijn voorhoofd op de zwartgeribbelde tanden van de maaier. Hij veegde de raderen voorzichtig schoon met zijn vingers. Gelukkig had hij lange dunne vingers. Dat zei zijn vrouw ook altijd wanneer hij haar bh-bandje losmaakte. Hij concentreerde zich op de raderen maar zag verschillende soorten bustehoudersluitingen.

Sommige moest je eerst een kwartslag draaien voordat ze losgingen, andere hadden verraderlijke haakjes die je eerst van boven naar beneden moest bewegen of van beneden naar boven. Misschien miste hij dat nog wel het meest sinds zijn vrouw hem had verlaten: het losmaken van haar bh. Wellicht

dat tegenwoordig-Bastiaan haar bh-bandje met zijn tanden losmaakte. Maar voor hetzelfde geld droeg ze helemaal geen bh meer.

Als de raderen nu weer gaan draaien, ben ik mijn vingers kwijt, dacht hij. Vreemd genoeg deed die gedachte hem niets. Op de zaterdagmarkt stond een man zonder rechterhand, die steevast zonder te lachen grapte: 'Ik was zo naïef om iemand een hand te geven en ik zag hem nooit meer terug.' Een paar vingers kon hij best missen.

Misschien dat de buurvrouw dan op een andere manier medelijden met hem zou krijgen, zodat hij niet meer die gedumpte zielenpoot was, maar een door het leven getekende vent die het risico van zware apparaten in de roes van zijn werk had onderschat. Hij keek naar het huis van de buurvrouw, op zo'n honderd meter afstand van dat van hem en kneedde met zijn wimpers het keukengordijn tot de stof die niet door de wind van het openstaande raam maar door haar heupen werd bewogen. Hij was alweer veel te lang alleen.

Zijn neef had hem aangeraden naar Azië te gaan. Daar zouden vrouwen bij bosjes voor hem vallen én hij zou er goedkoop zijn gebit kunnen laten repareren. Hij zag het niet zitten. Die vliegreis, het hete weer, dat vreemde eten. Zijn neef had nu wel een Thaise vrouw. Ze luisterde naar de naam Joy en deed altijd de was. Een keer vond hij haar

bellend op zolder, tussen de vuile lakens. Ze hilde, ondanks haar naam. Nee, hij had liever een Hollandse meid, dan wist je tenminste wat je had, zolang je d'r had. Zo een was lastig soms en wispelturig, maar liet zich niet door tegenwind van de fiets blazen en kon wel een snotjong opvoeden zonder dat het een onuitstaanbaar joch werd.

Hij had ook een snotjong, zij het de laatste twee jaar alleen nog in de weekenden.

Zijn jongen heette Frits, hoewel hij hem liever Koos had genoemd. Maar Monique, zijn ex (hij begon al te wennen aan het woord 'ex,' dacht niet steeds meer aan zijn vroegere kroeggrap dat hij alleen het woord seks kende en dat de ex was voor mensen die met restjes genoeg moesten nemen), wilde dat het Frits werd. Dat vond ze gedistingeerder, zei ze.

Monique schreef je ook met 'que'. Ze hield ervan om zo af en toe dure woorden te gebruiken. Die zette ze op bepaalde tijden heel bewust in, zoals een ander een oplettende tik tegen je wang of je kaak kan geven om je alert te houden. Het was alsof ze ermee wilde zeggen: weet wie hier de baas is. Alleen een Frits zou zich volgens haar kunnen handhaven tussen streepjesoverhemden en blackberries, terwijl een Koos zou blijven steken bij bierbuiken in krappe vuile T-shirts. Hij had geen weerwoord gehad. Toen niet, en nu niet.

Frits was nu vier. Ko had hem een tijdje aangesproken met Koos tot hij merkte dat de jongen erdoor in de war raakte. Dat was het hem niet waard. Als hij Frits op zondagavond om zeven uur uit de auto liet klauteren en als hij hem dan met die kleine kromme beentjes naar de voordeur van Monique en tegenwoordig-Bastiaan zag rennen, loste zijn hart op als potgrond in een regenton. De eerste keer had hij niet kunnen toekijken hoe zijn zootje het houten klompje, dat diende als deurbel, wild tegen de deur bonkte, zo wild alsof hij niet kon wachten om binnengelaten te worden. Het klompje was speciaal wat lager gehangen door tegenwoordig-Bastiaan. Ko had niet kunnen aanzien hoe Frits door Monique werd

geknuffeld alsof hij de wereldzeeën had doorkruist in plaats van de Kleine Loenense Waterval. Je laat hem geen bier drinken of patat eten, had zij hem gewaarschuwd, en hij mag ook geen kindernet kijken voor het slapen gaan want daar wordt hij te opgewonden van. En als je hem dan zo nodig wil laten snoepen, koop dan van die biologische zuurtjes waar ten minste nog vitamines inzitten. Op zijn vraag of hij ook moest klokken hoe vaak Frits ademhaalde per minuut, had Monique hem vernietigend aangekeken. En tegenwoordig-Bastiaan ook.

Handige slimme knappe tegenwoordig-Bastiaan. Het viel nog mee dat ze zijn geslachtsdelen niet ophemelde, midden in zijn gezicht.

Maar vandaag zou hij zijn humeur niet laten bederven door exen, deurklompjes of roerloze raderen. Zijn moeder, de vrouw uit wie hij toch maar voortkwam en die hem dertig jaar niet had willen zien, had hem gebeld en gevraagd of hij wilde komen eten. Ze zou niets bijzonders maken, had ze gezegd over de telefoon en haar stem had gespannen geklonken. Het was of haar nasale trillingen altijd in zijn hoofd waren blijven hangen en nu door het hergebruik onophoudelijk onder zijn schedel resonanceerden.

Hij zag voor zich hoe ze haar geaderde hand stevig om de ouderwetse hoorn had geklemd en hoe ze met haar andere hand op de bijzettafel leunde om zich in evenwicht te houden, terwijl het kanten kleedje verschoof zonder dat ze er erg in had. Zijn moeder belde altijd staand, want 'telefoneren is een activiteit en bij activiteiten gedraag je je actief'.

Zijn onbezonnen opmerking dat ze wel zittend handwerkte, een opmerkzaamheid waar hij als zesjarige trots op was geweest, had hem destijds een oorvijs opgeleverd. Dat was in het jaar geweest voordat hij het huis uit werd gezet.

Er was geen directe aanleiding geweest voor zijn vertrek naar het eerste instituut.

Zijn moeder vond zijn opvoeding wel welletjes. Orangetangs houden hun kinderen ook tot hun zesde, zevende

jaar, verklaarde ze. Daarna moeten ze op eigen benen kunnen staan. En omdat ze wel zag dat hij dat nog niet kon, had ze ervoor gezorgd dat hij 'in een gespreid bedje' zou komen op het instituut De Wellen op de Hoge Veluwe. Ze zei het zo dat hij niet anders kon dan dankbaar zijn voor haar inspanningen om hem goed onder te brengen.

Dat was de kracht van zijn moeder.

Diezelfde kracht had ervoor gezorgd dat zijn vader zichzelf op hygiënische wijze van het leven had beroofd, met achterlating van een dankbriefje waarin hij haar goede zoOa dD ooX

*Het beste boek voor de weg*te pakken. Hij weerstond de verleiding om de *Penthouse* eruit te halen en bladerde naar de pagina waar Klarenbeek op stond. A28/E232, eerst via Zwolle richting Harderwijk en dan bij het knooppunt Hattemerbroek de A50 op richting Apeldoorn. De namen op de kaart maakten hem weemoedig. Zwemmen in het meer bij Busloo, ooievaars kijken in Voorst, met de stoomtrein van Apeldoorn naar Beekbergen, de Loenense watervallen. De dagjes uit van het instituut waren evenementen die zijn hart met heipalen de heidegrond in hadden geslagen, of hij wilde of niet.

Hij reed over de snelweg. De spanning groeide in zijn lijf bij elke herkenning van wegbewijzing of reclameborden. Afslag Epe, afslag Vaassen. Camping Cannenburgh. Wenum, Het Loo, Oogcorrecties van metershoge Ogen bij Kliniek de Kempener, zwembad Berg en Bos, Parkeerplaats het Rustpunt, manege De Viervoeter. Bij een van de parkeerplaatsen had zijn moeder hem eens uit haar auto gezet omdat hij wagenziek was geworden. Blijf hier maar even staan, had ze gezegd, en toen was ze weggereden. Het was bijna donker toen ze terugkwam, met een heel goed humeur en tassen van dure kledingwinkels op de achterbank.

Hij naderde Klarenbeek, het dorp waar alleen de jaarlijkse thematiek van de Oranjevereniging voor verandering zorgt. Teruggeworpen in de tijd, met een volwassen lichaam en een buik vol stress, reed hij langs de huizen en winkels die plotseling zo klein leken, zo kwetsbaar, net als hijzelf, ondanks zijn logge lijf en het plotseling opmerkelijke feit dat hij kennelijk een auto, ook al was het een Seat Ibiza, kon besturen in plaats dat hij vanuit de passagiersstoel waar hij stiekem op mocht zitten, opkeek naar zijn vader die glimlachend terugkeek, toen nog zonder strop om zijn nek en vastgelijmde kaken. De radiozender ontving hier alleen nog dj Dicky Dick. Dicky Dick beschreef de toestellen op de Klarenbeekse kermis en las de uitslag van het vogelschieten op.

Daar was het huis van tante Neel, die hem naar binnen

sleepte toen hij met zijn driewieler over de kop was gevlogen en die pleisters op zijn vuile, bloedende kin plakte die zijn moeder er thuis, boven de badkuip, weer aftrok. En daar was de dependance van zijn oude lagere school, die nu dienst deed als zaak voor al uw kantoorartikelen. Hij reed er langzaam langs en draaide het raampje open. De lucht rook nog net als vijfendertig, veertig jaar geleden: een combinatie van kattenpoep in zandbakken en weeïge vanillelucht van de koekjesfabriek aan het kanaal. Hij kreeg er tranen van in zijn ogen.

Op een paar honderd meter afstand van zijn ouderlijk huis zette hij de auto langs de kant. Hij stapte uit om de *Penthouse* in een vuilnisbak te gooien en omwoelde het dashboardkastje op zoek naar het doosje verfrissingsdoekjes. Hij gebruikte voor deze gelegenheid twee tissues en wreef over zijn voorhoofd, zijn wangen, zijn nek en zijn handen. Op al deze plekken zaten rode vlekken, al voordat hij eroverheen veegde. Hij stond opnieuw op, nu om de gebruikte tissues in de vuilnisbak te gooien. Hij keek in het gat van de vuilnisbak en zag de gebruikte doekjes op het magazine liggen. De Klarenbekers zullen wel denken, dacht hij.

Hij nam weer plaats achter het stuur maar kon zich er nog niet toe zetten de motor te starten om het laatste stuk af te leggen. Wel had hij zijn handen al op het stuur gelegd, als een concessie aan wat onvermijdelijk komen zou. Zijn blik werd getrokken door twee sprietige meisjes die vanuit zijn achteruitkijkspiegel langs kwamen fietsen. Toen ze net voorbij hem reden, stak een van hen haar tong naar hem uit, waarna ze allebei hard giebelden en hij nog net kon horen: vieze ouwe man. Ze hadden niet eens in de vuilnisbak gekeken.

Als hij hier bleef staan, zou hij bekend terrein bekend donker zien worden. Hij zou de lampen in de rijtjeshuizen aan zien gaan, de gordijnen dichtgetrokken zien worden, de laatste hondenuitlaatrond meemaken. En dat terwijl hij er op zich al genoeg aan zou hebben om de komende uren alleen de sneeuw langs de vrijgehouden stoepen te mogen bestude-

ren, sneeuw die zoveel frisser en verser leek dan bij hem op het erf.

Hij vermande zich, dacht onwillekeurig aan de marktkoopman zonder hand, startte de motor en reed op het huis van zijn moeder af. Hij was nu zo dicht genaderd dat hij kon zien dat ze nog geen lichten aan had gedaan in het huis. Dat verbaasde hem niet; hij wist dat ze pas energie zou verbruiken op het moment dat ze anders voorwerpen van tafel zou stoten. Maar er kwam wel rook uit de schoorsteen. Dat trof hem aangenaam. Zou ze dat speciaal voor hem hebben gedaan? Omdat ze wist dat hij zo'n koukleum kon zijn? Zou ze vergeten zijn dat hij zo bang was geworden voor vuur, na die keer met die sigarettenpeuk? Of brandde de haard omdat ze, een week na kerst, hout wilde ruimen? De verwarming had nooit naar behoren gewerkt.

Hij reed het pad naar de voordeur op en hoewel het te verwachten viel, op het moment dat hij zijn ouderlijk huis naderde, schrok hij toch van het feit dat zijn moeder hem stond op te wachten op het grind. Wijdbeens, handen in haar schort, blauwe winterogen.

'Kom binnen,' zei ze toen hij de motor uit had gezet en het portier opende.

Ze draaide zich om toen hij op haar afliep en haar rug zei: 'Ik verbrand net je oude bed.'

Straat naar zee

Geert Kenbeek

Zelfs haar naam is ze kwijt. Samen liepen we naar het strand om daar met een herfstwandeling te vieren dat we zes maanden samenwoonden. De straat die naar zee loopt begint boven op een duin waar het kolkende blauw al zichtbaar is. Meeuwen lijken van alle kanten op je af te komen duiken als je de straat in draait en even stilstaat om een eerste blik op de zee te werpen. Hoe langer je stil blijft staan, hoe dichterbij de meeuwen komen. Hun fladderende gekrijs is de enige smet op het uitzicht.

Aan de rechterkant van de straat staan eenvoudige rijtjeshuizen waar als het warm is mensen op plastic klapstoeltjes in de deuropening naar voorbijgangers kijken. Meestal zijn het huisvrouwen, maar in de zomer, als hun man vakantie heeft, zit het hele gezin te loeren naar de vanzelfsprekende schoonheid van zoonaanbidders die kunnen weggaan wanneer zij willen. We hebben ze ook vaak vol jaloezie naar ons zien loeren.

In de late middag valt de schaduw van de flat aan de overkant op de huizen en vluchten de bewoners als salamanders naar de achterkant, waar ze door schuttingen gescheiden in hun kleine tuintjes op het gras gaan liggen. Als je niet gehinderd wordt in je zicht door overvloedige hoeveelheden planten in de vensterbank of meubilair in de kamer, kun je door de huiskamer heen soms onder de witte parasol het

rood aangelopen hoofd van de moeder des huizes zien, die snauwerig en tevergeefs haar familie probeert te bewegen huishoudelijke taken over te nemen.

Op de minieme balkonnetjes van de flat verschuilen zich achter bloembakken vol rode bloemen bleke lichamen die de hitte binnenshuis proberen te ontvluchten. Op een enkel bloembakloos balkon na kun je tussen de spijlen blote benen ontwaren, tenen spelend met spijlen.

Het kost mij weinig moeite om mij deze straat voor de geest te halen; we hebben er samen tientallen keren gelopen. Voor dat ik haar kende, heb ik er gelopen met tientallen anderen. In de jaren dat ik er gelopen heb, is er nooit veel veranderd, misschien zijn er meer schotelantennes bij gekomen op de gevel van de flat, misschien zijn de mensen wat dikker geworden. En terwijl aan de huizenkant de mensen roder zijn geworden, zijn ze aan de flatkant aanzienlijk bleker. Maar een wezenlijk verschil tussen de mensen van beide kanten heb ik nooit gezien. Een agent vertelde me over de rivaliteit, over hoe de huizenbewoners woedend waren dat er een flat gebouwd werd die hen in de schaduw zette. Pas als ik mij het flatgebouw probeer voor stellen, valt mij op dat het eruitziet alsof het er al een paar decennia staat. Als ik dat meteen had bedacht, had ik de agent waarschijnlijk in zijn gezicht uitgelachen. Dan had ik hem ook niet geloofd toen hij

vertelde dat zij dood was.

Een klein zwart jongetje rende met een neppistool bijna tegen haar benen. Hij had grote witte gympen aan, en een wijde grijze zwembroek. Zijn donkere huidskleur was ongebruikelijk bleek, alsof hij een dikke laag camouflagepoeder had gebruikt. Het was niet duidelijk achter wie hij aan zat of door wie hij achtervolgd werd. Het was duidelijk dat hij een belangrijke taak te vervullen had, dus deden we niet meer dan glimlachend kijken hoe hij verder rende.

Plotseling draaide hij zich om en richtte zijn pistool op ons. ‘Hee!’ schreeuwde hij, met een donker stemgeluid. We schrokken, en ik wilde juist alsnog boos op hem af stappen toen vanuit de flat iemand terugriep. ‘Ben je daar nu weer? Rot op!’

Het jongetje begon te schelden en zijn grote bos kroeshaar heen en weer te schudden. Hij richtte een paar keer zijn pistool omhoog en deed alsof hij schoot, onderwijl harde schoten nabootsend.

‘Het wapen in zijn hand ziet er verdacht echt uit,’ hoorde ik een angstige vrouwenstem naast mij. Even was ik haar aanwezigheid vergeten.

‘Niets om je druk om te maken. Ze maken die wapens tegenwoordig steeds realistischer. En trouwens, al is het een echt wapen, het is blijkbaar niet geladen. Zie je niet hoe hij steeds de trekker overhaalt zonder dat er iets gebeurt?’ Snel had ik mijn kalmte hervonden en dat straalde ik naar haar uit. Zacht kneep ze in mijn hand.

‘Laten we alsjeblieft snel doorlopen. We zijn er toch bijna.’

‘Goed lief. Maar er is echt niets aan de hand. Alleen een jongetje dat aan het spelen is.’

Waren het donkere regenwolken die voor de zon schoven waardoor de straat er spookachtig uitzag? In ieder geval blies een koude windstoot een wolk bladeren tussen ons en het jongetje. Ze drukte zich tegen mijn borst.

‘Misschien is hij zo wit omdat hij het koud heeft...’

Na de eerste donderslag vroeg ik of ze nog steeds wilde

wandelen. Een beetje huiverend zei ze ja. Ik drong niet aan, we hadden regenjassen en een grote paraplu meegenomen in mijn rugzak. Vlak voor de tweede donderslag keek ik naar de hemel. Grijze wolken wervelden verstild om een zon die verblindend wit licht uitbraakte. Aan de horizon dreven donkerblauwe donderwolken boven de zee, geluidloze bliksemschichten werden verzwolgen door kolkende schuimkoppen. Zacht gerommel illustreerde de oktoberstorm. Dromerig keek ik in de verte terwijl ik ternauwernood hoorde dat mijn rugzak werd opengeritst.

De tweede donderslag trilde door mijn hele lichaam. Twee mannen met uitpuilende ogen schreeuwden vanuit de deuropening van een huisje naar me dat ik moest rennen. Het jongetje stond tegen de flatmuur aan gedrukt, vlakbij een raam waarachter ondoordringbare vitrages hingen. Op een van de balkons stond een schaduw met zijn fantoomarm te zwaaien. Terwijl ik wegrende zag ik vanuit een ooghoek het raam langzaam opengeduwde worden en dat dit het jongetje ontging omdat het alleen maar angstig omhoog keek.

Aan het eind van de straat zag ik een strandtent. Het kwam niet in me op om een van de huisjes binnen te vluchten omdat ik als een stier op het terras af rende. Struikelend over rieten stoelen bereikte ik een laag muurtje dat was omgeven door namaakplanten. Achter een uitstalbord vond ik een bibberende tenthouder. Mijn oog viel nog net op het dagmenu voor acht euro.

‘Waarom bent u helemaal hierheen gerend? Straks gaat hij nog proberen ons te raken. En dan zul je zien, dan sneuvelen al mijn ruiten. En ik heb hier helemaal niets mee te maken,’ zei de man half huilend.

‘Wat zeurt u toch? Ik ben net aan de dood ontsnapt en u klaagt over uw ruiten. Wees liever blij dat ik ongedeerd ben.’

‘Hoe kan ik daar nu blij om zijn? Ik heb u nooit eerder gezien. U beseft waarschijnlijk niet hoe duur het is om nieuwe ruiten te laten zetten.’

‘En de verzekering dan?’

‘De verzekering dekt dit soort gevallen niet. Het is een schande!’

‘Hebt u gezien wat er met dat kleine jongetje is gebeurd?’

‘Welk jongetje?’

‘Hebt u niet gezien wat er gebeurd is?’

‘Nee. Ik liep naar buiten om te horen waar dat lawaai vandaan kwam, en toen ik zag dat die flatbewoner met zijn wapen aan het zwaaien was heb ik hier snel dekking gezocht.’

Gedurende ons warrige gesprek had ik steeds naar de flat gekeken en pas nu draaide ik mijn hele gezicht naar hem toe. ‘U bloedt!’ riep de man ontzet.

Met mijn hand voelde ik aan mijn gezicht maar voelde geen pijn. Wel was de hand besmeurd met stukjes bloed en weefsel.

‘Was u alleen?’ vroeg de man.

Diep dacht ik na. Ik probeerde mij te herinneren waar ik was. Strandwandeling, ik ging een strandwandeling maken. ‘Waar is mijn rugzak? Ik had een rugzak bij me!’

‘Misschien hebt u die verloren toen u daar die stoelen omverliep. Maar ik bedoelde of u niemand als gezelschap had.’

‘We hebben ons leven lang altijd gezelschap. Als het geen andere mensen zijn, zijn we het zelf. Maar uiteindelijk sterven we alleen.’

‘U slaat wartaal uit. Als iemand gezelschap kan hebben van zichzelf, is hij ook niet alleen als hij sterft. Nee mijnheer, ik denk dat u altijd al alleen was. Dat bloed moet van dat jongetje zijn waar u het over had.’

‘Het jongetje... Het was een bleek negertje, met een grote bos kroeshaar. Hij liep rond met een pistool.’

‘Een kind met een wapen... Ik zei laatst nog tegen mijn vrouw dat het steeds onveiliger wordt hier. De politie moet ook steeds vaker patrouilleren en meestal komen ze met honderden messen terug. En vaak ook pistolen. Vorig jaar nog schoot een vrouw een man dood terwijl hij naast haar lag, op dezelfde handdoek. Ze wilde zichzelf ook doodschieten,

maar omstanders waren al boven op haar gesprongen. Er was er een die nog een schampschot aan zijn arm opliep. En later hoorde ik dat ze had verklaard dat ze tijdens die worsteling verkracht was. Directe straf noem ik dat.’

‘Een vrouw... er was een vrouw bij me.’

‘Ik zie haar nergens.’

‘Misschien is ze een huis in gevlucht, misschien is ze op het strand.’

‘Het strand is te ver.’

‘Hoe kunt u dat nu zeggen? Ik heb het toch ook tot hier gered?’

‘U hebt geluk gehad.’

Uit het politieonderzoek bleek dat de man die de schoten had afgevuurd, ingeschreven stond als Mañuel Rodriguez, waarschijnlijk een gefingeerde naam. De agent die mij ondervroeg probeerde de schietpartij af te schilderen als een poging van de huizenbewoners om de flatbewoners in een slecht daglicht te stellen. Over het bloed op mijn gezicht wilde hij niets zeggen, over mijn vriendin zei hij dat ze dood was.

Al na vijf minuten sommeerde hij me naar huis te gaan.

Toen ik de deur van het slot had gedaan en naar binnen wilde stappen, werd ik bijna opgeslokt door de leegte. Waar ooit mijn appartement was, heerste nu alleen de mogelijkheid om voorgoed geabsorbeerd te worden door het niets.

Die nacht sliep ik in een hotel, in het midden van het land. De volgende dag vond ik in de kranten geen berichtgeving over het voorval en op het politiebureau bleek niemand bereikbaar te zijn voor commentaar. Er zat dus weinig anders op dan terug te keren naar de straat en daar te vragen of iemand me kon vertellen wat er gebeurd was.

Toen ik de duin op liep klonk het geschreeuw van de meeuwen bloeddorstiger dan gewoonlijk. Boven aangekomen telde ik tot driehonderd alvorens mij in de richting van de zee te wenden. In het midden van de straat lag een gestalte.

De meeuwen scheerden steeds roekelozer langs mijn

lichaam, alsof ik er niet was. Toen ik bukte bij de gestalte meende ik te voelen hoe een meeuw zich met zijn snavel in mijn oor boorde. Het lichaam voor me bezat nog vaag de contouren van een vrouw, maar ze vervaagden al snel verder tot een anonieme schim overbleef.

Toen ik het afgewende gezicht naar me toe draaide zag ik wapperende witte haren om een gezicht dat geen gelaatskenmerken meer bezat. Het was een gladde vleesklomp geworden, met alleen nog in het midden een uitstulping waar de neus ooit had gezeten.

De vogel drong steeds verder door in mijn schedel, totdat eindelijk het geklapwiek van zijn vleugels verstilde en ik achterbleef met een diep gegons toen de gestalte voor me helemaal was verdwenen. Geen druppeltje bloed herinnerde aan haar aanwezigheid.

Door het gegons heen hoorde ik een hard schrobbend geluid. Een man in een wit arbeiderspak stond op een ladder met een borstel een rode vlek van de flatmuur te poetsen. Zo stil mogelijk probeerde ik weg te lopen om te voorkomen dat hij me opmerkte en zijn gezicht naar me toe zou draaien. Want ik wist dat zijn gezicht niet meer bestond, dat ook hij zou oplossen zodra ik hem had aangeraakt.

De passant

Annelies Kraaiveld

De stilte ligt als een deken over de golfcourse. Soms hoor ik ijle stemmen en geraas van auto's op een verre snelweg, alsof het geluid er slechts zo nu en dan in slaagt zich door de kleffe lucht te worstelen. Een briesje verkoelt mijn gezicht wanneer ik, voor de tweede keer, mijn golfclub naar achteren zwaai, diep inademen en het balletje een mep geef. Het schiet met een boog hoog door de lucht en landt op de green.

'Not bad, hé?' zeg ik en knipoog naar mijn jongste zoon. Hij steekt breed lachend zijn duimen omhoog. Als de laatste speler geslagen heeft, wandelen we samen achter de anderen aan. Ondertussen peil ik de afstand van mijn bal tot de hole en bereken mijn kansen.

'Hé Paul, aan jou de eer, beste jongen!'

Ik geef de bal een tik, en yes!, met een hoog 'plok' stuitert hij in het gaatje. Ik schiet in de lach als ik de gezichten van mijn medespelers zie.

'Kwaliteit verloochent zich niet, jongens! Ik had jullie graag getrakteerd, maar de plicht roept. Ik zie jullie vanavond!'

'Pap, mag ik bij Joël spelen? Van zijn vader mag het.'

'Moet je niet hockeyen vanmiddag?'

Hij schudt zijn hoofd.

'Prima dan. Rij je met hem mee?'

Ik knik in de richting van Joël's vader, maar Rogier holt al weg.

Op de parkeerplaats zuigt het asfalt aan mijn zolen en boven het zwarte dak van mijn Audi trilt de opeengepakte lucht. Aan de horizon doemt de eerste witte wolk op. Als het maar niet gaat onweren. Mijn hart slaat een slag over als mijn voet opeens blijft haken. Met maaiende armen bons ik tegen de grond. De klap dreunt na in mijn suizende oren.

'Verdomme.'

Hete puntige steentjes steken in het vel van mijn handen. Stukjes huid liggen, als scheve putdekseltjes, wit en gerafeld tegen het rood van mijn palmen. Druppels bloed wellen op. Terwijl ik een zakdoek pak, zie ik vanuit mijn ooghoek een paar benen tussen de geparkeerde auto's uitsteken. Een zwerper? De klootzak. Pijn trekt scherp, heet en koud, door mijn hand.

'Idioot, kun je niet ergens anders je roes uitslapen.'

Zijn het zijn geschoren wangen of zijn kortgeknipte grijze haren? Ik weet het niet, maar onwillekeurig hurk ik bij de slapende man en duw zacht tegen zijn arm. Hij reageert niet. Ademt wel. Dan, met een rilling die door zijn hele lichaam gaat, zucht hij en opent knipperend zijn ogen.

'Heb je pijn? Wat is er gebeurd?'

De man schudt zijn hoofd en probeert te gaan zitten.

'Kan ik je helpen? Zal ik een ambulance bellen? Kan ik iemand voor je bellen? Je vrouw of een familielid? Heb je kin-

deren? Vrienden?’

Allerlei vragen dwarrelen door mijn hoofd als het gezicht van de man vertrekt en hij begint te huilen. Goeie hemel, waarom heb ik dit? Wanneer de tranen uit zijn ogen druppelen, kijk ik van hem weg. Wat moet ik hiermee? Wat zou Caroline doen? Een arm om hem heen slaan? Op zijn rug kloppen? Vragen wat er aan scheelt? Een zakdoek. Natuurlijk. Ik pak de mijne. Zie de bloedvlekken en steek hem terug in mijn broekzak.

De man schraapt zijn keel.

‘Wilt u zo vriendelijk zijn mij naar een ziekenhuis te brengen? Sorry voor het ongemak dat ik u bezorg, maar mijn vrouw is onlangs overleden. Ze heette Marein,’ voegt hij eraan toe. ‘Mijn grote liefde.’

Ik zoek naar woorden. Het duurt even voordat de juiste term me te binnen schiet.

‘Gecondoleerd.’

Het woord rolt vloeiend uit mijn mond, maar laat zich in toonhoogte en klank niet omvormen tot een blijk van medeleven.

De man schraapt zijn keel opnieuw en gaat zitten.

‘En zo beweegt het leven zich tussen vreugde en verdriet, nietwaar?’

Is die vent toch dronken? Ik snuif voorzichtig de geur van zijn adem op en observeer de man. De lijnen in zijn gezicht lopen in elkaar over als de straten op een stadsplattegrond. Zijn blauwe ogen staan dof en in het wit waaieren rode nerven uit. Een geur prikkelt mijn neus. Aftershave. Op zijn poloshirt prijkt het logo van een witte poema.

‘Ik heb me nog niet voorgesteld,’ zegt de man terwijl hij langzaam opstaat, ‘u zult wel denken, waar zijn zijn manieren gebleven.’

Hij klopt zich af, trekt zijn shirt recht en steekt zijn hand uit.

‘Ben Meester.’

‘Paul Koster.’

‘Aangenaam.’

‘Volgens mij ben ik flauwgevallen. Dit is al de derde keer deze week en eerlijk gezegd durf ik nu niet meer te rijden. Dus wilt u mij alstublieft naar een ziekenhuis brengen?’

Ik kijk op mijn horloge. ‘Natuurlijk Ben, ik breng je wel even. Kun je zelf lopen? Daar staat mijn auto.’

Hij knikt en zet voorzichtig zijn ene been voor het andere. Ik bedwing de neiging hem te ondersteunen, maar open wel het portier voor hem. Op de weg duw ik, met een half oog op het digitale klokje, het gaspedaal diep in.

‘Mijn hele leven heb ik gezocht naar de liefde. Ik dacht steeds die te vinden, maar dan, na een tijd, verdween dat gevoel, was de ander een vreemde geworden en was ik weer alleen. Zo had ik de ene relatie na de andere. Tot ik Marein ontmoette. Ze was de mooiste vrouw die ik ooit had gezien en niet omdat ze zo knap was, maar omdat ze de gave van het hart had.’

Ik kijk hem snel aan. Hij glimlacht.

‘Ze keek in je ziel en gaf je de hare. Ze was zo bijzonder. Ik heb me nooit zo thuis gevoeld bij iemand als bij haar. Ik hoefde niet te veranderen. “Je moet zijn wie je bent,” zei ze altijd.’

Ik kijk naar Ben. Hij staart in gedachten verzonken naar buiten. Ik concentreer me weer op het verkeer.

‘Ze is door een dronken automobilist aangereden, in coma geraakt en niet meer bijgekomen.’ De mededeling klinkt koel en zakelijk als een nieuwsbericht op het journaal.

Ik kijk opzij. Grote god. Ben hangt voorover in de gordel met zijn kin op zijn borst. Ik trap vol op de rem. Achter me toetert een auto. Ik rijd de berm in. Mijn vingers glibberen over de toetsen wanneer ik probeer een ambulance op te roepen. Zijn borst gaat op en neer, terwijl ik de vragen van de alarmcentrale beantwoord. Ik maak zijn gordel los en sla een arm om hem heen.

‘Doe je ogen open, man. Doe je ogen open.’

Als een mantra herhaal ik de zin. Pas wanneer hij zijn ogen

opent, voel ik hoe hard ik in zijn schouder knijp en ik ontspan mijn hand.

‘Ziet u hoe mooi die beukenboom is?’ Ben kijkt door de voorruit naar een punt in de lucht.

Ik volg zijn blik, maar draai, zonder te zien, mijn hoofd weer terug.

‘Weet u wat het tragische was?’

Zijn gezicht vertrekt en opnieuw druppelen de tranen uit zijn ogen.

‘Pas toen ze dood was besepte ik dat ik in haar de liefde had gevon...’

Hij zucht diep.

Een tel die een eeuwigheid duurt, – dan beseft ik dat Ben dood is. Ik kijk naar het gezicht dat mij een kwartier geleden nog onbekend was en een hol gevoel nestelt zich in mijn maag. Het gewricht in mijn elleboog kraakt wanneer ik voorzichtig de oogleden naar beneden duw. In de verte klinkt het geluid van een sirene. Ik staar naar dat bleker wordende gezicht waaruit de groeven langzaam schijnen te verdwijnen, totdat de ambulance met een schok voor mijn auto tot stilstand komt. Twee mannen uit de ambulance zweven naar me toe; de een hurkt met apparaten in het gras en opent een grote koffer, de ander opent het portier aan de passagierskant. Geluiden en warme lucht stromen naar binnen en doorbreken de gestolde atmosfeer. Mijn arm wordt losgemaakt. Nog een sirene. Ik kijk in de richting waar het geluid vandaan komt. Politie.

‘Meneer, meneer.’

Iemand trekt mij aan mijn arm de auto uit. Waar is Ben? Ik kijk om me heen. Daar. In de berm. Met ontblote borst. Zijn trui is open geknipt en een zwart apparaat ligt over zijn gezicht. Een broeder knijpt in een ballon.

De andere broeder tikt op mijn arm.

‘Meneer, kunt u vertellen wat er is gebeurd?’

‘Hij lag op de parkeerplaats. Flauwgevallen, zei hij. Hij vroeg of ik hem naar een ziekenhuis wilde brengen. In de

auto viel hij weer flauw.’

‘Meneer, kunt u hartmassage geven?’

Ik schud mijn hoofd. Opnieuw het geluid van een sirene. Blauwe lichten schampen mijn ogen. Een tweede ambulance. Een man en een vrouw springen eruit. Ze rennen naar Ben. Een politieagent komt naar me toe.

‘Kunt u zich legitimeren?’

Terwijl ik in mijn achterzak grijp, zie ik een lichtflits op de grond. Een injectienaald verdwijnt in de hals van Ben. Mijn holle maag vult zich met een steen, die ook mijn keel dicht drukt. Ik slik en ril. Iemand slaat een deken om me heen en de warmte ervan voelt weldadig aan. Ik sluit mijn ogen en leun tegen de auto. Het duurt uren – of zijn het minuten? – voordat ik een motor hoor starten. Een van de broeders staat naast me.

‘Wat gaan ze doen?’

‘Ze brengen hem naar het mortuarium.’ Hij kijkt mij onderzoekend aan.

‘Gaat het met u? Kunt u rijden?’

Ik knik.

‘Hebt u nog hulp nodig?’

‘Nee, dank u wel.’

De broeder knikt.

‘Dan ga ik maar.’

De oprit staat vol met auto’s. Op weg naar de voordeur lees ik op een ervan het woord ‘Catering’ en op de achterklep van een andere ‘Voor al uw glazen en serviezen’. Mannen met dozen hoog opgetast in hun armen lopen mijn huis in en uit.

‘O, hallo schat, heb je de hapjes opgehaald?’

Caroline loopt met grote passen van de kamer naar de keuken.

‘Als ik het niet dacht,’ roept ze over haar schouder, ‘je bent het vergeten. Haal je ze nog even?’

De vraag stuitert door mijn hoofd.

‘Hé, Paul, wat sta je daar nog? Gá nou, anders zijn we te laat.’

Er is nog zo veel te doen. Jij moet de tuinverlichting nog ophangen en, o ja,' ze kijkt op haar horloge, 'wil je Rogier om een uur of vier bij Joël ophalen?'

'Mevrouw, waar zal ik de glazen neerzetten?'

Ze draait zich om naar de man en loopt voor hem uit naar de serre.

Het Feest. Gasten. Glimlachen. Praten. Grapjes maken. De verplichtingen springen tegen me op als een keffende tectel en klemmen zich aan me vast. De hapjes. Nee, eerst een andere broek.

'Wát gá jij dóen?' De woorden knallen als champagnekurken. 'Je zou eerst de hapjes ophalen.'

'Ik wil me even omkleden.' Ik wijs naar mijn broek.

'Wat is er gebeurd? Ben je gevallen?'

Ik knik. 'Op de parkeerplaats van de golfclub. Ik struikelde over een paar benen en...' niet goed wetend hoe ik het verder moet vertellen, zwijg ik even.

'Als dat nog maar schoon te krijgen is,' onderbreekt ze mijn gedachten.

'Mevrouw, zal ik de barbecue alvast aansteken?'

'Ik kom eraan' en ze loopt naar de tuin. Op het terras draait ze zich om en glimlacht naar me. 'Schiet je op?'

In mijn auto ruik ik vaag de geur van Ben. Ik zet de airco op maximaal en druk op de knop van de raamvergrendeling. De ramen schuiven open en de wind geselt mijn gezicht. Rozig loop ik de patisserie binnen. Wanneer ik even later thuis kom met de dozen, glimlacht Caroline.

'Ah, fijn, zet je ze in de keuken?'

Op het aanrecht is geen plaats. Een vrouw met een schort komt op me af en pakt ze over. Een man met een koksmuts roert in een grote pan. Een man in smoking brengt schalen weg.

'Ga je nu de tuinverlichting ophangen?' vraagt Caroline achter me.

'Ja, natuurlijk.'

Op de ladder staand wikkel ik de draden van de verlichting om de takken van de oude beukenbomen. Uit het huis klinken keukengeluiden en de lichtgroen gekartelde blaadjes ritselen af en toe. *'Ziet u hoe mooi die beukenboom is?'*

'Lukt het?'

Caroline kijkt omhoog, met een hand tegen de ladder leunend, de ander rust in haar zij. Ze is nog steeds aantrekkelijk met haar halflange blonde haren en hemelsblauwe ogen. De tijd heeft geen vat gekregen op haar gezicht. Een perfecte echtgenote, moeder en gastvrouw. *Partners in business*. De woorden knippen als een neonreclame voor mijn ogen. Ik daal af en buk me om de laatste streng met lampjes te pakken.

'Je moet het iets groter maken,' ze gebaart met haar hand naar achteren, 'anders wordt de dansvloer te klein.'

Ik kijk met haar mee en trek het snoer een boom verder. 'Zo goed?'

Ze knikt en loopt weg.

'Vergeet je niet Rogier op te halen?' roept ze achterom.

Ik hang het laatste lampje op en test de verlichting. Alle lampjes branden.

Ik kijk Rogier na als hij met twee treden tegelijk de trap op rent. 'Joël is op Myrte,' had hij mij op de terugweg toevertrouwd. 'En jij, ben jij op iemand?' had ik hem gevraagd. Als zesjarige liep hij al hand in hand met zijn eerste vriendinnetje en was wekenlang ontroostbaar geweest toen ze verhuisde. Hij had woest zijn hoofd geschud. 'Meiden zijn stom.' 'Zullen we ons alvast omkleden?' vraagt Caroline op weg naar boven.

Ik knik, maar loop naar de woonkamer en schenk mezelf een whisky in. Haar wenkbrauwen schieten omhoog bij het zien van mijn glas. Ik gebaar proost en neem een slok, terwijl ik haar volg.

'Ik ga douchen.' Ze verdwijnt in de badkamer. Ik trek mijn

kleren uit en ga op de koele lakens liggen.

'... En zo beweegt het leven zich tussen vreugde en verdriet...'

Ik zie het dode gezicht voor me en begin te rillen. Zure alcohol golft uit mijn maag omhoog en verschroeit mijn keel. Ik verslik me en hoest.

'Wat is er toch met jou?' Caroline staat in de deuropening. Een waterdruppel valt uit haar haren op haar rechterborst, blijft even liggen en rolt dan traag langs haar tepel naar beneden. Een felle gloed slaat door mijn lichaam.

'Kom eens hier.' Ik herken mijn eigen stem niet als ik haar, gehoor gevend aan een ontembare drang, op het bed duw.

In de klomp steen die mijn gezicht is, is een glimlach gebeiteld. Zelfs als ik mijn mond ontspan, wil de glimlach niet meer wijken.

'Ha, die Paul. Je hebt het weer getroffen met het weer.'

'Paul, kerel, leef je nog?'

'O lieve schat, je bent nog altijd even knap. Vooral in je smoking.' Een rode mond en ogen met een waaier van rimpeltjes lachen me toe.

'Wat fijn dat je ons weer hebt uitgenodigd voor één van jullie superfeesten.'

Drie zoenen en een duim glijden over mijn wang.

Een dreun op mijn schouders.

'Ha, die Paul!' Blauwe ogen in een gebruint gezicht kijken knipperend in de mijne. 'Wat vind je van mijn nieuwste modeontwerper?'

De gasten verspreiden zich en hun geroezemoes vermengt zich met de zachte muziek. Ik pak een glas champagne en wandel naar buiten. Her en der staan groepjes. De mannen gebaren met hun armen, de handen van de vrouwen fladderen door de lucht en glimlachjes vliegen als knipperlichten over de gezichten. Hoge gillettjes, dreunende bassen en hard schaterlachen botsen tegen me aan. Een man maakt zich los uit een groepje en komt naar me toe.

'Ha, die Paul, hoe gaan de zaken? Heb ik je al verteld van die

partij jacks die ik in China op de kop had getikt? Man, als je ooit winst wilt maken, moet je naar China.'

Ik knik. De man, wiens naam me niet te binnen wil schieten, kijkt over zijn schouder en legt zijn hand op mijn arm. 'Sorry, jongen. Ik zie dat Cynthia me nodig heeft.'

De kok schuift met een spatel verschillende stukken gegrild vlees op mijn bord.

'Volgens mij heeft ze een minnaar.' Een vrouw spreekt de woorden gedempt uit. Iemand giechelt. *'Ze had de gave van het hart.'* Het vlees blijft in mijn keel steken. Ik kokhals en spuug het uit.

Achter in de tuin kruipen schaduwen door het gras in de richting van het huis en vervormen de tuin tot een donker en kleurloos decor. Een halve zon hangt goudgeel boven de weilanden en laat de lucht in rode, roze, violette en blauwe tinten achter. In het huis branden op de begane grond alle lampen. Smaakvol en sfeervol. Was dat niet de omschrijving in dat vakblad voor binnenhuisarchitectuur? Als tropische vissen in een overbevolkt aquarium bewegen de gasten zich voort en het volume van hun stemmen zwelt af en aan.

'O sorry, ik wil u niet storen.'

Een zachte stem breekt in.

'Mag ik naast u komen zitten?'

Met een handgebaar nodig ik de onbekende vrouw uit. Als ik haar aankijk, word ik omgeven door een aangename warmte en gehoorzamend aan een woordenloze opdracht begin ik te vertellen. Ze luistert en knikt zo nu en dan.

'Ik voel me gestript. Leeg. Ziek.'

Ze legt haar hand op mijn arm. 'Het doet je beseffen dat de schaar van de tijd ook voor ons door knipt.'

Haar laatste woorden worden overstemd door harde muziek. De dansvloer stroomt vol.

'Ik moet weer eens gaan. Mijn broer zal zich anders afvragen waar ik blijf,' roept ze en staat op. Ze buigt zich voorover. 'Ik heb me nog niet eens voorgesteld,' zegt ze dicht bij mijn oor.' Ze steekt haar hand uit en glimlacht. 'Marein.'

Mijn hart begint te bonzen.

'... *Marein. Mijn groteliefde...*'

'Lagrouw. Aangenaam.'

Ik schud haar hand. Blijf nog even bij me. Praat met me, wil ik haar toeroepen. In plaats daarvan knik ik. 'Fijn kennis met je te hebben gemaakt.'

Als ze wegloopt, kijk ik haar na. Optrekkende kilte neemt een plaats in en boven haar hoofd staren de ramen op de eerste verdieping me donker en leeg aan. Zoals mijn leven. Ik ril.

Het Frietkot

Linda Mulders

Toen Sjors Boomsma met zijn vuilnisbakhond Fred bij de ingang van het bos kwam, zag hij tot zijn teleurstelling een grote hoeveelheid mensen in haastig aaneengesloten rijen het bos in en uit bewegen. Blijkbaar was hij niet de enige die op zondagochtend rustig wilde gaan wandelen. Hij wachtte tot hij veilig kon invoegen en ging achter een man en een vrouw lopen. De man had een glimmend kaal hoofd als een waarzeggersbol en de oorbellen van de vrouw rinkelden.

‘Dus Vincent zegt: “Op jouw verantwoordelijkheid dan!”’ kakelde de vrouw.

‘Tss!’ siste de bol.

‘Ja! Dus ik zeg: “Als je dat meent, dan lever ik nu meteen mijn b&v-pasje in!” En ik meen het hoor! Ik zou het zo doen!’

‘En toen?’

‘Toen zei hij dat hij het natuurlijk niet zo bedoelde...’

Sjors voelde een ruk aan de lijn van Fred en bleef stilstaan, wat een koor van mopperende mensen achter hem opriep. De tegenliggers moesten over de strak staande lijn heen stappen die het dichtbegroeide bos in verdween. Ze keken Sjors beschuldigend aan, alsof hij Fred met opzet de varens in had gestuurd zodat zij hun benen hoger op moesten tillen.

‘Fred!’ riep hij. En toen, omdat Fred niet reageerde en de omstanders steeds bozer begonnen te kijken: ‘Gekke hond, we gaan toch niet van het pad af!’

Hij trok aan de lijn. Wat moest Fred daar in het nare don-

ker? Gelukkig kwam de hond vrolijk hijgend op hem af, waarna iedereen weer in beweging kwam.

Na een tijdje was hij weer ter hoogte gekomen van de bol en de oorbellen.

‘Net als ik met dat brandalarm,’ vertelde de man.

‘Dat was toch met een hoed?’

‘Ja, gewoon een beetje dollen, had ik een gek hoedje opgezet en zo naar buiten met de brandoefening. Staat er een hele cameraploeg van TV Amersfoort!’

De vrouw lachte door haar neus, wat een geluid voortbracht alsof er een kleine dieselmotor op gang kwam.

‘Die hadden nog de grootste moeite om de fragmenten van mij met dat hoedje eruit te knippen! Moest ik de volgende dag bij Vincent komen: dat ik het imago van het bedrijf geschaad had!’

‘Ja, precies Vincent.’

Sjors zuchtte. Hij probeerde niet te luisteren en het zweet en parfum van de mensen voor hem niet te ruiken. Voor bosgeuren had hij beter thuis wat Almora Breeze-wierook aan kunnen steken. Fred had hier geen moeite mee en leek het geweldig naar zijn zin te hebben. Een hond stoorde zich natuurlijk ook niet aan sokkengeur, kon de gesprekken van mensen beter negeren omdat hij ze niet kon verstaan en hoefde niet tegen de glimmende hoofden en rinkellende oorbellen aan te kijken. Fred kon overal heen waar hij wilde. Zelfs als hij van het pad af zou gaan, zou hij geen bekeuring

krijgen wanneer hij een boswachter tegen zou komen. Omdat hij een hond was. Maar waarom zou Sjors zelf eigenlijk het pad niet verlaten? Had hij ooit wel eens een boswachter gezien? Misschien bestonden ze niet eens en waren ze alleen maar bedacht als afschrikkers, net als Zwarte Pieten. Eigenlijk was het bos zo eng nog niet. Het was wat donker en stil misschien, en hij zou vroeg of laat eens in een spinnenweb lopen. Maar wat was er verder om zich druk om te maken?

Nee, hij bleef toch op het pad.

De stem van de bol drong weer tot hem door, als de ruis van een televisie: 'Ik zeg: "Nu moet je luisteren Vincent. Ten eerste wist ik niet dat er een cameraploeg zou staan en ten tweede heeft niemand ooit mijn toestemming gevraagd om het uit te zenden." Maar hij ging maar door, en dit en dat, en dat we een naam op hebben te houden. En weet je wat ik toen zei? Ik zei: "Vincent, je zegt 't maar hoor: ik lever zo mijn b&v-pasje in en dan zorg ik meteen dat de rest dat ook doet!"'

'Ha! Toen bond hij wel in zeker!'

'Nou! Je had z'n gezicht moeten zien!'

Hierna barstten de man en de vrouw in lachen uit. Sjors tuurde het bos in en probeerde te luisteren naar het geruis van de bomen in plaats van het gepraat en gelach van zijn voorgangers.

'En dan afgelopen vrijdag...' bulderde de bol op dat moment.

Sjors deed een stap naar rechts en ging in de varens lopen, waarop Fred in een rechte lijn het bos in huppelde.

'Kom,' zei Sjors, deze keer niet tegen Fred maar tegen zichzelf.

Hij draaide zich om en liep achter de hond aan.

Terwijl de bomen dichterbij werden, verstomde het geluid van de mensen op de paden. Hoge sparren temperden het licht, maar het was in ieder geval rustig. Alle geluiden van het bos drongen nu tot hem door. Na een tijdje hoorde hij zelfs de vogels en insecten en de brekende takjes onder zijn voeten. Hoewel Sjors niet eerder zulk natuurgeluid had gehoord,

meende hij op de achtergrond toch zo nu en dan iets op te vangen dat er niet thuis hoorde: een roestig piepen op het ritme van de wind.

'Het zal wel' mompelde Sjors. Hij stak een sigaret op en inhaleerde diep.

Verderop plofte een dennenappel op de grond, waar Fred direct op af rende. Omdat de lijn te kort was, kon hij hem net niet bereiken en bleef hij blaffend rechtop staan.

'Wees nou stil,' zei Sjors en keek direct om zich heen of hij niet iemand zag.

Hij klikte de lijn los, zodat Fred lekker vrij kon lopen, raapte een dennenappel op en gooide hem weg. Fred verdween achter een boom en kwam terug met een stok. Deze gooide Sjors weer weg. Hij kwam een stuk verder dan de dennenappel. Zo liepen ze steeds verder het bos in.

Ineens stond Fred stil en spitste zijn oren. Sjors luisterde mee. Opnieuw meende hij een roestig piepen te horen. Vrolijk liep Fred in de richting van het geluid.

'We verbeelden het ons maar,' riep Sjors hem achterna, maar Fred kwam niet terug. Sjors zuchtte.

Op veilige afstand volgde hij zijn hond. Misschien liep het bos bijna ten einde, en kwam hij weer uit bij een weg of de rand van de stad. Hij zag in ieder geval een open plek met een klein wit bouwseltje, misschien een huisje van iemand. Maar wie woonde hier nu? Het lag nog half verborgen tussen bomen en struiken. Hij zag de staart van Fred als een snorkel tussen de struiken uitsteken. De hond was er al heel dichtbij en blafte naar Sjors. Even kromp hij ineens bij het harde geluid en hij wilde zijn hond tot stilte manen, maar in het huisje reageerde niemand op deze verstoring van de rust, en er kwam ook niemand naar buiten. Sjors besloot het van dichterbij te bekijken.

Fred was gaan zitten en keek met schuine kop naar de luifel van het huisje, waar in grote gele letters *Harry's Patat* op stond. Verbaasd haalde Sjors de laatste tak uit zijn gezicht, voor hij op de open plek kwam, waar inderdaad een frietkot

stond, compleet met een op een krijtbord gekalkt menu van de dag en een enorme lachende plastic frietzak. Nog verbaasder was Sjors over het feit dat het kot niet verlaten was maar zelfs in druk bedrijf leek te zijn. Uit de schoorsteen kwam een dunne pluim rook, die over het dak heen waaide en door een klein roestig molentje blies, hetzelfde molentje dat hen naar deze plek toe had gelokt. In het kot stond een grote man met zijn rug naar Sjors toe. Dat zou Harry wel zijn. De mouwen van zijn tenue kwamen net over zijn ellebogen, waar twee forse onderarmen begonnen die ter compensatie een dikke laag haar leken te hebben gekweekt. Met zijn ene hand schudde Harry een voor een aan de frietmandjes die in het borrelende en dampende vet lagen, terwijl de brede vingers van zijn andere hand druk in de weer waren om plastic bakjes van elkaar los te peuteren.

‘Uw bestelling komt eraan!’ zei hij zonder zich naar Sjors te hebben omgedraaid. Met de duim en wijsvinger van zijn rechterhand haalde hij een frikandel uit het frituurmandje, wierp deze de lucht in zodat hij een paar keer omwentelde, pakte een bakje dat hij eerder had losgepeuterd en ving hierin de frikandel op. Ondertussen zoutte hij de patat in de metalen bak links van hem, wierp ook de frietjes omhoog om er zout over te verdelen en liet ze uiteindelijk in een ander bakje glijden. Hij deed dit alles zo snel dat het leek alsof hij wel acht armen had in plaats van twee.

Sjors keek om zich heen, maar zag niemand. Toch moest er iemand een bestelling geplaatst hebben. Harry draaide zijn brede schouder om en keek Sjors met een half samengeknepen oog aan.

‘U vindt het vast niet erg als ik er nog wat extra zout aan toevoeg?’ vroeg hij, en voor Sjors hierop kon antwoorden, zei hij alweer: ‘mooi zo,’ waardoor het leek of hij eerder met zichzelf in gesprek was dan dat hij de mening van Sjors op prijs stelde. Hij zette het bakje friet op de toonbank en besneeuwde het onder het zout.

‘Zo is het wel genoeg,’ zei Sjors vriendelijk en lachte onge-

makkelijk, terwijl hij naar de toonbank liep. Hij zou nu de onderste frieten misschien nog kunnen eten en voor deze ook bedorven zouden worden door het zout, trok Sjors langzaam het bakje naar zich toe. Harry bewoog zijn hand met het zoutvat achter het bakje aan, een spoor van zout achterlatend. Sjors glimlachte en liet het bakje staan waar het stond. Harry, die zijn mond had vertrokken en zijn wenkbrauwen samentrok, schudde nu met korte krachtige halen het zout uit over het bakje friet en keek Sjors met steeds nauwer wordende ogen aan, waarop Sjors weer een stap achteruit deed. De friet was nu niet eens meer te zien.

‘Ik ga maar weer eens,’ zei Sjors zo opgewekt mogelijk en probeerde te lachen.

Harry zette zijn zoutvat neer en glimlachte. ‘De hotdogs zijn nog bevroren, ik zal ze even ontdooien.’ Hierop draaide hij zich weer om en voerde een nieuwe octopus-act uit met een broodje, een kroket, een bakje en een mayonaise fles.

Sjors liep opgelucht achteruit en keek om zich heen.

‘Fred, waar ben je?’ fluisterde hij.

Op dat moment kwam de hond via de zijdeur uit het frietkot met een stuk of drie frikandellen-speciaal in zijn bek. Voordat Sjors iets kon doen, installeerde hij zich voor het frietkot met de frikandellen tussen zijn voorpoten, waar hij ze tevreden begon te verorberen. Sjors wierp snel een blik op Harry, die nog steeds met zijn rug naar hen toe stond. Hij trok zijn ene schoen en sok uit om Fred met het kledingstuk naar zich toe te kunnen lokken, maar hoewel dat meestal wel werkte, liet de hond zich deze keer niet afleiden. Sjors trok zijn schoeisel weer aan en onderwijl angstige blikken op Harry werpend, sloop hij naar zijn hond toe en tilde hem op. Net op dat moment draaide Harry zich om.

‘Wilt u mosterd op uw h...?’

Harry bevroor toen hij Sjors zag met de schrokkende hond in zijn armen. Curry met uitjes liep langs Freds baardharen. Harry torende boven de toonbank uit in zijn witte tenue met gele vetvlekken. Het enige geluid was het piepen van het

windmolentje op het dak.

‘Ik ga maar weer eens,’ probeerde Sjors, in de hoop dat dit Harry opnieuw zou aansporen te doen waar hij mee bezig was geweest. De man bleef hem strak aankijken. Zijn blik gleed naar Sjors’ voeten. Toen deze omlaag keek, zag hij dat er nog één intacte frikandel op de grond lag. Harry bleef ernaar staren. Sjors zette langzaam Fred op de grond, pakte de frikandel op en legde hem snel op de toonbank. De twee mannen en de hond keken gespannen naar de met zand besmeurde frikandel, waar de laatste uitjes vanaf dropen.

‘Uiteraard zal ik... Excuses,’ zei Sjors en trok uit zijn binnenzak zijn portemonnee. Het kleingeldvakje wilde aanvankelijk niet, maar schoot op het laatst toch open, waarna al het muntgeld in het gras viel. Hij bukte zich om het op te rapen, maar voelde toen hoe vijf brede vingers zich in zijn haar vastzetten en hem heen en weer schudden.

‘Ik haat klanten!’ klonk de luide stem van Harry.

Sjors probeerde de hand los te wrikken maar kon niets beginnen tegen de sterke vingers. Jammerend tastte hij om zich heen, in de hoop iets te vinden waar hij zichzelf mee zou kunnen verdedigen. Uiteindelijk vond hij in zijn zak zijn aansteker, die hij aan klikte onder de arm van de man. In plaats van Sjors echter los te laten, pakte Harry hem nog wat steviger vast. Sjors voelde zich alsof zijn hoofdhuid ieder moment van zijn schedel kon worden losgescheurd en haalde wanhopig zijn vlam langs de arm heen en weer.

Ineens vatten Harry’s armharen vlam. Terwijl de man Sjors liet vallen, kroop het vuur naar zijn mouw en vanaf daar naar de luifel. Naar adem happend deed Sjors een paar passen achteruit. Fred, die nog even de laatste frikandel had buitgemaakt, voegde zich bij hem. Sjors keek om naar het fikkende frietkot, waar Harry inmiddels naast stond. De grote handen sloegen om zich heen naar het vuur op de mouwen. Hij leek Sjors en Fred niet meer op te merken. Sjors zag dat hij zijn brandende kleding steeds meer onder controle kreeg en maakte zich snel uit de voeten, door het dichte bos, met Fred

op zijn hielen.

Achter hem draaide het windmolentje sneller en sneller, met het geluid van een gillende keukenmeid. Ook meende hij zware voetstappen achter zich te horen, maar door de dichte begroeiing kon hij niet zien of Harry achter hem aan kwam. Hij zoefde recht door varens heen, sprong over struiken en sloeg takken van zich weg, tot hij opeens weer naast het pad stond waar de mensen in twee rijen tevreden voort schuifel- den.

‘Hier is nog een plek, Fred,’ zei Sjors en voegde zich in de rij.

Sjors keek gespannen de bossen in of hij Harry ontwaarde en luisterde aandachtig of zijn stem ergens te horen was. Er klonken echter alleen maar kalme gesprekken om hem heen.

‘Was je gisteren nou nog uitgeweest met die Italiaanse ongen van Relatieplanet?’ vroeg een mannenstem voor hem.

‘Ja, ik ben wel een paar keer met hem uitgeweest,’ antwoordde een meisje, ‘maar het was als een lege aansteker: wel een klik maar geen vonk.’

Sjors klikte zijn aansteker aan en stak een sigaret op. Hij voelde hoe hij rustiger werd in de middagzon tussen de kabbelende gesprekken.

Een stuk naar voren in de rij werden de mensen ineens onrustig. Ze wezen omhoog en toen zag hij het ook: de dikke rookpluim uit het midden van het bos. Mensen grepen naar hun mobieltjes en versnelden hun pas. Sjors was nog niet bij de uitgang toen de brandweer met luide sirenes aankwam, met in hun kielzog een cameraploeg van TV Amersfoort. Ze haastten zich naar het midden van het bos, zonder acht te slaan op de paden.

‘Zeker weer van die rokers,’ merkte iemand op.

Sjors keek achterom. Een eindje terug in de rij ontwaarde hij een glimmend kaal hoofd met daarnaast een glinstering van zilveren oorbellen. En daarachter de grove, schuifelende gestalte van Harry.

Organische chemie

Roel Smits

Maandag is kerkhofdag. Terwijl zijn vrouw verbeteren het graf schrobt en boent en harkt, maakt meneer Sluyter wandelingen over de begraafplaats. Knabbelend van een reep chocola keurt hij de zerken en leest de gegraveerde teksten. Hij onderhoudt de records (Liliane Verdonk heeft één dag geleefd, Wim Tepper is honderdentwee geworden). Niet een van de stenen wordt onderhouden als die van zijn schoonmoeder, nergens staan de bloemen er zo bij.

Soms stuit hij op een begrafenis. Dan voegt hij zich bij de rouwenden en bestudeert hun gezichten, luistert naar het geluid van het gejammer, voelt hoe de lichamen zich krommen als ze aarde strooien op de kist. Hij vraagt zich af hoe het is om zo te huilen, zo nat, zo zwaar steunend op je partner of je vriend of je kind. Zijn vrouw had twee tranen geproduceerd. Recht als een mast had ze naast de kuil gestaan.

Deze excursies duren zo'n twintig minuten.

Voor hij terugkeert naar het graf van zijn schoonmoeder hurkt hij steeds achter de buxushaag langs het pad. Hij klopt zijn broekspijpen schoon, trekt zijn veters los en strikt ze weer en loert naar zijn vrouw totdat hij weet wat hij op de terugweg tegen haar gaat zeggen.

Zijn pogingen om haar aan het huilen te krijgen hebben zich toegespitst op één onderwerp: haar jeugd in Sneek. Hij heeft haar ondervraagd over haar dagen op de huishoudschool, hij heeft het opgenomen voor de lesstof, hartstikke praktisch, en voor haar klasgenootjes met wie ze het niet kon vinden omdat ze alleen over jongens konden praten. Week na week heeft hij haar gedwongen te vertellen over haar leven thuis. Drie kamers verhuurden ze. Vakantiegangers in de verbouwde bijkeuken, vertegenwoordigers op de zolderverdieping. 's Avonds zaten ze beneden met een biertje voor de tv. Samen met haar zus moest ze bedienen en turfjes zetten op lijstjes. Soms trok zo'n man haar op schoot.

Gezellig lijkt me dat, heeft hij gezegd, al dat leven, bij ons was het altijd zo'n dooie boel. Een paar wc's schoonmaken neem je toch op de koop toe, kun je gelijk je schoolkennis in praktijk brengen.

Om de kwelling te rekken rijdt hij niet direct naar huis. De eerste maanden toerde hij door woonwijken, later gewoon de stad uit, de dorpen door en ondanks haar gebrek aan oriëntatievermogen heeft ze het gemerkt, dat weet hij, hij heeft het gezien aan de manier waarop ze zich vastklemt aan

het dashboard als hij een nieuwe afslag neemt. Nooit heeft ze er iets van gezegd.

Glijdend door de groene velden stelt hij zijn vragen. Eerst is het stil, lang soms, dan geeft ze antwoord, krassend als een kraai. Er zijn weken geweest dat haar lippen bloedden van het bijten als ze thuis uit de auto stapten, maar gehuild heeft ze niet.

Meneer Sluyter hurkt achter de buxushaag en kijkt hoe zijn vrouw geknield de steen opwrijft tot hij feller glanst dan de spiegels thuis. Ze gebruikt doeken die elke week in de kookwas gaan. Haar jas heeft ze aan een boomtak gehangen, haar pony plakt tegen haar voorhoofd. Er zijn dagen dat hij haar wil vastpakken, haar wil optillen van het graf en tegen zich aandrukken tot ze slap wordt in zijn armen en eindelijk vertelt waarom ze schrobt en boent en harkt. Vandaag niet, vandaag wil hij haar schoppen. Hij wil op haar toe rennen en haar zo hard tegen haar achterste trappen dat ze over de granieten plaat schuift als een pinguïn over het ijs. Geschokt grinnikt hij over deze wens, dit beeld. En opeens weet hij waarover hij vandaag zal praten. Vandaag gaat hij over zichzelf vertellen.

Samen lopen ze naar de auto. Zij draagt de emmers met daarin de schoonmaakmiddelen, de borstels, de lappen, hij heeft de hark over zijn schouder geslagen.

‘Wat ik me net realiseerde,’ zegt hij. ‘Ik heb je eigenlijk nooit over mijn studietijd verteld.’ Meteen gaat ze harder lopen, stramme passen, recht naar de auto.

Ze wilde biologie studeren. Ze hield van de natuur, vooral insecten, die ze met een keukenzeef uit de lucht maaide, bedwelmde met spiritus en dan op stukjes karton prikte. Op haar kamer bestudeerde ze de lijkjes met een vergrootglas. Dit weet hij van haar zus. De zus die het best leuk vond op de huishoudschool. De zus die op de begrafenis woorden van liefde en verlies heeft gesproken en bij het graf heeft staan kermen als een kind. Eenmaal heeft ze tulpen op de steen achtergelaten. Vanaf de parkeerplaats zag zijn vrouw ze al lig-

gen. Ze smeedt ze direct bij het vuilnis.

Hij start de motor en zegt: ‘Beste tijd van mijn leven.’

‘O ja?’ gromt ze. Ze grijpt het portier.

‘Nijmegen was ook echt leuk toen. Gezellig. Jammer dat het zo ver weg is, anders konden we er eens langs rijden.’

‘Jammer.’

Achter de kerk slaat hij linksaf, richting het meer. De hemel is strakblauw. De zon heeft het dashboard verwarmd, het geurt metalig.

‘Drie jaar lang heb ik niet voor één uur ’s nachts in bed gelegen, vaak was het een uur of vier, vijf. Ik woonde in een oud nonnenklooster, heb ik je dat nooit verteld? Een deel was nog in gebruik.’ Hij merkt dat hij begint te liegen, wat hij niet eerder heeft gedaan op hun ritten, tot vandaag heeft hij alleen vragen gesteld. Terwijl hij verder fantaseert over de drinkgelagen bij de nonnen, lijkt zijn vrouw haar interesse te verliezen. In plaats van strak voor zich uit te staren naar de weg of de lucht, kijkt ze uit het zijraam naar de koeien en de paarden. Vroeger, in de eerste jaren van hun huwelijk, kon ze tranen in haar ogen krijgen als ze een veulen door de wei zag huppelen.

Hij vertelt verder, hij wil stoppen maar kan niet. De glinstering van het meer prikt in zijn ogen. Boven zijn wenkbrauwen begint de hoofdpijn te groeien. Als hij eindelijk zijn mond houdt – ze zijn het meer al gepasseerd – is zijn schedel beurs.

Zwijgend rijden ze door een dorpje: kerk, café, frietkraam met brommers. Met zijn vingertoppen betast hij zijn hoofd-huid.

Op de terugweg langs de andere kant van het water zegt ze iets wat hij niet meteen begrijpt, maar waar hij haar later om zal bewonderen. Ze zegt: ‘En de colleges?’ De woorden komen in stootjes uit haar keel. Ze zit rechtop in haar stoel.

‘De colleges?’ Niemand heeft hem ooit naar de colleges gevraagd. Als je over je studententijd vertelt, praat je niet over de colleges. ‘Wisselend. Kijk, je zit daar met honderd,

tweehonderd man in zo'n zaal en die hoogleraren zijn niet opgeleid om les te geven. Het zijn wetenschappers. Sommigen waren zelfs trots dat ze geen les konden geven. Maar de echt grote geesten kunnen het allebei.'

Hij slaat rechtsaf. Nog één dorp en dan via de ringweg naar huis.

'Wij hadden een vent, Boersma, voor organische chemie, eiwitten en zo, daar was het altijd muisstil. Om dna uit te leggen gebruikte hij houten modellen, van die wenteltrappen van stokjes en bolletjes, heb je dat wel eens gezien? Dubbele helix? Met die dingen in zijn hand stond hij dan een uur te praten. Zonder aantekeningen. "Dames en heren," zei hij bij zijn eerste college, ik weet het nog precies, "als u straks naar buiten loopt, kent u het geheim van het leven." Het was altijd bomvol, ze zaten op de trappen.'

'Het geheim van het leven.' Haar gezicht is bleek. In haar vrije hand klemt ze een zakdoek.

'dna is een code, een soort instructieboekje voor een cel. Ooit gehoord van chromosomen, op school? Niet? Mendel en zijn erwtjes?' Hij maakt berispende geluidjes tussen tong en gehemelte. 'Allemaal DNA. *The secret of life* Crick en Watson, die lui die het hebben het uitgevonden, waren vrienden van Boersma. Kwamen bij hem thuis. In 1962 hebben ze de Nobelprijs gewonnen.'

Nu is er een traan verschenen op haar wang. Het gekke is: ze veegt hem niet weg, haar hand met de zakdoek blijft liggen op schoot. Ze schraapt haar keel en zegt: 'Heb je ze wel eens ontmoet?'

'Ze zijn een keer op college geweest, maar ik lag met een kater in bed.' Waarom hij dit zegt weet hij niet. Op Boersma's kamer heeft hij ze zelfs de hand geschud.

Haar vingers knijpen zich ritmisch samen rond de prop, waarbij de knokkels steeds van kleur verschieten, rood en geel.

'Een kater,' zegt ze.

'Hele dag overgegeven. Ik dacht dat ik doodging.'

Een tijdje is het stil. Het dringt tot hem door dat ze met ontblote tanden zit te huilen. De tranen rollen van haar wangen en worden donkere schijfjes op haar boezem. Haar stem kraakt. 'Hoe gingen je examens?'

'Bij Boersma? Twee keer mondeling gedaan. De eerste keer kreeg ik niet eens een cijfer. Evert was net dood, mijn broer, en ik heb alleen maar zitten janken tussen die wenteltrapjes van hem. Hij gaf me zijn zakdoek, een enorm ding, meer een theedoek. Hij zei bijna niks. De tweede keer kreeg ik een negen.'

Haar hand blijft op de zakdoek pompen. Vlak voor ze de ringweg bereiken zegt ze: 'Hier linksaf.'

Wachtend voor het stoplicht begint hij weer te vertellen. Hij keert terug naar het dna en legt haar uit hoe het werkt, hoe het opensplijst als een ritssluiting, hoe de basenparen zichzelf kopiëren, hij praat over het dna dat we gemeenschappelijk hebben met gist of een mug, over junk-dna dat niets doet maar alles vertelt over verwantschappen, over virussen, gentherapie, kanker. Dat de meeste van deze feitjes uit het wetenschapskatern van de krant komen en niet van Boersma, zegt hij er niet bij.

Ten slotte valt hij stil. Ze rijden zwijgend verder. De zon verwarmt de auto, hij zit te zweten in zijn jas. Omdat hij het idioot vindt om al in maart de airco te gebruiken, zet hij het raam op een kier. De lucht is scherp en fris.

'Een kater,' zegt ze.

'Wat?' Hij kijkt opzij. Het huilen is gestopt, de wangen zijn droog. In haar ogen blinkt zo'n woede dat hij het stuur met twee handen vastgrijpt. De ringweg is dichtbij.

Als ze stilstaan voor het huis stapt hij snel uit. 'Even het gras doen,' roept hij. Hij zet de hark in de garage en tilt de maaier

v., e egui
' e . ieu , r . d s r
ië in ii
'

Vanuit het huis klinkt het geschreeuw van zijn vrouw. Ze vloekt en scheldt, of het over hem gaat of over haar moeder, kan hij niet horen, het maakt ook niet uit.

Hij harkt het gemaaide gras bij elkaar en laat handenvol in de groenbak ploffen. Een hommelmot maakt zwaar en stuntelig zijn ronde langs een groepje bloemen. Telkens wanneer het beestje in een kelk verdwijnt, verandert het zoemen in een nijdig geratel, dan stijgt hij weer op.

Terwijl binnen de porseleinscherfjes over de plavuizen rinkelen, loopt meneer Sluyter heen en weer over het terras. Hier en daar staat hij even stil en sluit zijn ogen. In het hoekje bij de keuken is geen wind. De muur is warm onder zijn hand. Hij haalt de tuinstoelen uit de garage, zet ze naast elkaar en richt ze zorgvuldig naar de zon. Hij legt de kussens op de zittingen. Dan loopt hij het huis in om zijn vrouw te halen.

Lycoptera

Martin Pieterse

Meta Kurtz houdt haar adem in. De stilte suist, in het binnenste van de berg. Ze hoort het druppen van het water, het sissen van de lucht, die door een spleet in de rotsen ontsnapt. De lamp op haar helm is uit, om de batterij te sparen. Het is donker. Ze voelt nu. Ze hoort nu. Ze tast. Net nog. Net nog is ze op handen en voeten naar het lagere gedeelte van de grot gekropen. De rotsvloer voelde droog aan. Nu ligt ze weer hier, hoog. De grot is laag. Je kunt hier niet staan of rechtop zitten. Je moet kruipen en liggen. Meta ligt op haar rug. Haar hele lichaam prikt en kriebelt. Ze is al twee dagen niet uit de kleren geweest.

Meta probeert aan niets te denken. Ze wil geen gedachten in haar hoofd. Leegmaken. Niet fantaseren. Geen dingen die kunnen omslaan in angst of paniek. Angst en paniek zijn de vijanden van elke speleoloog. Ademhaling controleren. Leegmaken. Ze knippert met haar ogen. Ogen open, ogen dicht, het maakt geen verschil. De absolute duisternis is een oneindig, leeg heelal. De duisternis werkt als een magneet. Het is een zwart gat, dat herinneringen naar zich toetrekt.

Herinneringen. Beelden van vroeger. Meta wil geen beelden, vooral niet van vroeger. Maar beelden zijn niet vluchtig, zoals gedachten. Beelden zijn sterk en machtig. Ze komen toch. Flikkerende en springerige beelden, als oude vakantie-filmpjes in een ratelende projector. Ze sluipen op Meta's

ongebruikte netvlies.

Meta rilt. In het zwart ziet ze ineens het bleke gezicht van haar vader, Roland Kurtz. Het is de jonge Roland Kurtz. Zelfverzekerd, stoere pijp, vrolijke lach. Hij kijkt uitdagend. Handen in zijn zij. Hij is hier echt, levensecht. Hij is bij me, natuurlijk is hij bij me, denkt Meta. Zonder hem was ik niet hier.

Vader loopt in de zomerzon. Hij slentert langs de oever van een bergbeek. Zijn vrouw, Meta's moeder, loopt achter hem. Meta weet precies wanneer dit is: veertig jaar geleden. Meta was toen nog niet geboren, maar vader heeft zo vaak over die dag verteld dat het is alsof ze het zelf heeft gezien. Zij is erbij, voor altijd. De warmte van de zon prikt ook op haar huid. Ze kijkt om zich heen. Steile, brokkelige rotswanden, fonkelende waterdruppels, opspattend water. Insecten zoemen. De Franse Jura. Een bergbeekje in de Franse Jura, veertig jaar geleden. Vader is nog slank en atletisch, moeder is zacht en meisjesachtig. Ze lachen. Ze zijn pas getrouwd. Meta kan zien dat ze van elkaar houden.

Opeens gaat vader op zijn hurken zitten. Op een steen ligt een dood visje, aangespoeld door de beek. De vis is gedeeltelijk vergaan. Vader buigt naar voren. Zijn gezicht wordt rood van opwinding. Hij zegt iets tegen moeder. Zij komt bij hem staan. Met het lemmet van zijn zakmes tilt vader het visje

voorzichtig van de steen. Hij bijt op zijn onderlip van inspanning. De vis weerspiegelt in vaders brillenglazen.

De vis ligt nu op een schoteltje. Het is avond. Vader en moeder zijn terug in hun vakantiehôtel. Roland Kurtz bestudeert het visje met een vergrootglas, in het schijnsel van een bureaulamp. Moeder staat achter hem. Ze heeft een hand op zijn schouder gelegd. Vader is opgewonden; zijn mond beweegt snel. Vader heeft Meta duizend keer verteld wat hij die avond tegen moeder zei. Hij zegt dat dit visje hier niet had mogen liggen. Dit visje bestaat officieel niet meer. Uitgestorven. Meta ziet hoe vaders mond het woord vormt: uitgestorven. Al zeventig miljoen jaar uitgestorven. Vader pakt een boek uit de koffer op het hotelbed. Hij bladert in het boek. Hij wijst een afbeelding aan. Het is de foto van een versteende vis, een fossiel in een plaat zandsteen. Dat is 'm, zegt hij tegen zijn vrouw. Een lycoptera. Late Krijt. Kijk zelf, zegt hij tegen moeder en hij houdt de loep boven het beestje.

Lycoptera. Een tot nu toe onbekend levend fossiel, weggepoeld uit een ondergrondse waterplas in een grot in de Franse Jura. Toevallig gevonden door een Nederlandse ichtyoloog, een Nederlandse visdeskundige op vakantie. Een visdeskundige met een passie voor fossiele vissen. Lycoptera. Vergeten door de tijd. Niet versteend maar levend in een grot. Misschien wel honderden exemplaren. Een grotvis inmiddels. Een vis zonder ogen en zonder pigment, in de loop van miljoenen jaren gedegenereerd en aangepast aan een leven in een stille, duistere wereld. Maar onmiskenbaar een lycoptera. De vondst van de eeuw. De geschiedenis van de vissen moet worden herschreven. De evolutietheorie moet worden herschreven.

Ook de toekomst van Roland Kurtz zal misschien moeten worden herschreven. Wat zal vader op dat moment hebben gedacht? Waar hoopte hij op? Op eeuwige roem, een vaste aanstelling aan de universiteit, ruime onderzoeksbudgetten? Spraakmakende publicaties? Congressen en lezingen in het buitenland? Enthousiaste bijval van vakgenoten? Rijkdom,

macht? Meta heeft het vader eens gevraagd, jaren geleden. Toen wilde hij er niet meer over praten.

Ai! Meta voelt ineens een pijnlijke druk op haar trommelvliezen. De lucht kan nauwelijks uit deze afgesloten ruimte ontsnappen, waardoor er een voelbare overdruk ontstaat. Meta slikt. Ze voelt zich stijf. Ze ligt hier al een halve dag. Ze beweegt haar ledematen. Ze ligt op haar rug en ze staart in de donkere leegte. Ze luistert. Ze hoort druppelen. Waterdruppels, regelmatig als het tikken van een klok. In haar fantasie ziet Meta de rimpeling van het water. Concentrische ringen in het water. Drup! Beweging. Schittering van licht op het water.

En in die schittering ineens weer het gezicht van vader. Roland Kurtz in gesprek met andere mannen. Jonge mannen, net als hij. Mannen met snorren en baarden en pijpen. Mannen in korte broeken en kaki hemden. Enthousiaste schouderklopjes. Een tent, een kampvuur. Lachen. Glazen gaan omhoog. Een toast. Een toast op de eerste lycopterexpeditie. Wij vinden die grot. Wij vinden die vissen. Een hele schoo hupgrv

Uitgebluste ogen, half verborgen achter hangende oogleden. Zo zag vader er vlak voor zijn dood uit. Vader kijkt naar de stopfles op zijn bureau. Een stopfles waarin de resten van een vis langzaam oplossen in de formaldehyde. Geen lachende mannen meer. Geen rokende pijpen en schouderklopjes meer. Geen kampvuren, geen expedities, geen publicaties. Geen lezingen en congressen in het buitenland. Geen enthousiaste bijval.

Vader en de lachende mannen zijn drie keer teruggegaan naar de kloof, naar de beek, naar de grotten in de omgeving van de vindplaats. Het zoeken werd steeds verbeterd, steeds wanhopiger. Ten slotte lachten de mannen niet meer. Ze haalden hun schouders op en zwegen. Uiteindelijk gingen de zwijgende, ernstige mannen weg. Ze lieten vader alleen achter. De mannen lachten nog wel eens om Roland Kurtz, vooral achter zijn rug. Lycoptera? Het kan een jonge zalm zijn geweest. Een stekelbaarsje. Wat dan ook. Maar bij nader inzien toch geen lycoptera. Ach, welnee.

Vaders voorlopige aanstelling aan de universiteit werd niet verlengd. Natuurlijk niet. Niemand wilde Lycoptera-Kurtz nog kennen. Vader moest voortaan zijn brood verdienen als biologiëleeraar op een middelbare school. Hij kwam elke dag zwijgend thuis, zette zijn versleten boekentas onder de kapstok, en zuchtte. Na zijn pensionering zat hij dagenlang zwijgend in zijn bibliotheek.

Meta ziet vader zitten. Het is zonnig buiten, maar de gordijnen in de bibliotheek zijn gesloten. Er zijn een paar lampen aan. Meta ruikt de geur van duizenden boeken, de verstikkende geur van vergeeld papier. Ze ziet dat er een jonge vrouw naast vader staat. Meta herkent zichzelf. Zij staat naast haar vader, die met hangende schouders in zijn stoel zit. Ze legt haar hand op zijn bovenarm, buigt zich voorover en fluistert iets in zijn oor. Ze spreekt langzaam en plechtig. Ze belooft hem dat zij de lycoptera wel zal vinden. Ze zweert het, bij het graf van haar moeder. Zij zal hem vinden. Niet de dode lycoptera davidi of de lycoptera middendorffi van de

fossielen, maar de levende lycoptera kurtzi, de grotvis die Roland Kurtz heeft ontdekt en die zijn enige dochter Meta uiteindelijk aan de wereld zal voorstellen. Later, als de tijd rijp is. Ze kust vader op zijn witte haren. Vader reageert niet; hij staart naar de stopfles. Meta zucht. Vader is vijf jaar dood. De stopfles staat nu op haar bureau. Een zware last.

Haar promotor had godzijdank nog nooit van Roland Kurtz gehoord. Ze kreeg een onderzoeksplaats aan een Amerikaanse universiteit. Een mooi onderzoek naar de reukzin van amblyopsis spelaea, een andere grotvis. Een rustig, degelijk en langdurig onderzoek. Over de lycoptera praat ze met niemand, zelfs niet met haar promotor. De lycoptera is voor de weekenden en de vakantie. De lycoptera is een geheim, voorlopig.

Een nieuw geologisch rapport. Mogelijk onontdekte grotten en gangen, ergens in die kloof in de Franse Jura, tien kilometer stroomopwaarts, op een plaats waar vader en de lachende mannen nooit hebben gezocht. Meta in een hotel in de Franse Jura. Ze is alleen. Ze is op vakantie, zegt ze tegen iedereen. Ze wandelt langs de beekbedding. Ergens sijpelt water uit de rotsen, ze maakt het gat groter en kruipt erdoor naar binnen. Hier is water, levensbrengend water. Een tot nu toe onbekende biotoop vol leven. Grotspinnen, spierwitte duizendpoten, blinde garnalen waar je dwars doorheen kunt kijken. Misschien leven er ook wel vissen, verderop in de berg. Meta wil zich beter voorbereiden. Ze markeert de plek op de kaart, dekt de ingang van het gat toe met takken en stenen.

Dit jaar is ze terug. Ze gaat weer heerlijk wandelen in de Franse Jura, heeft ze haar vrienden verteld. Aan de hotelmanager heeft ze gezegd dat ze misschien een paar dagen wegblijft. Ze maakt de ingang van het gat vrij en kruipt naar binnen. Ze begeeft zich verder de berg in, wringt zich door smalle gangen. Ze ontdekt ook ondergrondse kamers met druipstenen en glinsterende afzettingen van calciet en seleeniet. Er is hier veel water. Een compleet ondergronds meer, vol met spierwitte kreeftjes. Geen vissen. Nog niet. Ze rust

hier. Ze drinkt thee en kruipt in haar slaapzak, al luisterend naar het druppende water tot ze in slaap valt. De volgende dag volgt ze het sijpelende stroompje water, een smalle gang in. De gang wordt uiteindelijk zo smal dat ze haar bekpakking moet achterlaten. Dan is ze ineens in een ondergrondse kamer. Het plafond is laag. Ze kruipt over de schuine rotsvloer naar boven, naar de plek waar ze nu ook ligt, op de rand van een ondiep waterbekken ter grootte van een klein zwembad. Er welt water op uit de bodem van de vijver. Glashelder, extreem kalkhoudend water uit het binnenste van de rotsen.

Meta is diep in de berg doorgedrongen, misschien wel anderhalve kilometer onder de grond. Dat onweer bovengronds heeft ze nooit gehoord. De meteorologische dienst had wel gewaarschuwd voor naderend onweer en mogelijke stortregens. Natuurlijk beseft ze dat hevige neerslag voor speleologen levensgevaarlijk kan zijn. Voor je het weet, loopt een gangenstelsel vol met regenwater. Ze heeft nog overwogen haar tocht daarom uit te stellen. Uitstellen tot volgend jaar; ze moet er niet aan denken. Ze is zo dichtbij, ze voelt het. Ze heeft maar een weekje vakantie. Het is nu of nooit. Het is nu of nooit!

Meta schrikt. Onder in de grot, een paar meter lager, barst een grote luchtbel uiteen. Het opgestuwde water veroorzaakt een bruisende fontein. Meta voelt druppels op haar gezicht. De gang, de enige uitweg uit deze grot, is volgelopen. Dat ontdekte ze twee uur geleden. Nu staat het water dus al onder in de grot. Hoe hoog staat het exact? Ze moet het weten. Ze knipt de lamp op haar helm aan en kijkt schuin naar beneden, in de richting van waaruit ze vanmorgen uit de rotsspleet kroop. Nu schuimt en borrelt daar water omhoog. Het perst de lucht uit de grot, die met moeite door smalle kieren ontwijkt.

Meta trekt instinctief haar benen op. Ze kruipt nog wat hoger, tot ze half boven de ondergrondse vijver hangt. Ze draait haar hoofd om en kijkt in het water, voor de zoveelste keer die dag. Vlak onder haar zwemt nog steeds een kleine

school spierwitte vissen, oplichtend in het schijnsel van de lamp. De vissen zijn blind, ze reageren niet op het licht. Maar als er een zweetdruppel van Meta's voorhoofd in het water valt, zwemmen ze allemaal tegelijk naar die plek. Grotvissen kunnen uitstekend ruiken. In de zweetdruppel ruiken ze de prooi. In de zweetdruppel van Meta Kurtz ruiken ze de angst.

Het zijn slanke visjes, een stuk of vijf. Hun onderkaak steekt naar voren, ze hebben ragfijne tandjes in hun bek, ideaal om er garnalen en duizendpoten mee te vangen. Achter hun kieuwen zitten vinnen, waarmee ze zich elegant door het water bewegen. De vinnen zijn waaivormig en vrijwel doorzichtig, precies zoals vader het veertig jaar geleden heeft getekend. Alles klopt. Dit zijn ze. *Lycoptera kurtzi*.

Meta kijkt omhoog. Het gesteente in de grot is bedekt met dikke kalkafzettingen. Het water heeft hier vele malen langdurig tot aan het plafond gestaan. Duizenden malen sinds de laatste ijstijd, geen twijfel over mogelijk. Meta kijkt weer in het water naar de vissen, die rustig rondzwemmen in het snel zwakker wordende lamplicht. Achter zich hoort Meta het water met steeds meer kracht omhoog borrelen. Ze haalt diep adem. 'Help!' roept ze. De school *lycoptera* voelt de trilling van haar stem door het water en stuift uiteen.

Hellens ritme

Anneloes Timmerije

Het begon toen Boelie zei dat hij Hellen had gezien. Dat heeft me aan het denken gezet. We zaten op het bankje in de vestibule met de tochtdeur dicht en de voordeur open. Boelie en ik zijn de laatste rokers van de familie. Normaal gesproken is ook het voorportaalje verboden gebied, maar mijn zus zag de overtreding door de vingers vanwege de feestelijkheden en de kletterende regen.

Joh! dacht ik meteen, en vroeg me af of hij haar telefoonnummer had opgeschreven. Boelie vertelde dat hij haar voorbij had zien fietsen toen hij in zijn auto voorzichtig de poort van de bank uit reed. Ze droeg een knaloranje jack en zwarte laklaarzen. Dat trok zijn aandacht, pas daarna zag hij haar gezicht. Zou je zo snel een meisje kunnen herkennen in een volwassen vrouw? Het was alsof Boelie de vraag in mijn ogen las, want hij zei dat ze iets onmiskenbaars Hellen-achtigs had gehad.

Boelie was die week vice-president van de Nederlandsche Bank geworden. Kijk, daar kun je bij mijn zus mee aankomen. Die houdt van belangrijke stappen, en van belangrijke mensen. Ik heb geen ambitie, vindt ze, en dat is zo. Als ze me belt, meestal uit een verre hotelkamer, vraagt ze nog wel of alles goed is, maar wacht nooit mijn antwoord af. Alsof ze het tegen de glazenwasser heeft. Waar het haar om gaat, zijn mijlpalen. Liefst elke week een. Daarin moet ik haar dan teleur-

stellen. En toch blijft ze op het onderwerp terugkomen, onvermoeibaar, als een hond met een stok. Ze doet het, zegt ze, omdat ze zeker weet dat ik het kan. Dat pleit voor haar.

Boelies mijlpaal bracht haar spoorwegs terug uit New York, waar ze voor zaken was. Dit moest ruim gevierd worden, vond ze, ook met alle jongens erbij. Dus dat deden we. Na de bankborrel, was het leuke feest bij haar. Ik zie mijn broers bijna nooit meer. Daarover zat ik met Boelie te praten onder het roken, dat wil zeggen: hij sprak, ik luisterde.

Mijn zus woont in het huis waar wij opgroeiden, ze heeft al haar hele leven hetzelfde adres. Misschien is dat de reden van haar reislust. Ze heeft ook al haar hele leven dezelfde man, want Boelie, officieel Boudewijn, was haar jeugdliefde en onze buurjongen. We zaten allemaal op dezelfde school.

Achter de tochtdeur klonk een hit uit die tijd. Boelie stak twee sigaretten tegelijk aan en schoof er eentje tussen mijn lippen. Hij zei dat hij Hellen nog bijna vergeten was in alle opwinding, maar door het getik van mijn nagels op de maat van de muziek moest hij weer aan haar denken. Dat begreep ik meteen, want Hellen was een roffelaar. Geen oppervlak liet ze onbenut. Haar lange, lenige vingers waren altijd op zoek naar weerklank. Hol, bol, glad, ribbelig, hout, plastic, glas, ijzer, groot, klein, schoon, vies – alles was goed. Als ze het maar kon laten klinken. Tiek, doem, tiekke, doem, tiek,

doem, tiekke, doem. Dat was Hellens ritme.

Ze woonde in de straat achter ons. Als ik uit het raam van mijn kamer hing, en mijn hoofd helemaal naar links draaide, naar waar de kleinere huizen stonden, kon ik het platte dak van de schuur in haar tuin zien. Het dak van Hellens schuur was makkelijk te herkennen, want er stond een stoel op. Waarom die daar stond, weet ik niet. Ik kan me ook niet herinneren dat we het daar ooit over hebben gehad.

Later in die week besloot ik dat het tijd was om na te denken over het leven. Dat heb je wel eens. Doorgaans ben ik nogal tevreden met hoe alles is. Ik woon mooi, mijn werk is niet erg opwindend maar zeer nuttig, mannen kijken me nog vaak genoeg na. Volgens mijn zus zijn dat de basics, die hoor je niet op je conto te schrijven. Zij gebruikt minder Engelse woorden dan je zou verwachten van iemand met een internationale carrière.

De avond na het feest belde ze uit New York. Mijn zus reist zoals ik lees: uren achtereen, bijna alle dagen van de week – als het moet zonder slaap. Ver bestaat niet voor haar, jetlag vindt ze aanstellerij. Ze had van Boelie gehoord over Hellen en hoopte dat ik daar niet al te zeer door uit mijn evenwicht was geraakt. Boelie had er nooit over mogen beginnen, zei ze. Voor ze ophing, moest ik haar beloven dat ik me aan de afspraak zou houden.

‘Wie zwijgt, stemt toe,’ zei ze.

Jarenlang heb ik in alle telefoonboeken die ik zag liggen gezocht naar Hellens naam. Op het laatst kreeg het iets dwangmatig, vond mijn zus. Ik kon haar geen ongelijk geven, en daarom heb ik beloofd de hele kwestie uit mijn hoofd te zetten. In het begin was dat bijna niet te doen, maar uiteindelijk is het me toch redelijk gelukt.

Dat ze nu misschien na al die tijd toch weer in de stad is komen wonen, heeft me opnieuw aan het denken gezet. Ik bedoel, als vroeger ineens zo dichtbij is, daal je in gedachten

vanzelf de ladder van het leven af en vind je herinneringen waarvan je niet wist dat ze zoek geraakt waren. Tenminste, zo gaat dat bij mij.

De dag dat Hellen en ik voor het eerst oog in oog stonden voor de deur van de klas van juf Wientjes, kon ik allang echte boeken lezen, katapulten, de hele afwas doen binnen tien minuten en de dooie punten uit het haar van mijn zus knippen. Wapenfeiten, vond ik toen, maar die stelden op slag niets meer voor zodra Hellen er was. Het gaat wat ver om te zeggen dat mijn leven toen begon, ook al scheelt het niet veel.

Ik was negen jaar oud en van vriendschap had ik nog nooit gehoord. Ik had een zus, vijf broers, en Boelie, allemaal ouder dan ik. Daar hoefde niemand meer bij. Op school liep ik met mijn rechterhand als een zonneklepje voor mijn ogen, zo verlegen was ik. De eerste ochtend, in de rij voor de klas, sloeg Hellen die hand weg. Beng. Ik schrok zo, dat ik niet anders kon dan lachen.

Ze kwam iets na het begin van het nieuwe schooljaar, misschien was het zelfs al september. Ze rook nog naar de zon. Voor de klas, met de hand van de juf op haar rechterschouder, zei ze haar naam. Ik zou in zo'n situatie het liefst zijn verdwenen in een gat in de grond. Hellen straalde, het was de plek die ze wilde. Ze vertelde waar ze vandaan kwam en schaterde om grapjes van de juf. Al die tijd stuiterden haar dikke krullen tegen haar wangen en schouders.

Ze kreeg een bankje toegewezen aan de overkant van het gangpad. Ik kon onder mijn pony vandaan naar haar kijken zonder dat ze het in de gaten had. Hellen zat nog niet, of ze begon te roffelen. Eerst alleen met haar vingers, daarna met een potlood in haar linkerhand voor extra ritme. Ze roffelde op het houten blad van haar tafeltje, daarna op het plastic pennengootje, langzaam gleden haar handen omlaag langs de stalen poten, en weer terug. Tiek, doem, tiekke, doem. De toonhoogte veranderde per oppervlak, net als het tempo van de roffels. De strakke blik van de juf maakte geen indruk op haar. Ik moest lachen, van binnen. De les was nog niet eens

begonnen, en ik had die dag al meer pret gehad dan het hele jaar daarvoor.

Hellen kroop in mij. Nee, dat is niet waar, het was andersom. Zij had niemand nodig om in te kruipen. Dat zag je als ze door de gangen van de school liep en dat is waar ik haar om bewonderde en benijdde, terwijl ik dat toen niet eens begreep. Vanaf het moment dat wij vriendinnen waren, moest alles 'zoals Hellen'. Ik bedelde bij mijn moeder om haar soort kleren en schoenen, ik was eindeloos in de weer met de föhn van mijn zus om Hellen-achtige krullen in mijn steile haar te krijgen. Het enige waaraan ik me niet waagde was het roffelen, voor de rest kopieerde ik haar in alles. Ik zag er niet uit, maar dat zag ik niet.

Boelie was een pestkop en Hellen was zijn favoriete doelwit. Overdag zag hij ons niet staan, want hij zat, net als mijn zus, in de hoogste klas. Maar bij ons thuis, waar we 's middags met z'n allen theedronken aan de keukentafel, wist hij van geen ophouden. Hellen lachte erom en ze genoot van de aandacht. Tot ze er genoeg van had en hem, zonder waarschuwing, een mep gaf. Wie op de hoogte was, herkende de volgende dag haar lange vingers in de donkerrode vegen op zijn wang.

Lachen leek het doel in Hellens leven. Maar soms was ze ineens boos en dan haalde ze snoeihard uit.

Met tussenpozen van een jaar of twee loopt ze mijn gedachten binnen, wandelt daar een dagje rond, en vertrekt weer. Nadat Boelie haar wel of niet op het Oosteinde had zien fietsen, bleef ze. Ik googelde haar, zocht op telefoongids.nl en schoolplein.nl. Niks, niks, niks. Ik zocht in de omgeving van de Kerkstraat en in de straten van de Pijp (dat leken me typische Hellenbuurtjes). In heb zelfs een hele zondag doorgebracht in een café met uitzicht op het fietspad. Haar uit mijn hoofd zetten, behoorde niet langer tot de mogelijkheden. Ter compensatie probeerde ik mijn dagen zo nuttig mogelijk te besteden. Voor mijn werk was het heel goed, dat

deed ik consciëntieuzer dan anders en daarmee oogstte ik lof van de groepsleiding. Voor mijn conditie was het uitstekend, omdat ik elke dag keurig netjes een uur hardliep, terwijl ik doorgaans liever de hand licht met die regel. Het hielp helaas geen pest tegen het denken over vroeger. Dat bleef.

Boelie belde. Als mijn zus in een te verre tijdzone zit, neemt hij de honneurs waar. Dat is heel goeig van hem – per slot van rekening is hij maar aangetrouwd. Hij klonk moe en blij tegelijkertijd, zoals vroeger, als mijn broers en hij terugkwamen na een week kamp. Helaas sprak hij met geen woord over Hellen. Waarschijnlijk had hij meer in Frankfurt gezeten dan op zijn kantoor in de stad. Het kon ook zijn dat mijn zus hem had opgedragen niet over Hellen te praten.

Goed beschouwd is Hellen een mijlpaal. Niet zozeer omdat ze mij leerde wat vriendschap was, maar omdat ze mij leerde praten. Voor ze bij ons op school kwam, praatte ik bijna uitsluitend in mijn hoofd. Hele gesprekken had ik, niet eens met denkbeeldige personen. Dat komt wel vaker voor bij eenzame kinderen. Alleen: ik was niet eenzaam, dat begon pas toen Hellen weg was. Ik praatte simpelweg met mensen zonder dat zij het konden horen. En zij praatten met mij, zonder het te weten. Ik zit te dubben over welke plek Hellen inneemt in mijn leven; het is een stom soort dilemma. Ik beschouw het nog steeds als een geschenk dat zij het slot van mijn mond haalde. Tegelijkertijd heb ik haar ook nog wat te zeggen, terwijl dat nou juist niet meer kan.

'Zeg nou es wat!'

Zal ik schatten hoe vaak ze dat heeft geroepen? Drie, vier keer per dag, zeker. En dat, pak 'm beet, twee maanden lang. Het lullige was: zodra ze het zei, liep mijn hoofd leeg. *Gloep*, alle woorden in één keer weg. Daarom duurde het wel even voor ik gewend was aan haar commando's. Toch kreeg ze me aan het praten. Het stelde allemaal niet veel voor, hoor. Ik zei min of meer wat ik altijd zei, maar dan hardop. Hellen lag dubbel. Zij lachte om *mij* – ik zweer het.

Hellens verjaardag viel een week voor het begin van de grote vakantie. Ik zou na school met haar meegaan, in mijn mooiste kleren. Het was saai bij haar thuis. Je moest op je tenen lopen en fluisteren, want haar moeder had altijd hoofdpijn. Maar niet op die dag, had ze beloofd.

's Ochtends mocht ik met haar de klassen rond. Ze zag er in haar witte jurk nog veel mooier uit dan ik, maar het was dan ook haar dag. We klopten om beurten op de deuren van de lokalen. Als de juf of meester 'Binnen!' riep, stapte ik over de drempel en bleef staan kijken hoe alle kinderen naar haar keken en zich dan omdraiden naar mij, haar vriendin.

Haar moeder had een feesttafel gemaakt, met een kanten kleed en papieren bloemen in felle kleuren. In het midden stond een grote taart, daarnaast een theepot met bijpassende kopjes en schoteltjes en bordjes. Van alles precies drie. Hellen kreeg een kroontje op van goudkleurig karton – ze leek wel een prinses. Voor mij was er een iets kleiner model in het wit. Na de thee en de taart gingen we de tuin in. Hellens moeder gaf ons een mand vol speelspullen mee en lachte. Ze had donkere kringen onder haar ogen.

We begonnen met slingers maken. Repen knippen, vlechten, plakken. Er was niks aan. Hellen stelde voor om op het dak van het schuurtje te klimmen. Ze was zó boven, met mand en al, zonder haar jurk vuil te maken. Ik kon minstens zo goed klimmen, maar bleef met mijn rok achter een spijkertje in het klapraam haken. Hellen kwam niet meer bij, ik moest huilen. Ik deed heel erg mijn best mijn tranen binnen te houden, want haar verjaardag verpesten, was het laatste wat ik wilde. Het lukte niet, althans niet goed genoeg naar Hellens zin, want ze haalde uit.

Ik weet nog dat ik de volgende ochtend in de spiegel keek en haar vingers herkende in de donkere vegen op mijn wang. Het betekende niet zoveel. Door het stoeien met mijn broers had ik altijd wel ergens blauwe plekken. Wat dat betreft kon ik een hoop hebben. Ik geloof dat ik niet eens iets heb gezegd van die mep. Hellen ook niet, want ik stopte meteen met jan-

ken, en dat was precies haar bedoeling.

'Ik ben de Koningin!' riep ze even later, en begon de gehavende stoel te versieren met de slingers die we hadden gemaakt. Het spel was begonnen.

'Dit is mijn troon,' zei ze, en nam plaats om te regeren.

Op haar verzoek maakte ik van zilverpapier een koninginnenketting, en daarna bond ik haar krullen hoog op haar hoofd in een staart met een reep lichtblauwe katoen die ik onder in de mand had gevonden. Ze wilde ook een koninklijke mantel. Ik kon zo gauw niets anders bedenken dan een heel eind crêpepapier om haar schouders draperen, maar daar was ze heel blij mee. Ze lachte, en begon met de vingers van beide handen te roffelen op de leuning van haar troon. Als ik terugdenk aan die tijd, zie ik haar vaak zo: lachend op die oude stoel boven op het dak van de schuur. Het is het laatste beeld dat ik van haar heb.

De volgende ochtend was ze niet op school. Toen ik 's middags bij haar aanbelde, werd er niet opengedaan. Alle gordijnen waren dicht, dus ik kon niet naar binnen kijken. De volgende dag was ze er ook niet. Zelfs de juf wist niet waar ze was. Mijn ouders hebben van alles geprobeerd om erachter te komen wat er aan de hand was – zonder resultaat. Toen ik halverwege de grote vakantie uit mijn raam hing en gewoontegetrouw naar links keek, zag ik dat de stoel niet langer op het dak van haar schuurtje stond. Ze zou niet meer terugkomen, dat wist ik zeker.

Boelie is hier. Hij komt wel vaker onverwacht even langs. Meestal op donderdagavond, na de bestuursvergadering. Als mijn zus in het buitenland zit, neemt hij Thais of pizza mee, of sandwiches uit het restaurant van de bank. Dan haal ik borden en bestek en glazen uit de keuken en eten we gezellig in mijn kamer. Ik hoef daar geen toestemming voor te vragen, omdat Boelie getrouwd is met mijn zus en iedereen hem na al die jaren wel kent. Deze keer heeft hij warme Italiaanse broodjes bij zich en taartjes voor toe.

Na het eten lopen we met mokken koffie naar de bezoekersruimte. In de serre steekt Boelie twee sigaretten aan, geeft er een aan mij en zet de tuindeuren op een kier om te voorkomen dat er iemand gaat zeuren. Hij ploft tegenover mij op een stoel en begint te lezen in een meegebracht rapport. Als hij hier is, leest hij vaak stukken door van zijn werk, of de krant. Ik vind dat gezellig en rustgevend.

‘Trouwens,’ zegt hij na een minuut of wat. ‘Ik heb die vrouw vanmiddag weer gezien, ze stond voor het stoplicht te wachten. Ze kan Hellen niet zijn. Veel te jong.’

Een ogenblik later is hij weer verzonken in zijn rapport. Ik probeer te zien of hij de waarheid spreekt of onder regie van mijn zus een verhaal zit te verzinnen om het onderwerp de wereld uit te helpen.

‘Hè?’ vraagt Boelie en kijkt op, alsof ik iets heb gezegd. Dat is niet zo, want sinds Hellen is verdwenen, praat ik alleen in mijn hoofd.

De Orde van de Leeuwentand

Timme Hos

‘Het is van de burgemeester.’

‘Maar die woont toch in het dorp?’

‘Ik zeg toch niet dat hij hier wóónt? Het is zijn geheime plek!’

‘Ja, voor als er oorlog komt!’

‘Nee joh, er komt hier geen oorlog! Het is gewoon voor lijken in te doen.’

‘Hoe weet je dat dan?’

‘Kijk maar zelf! Er staat een schedel op de deur!’

De elektriciteitskast staat aan de kant van het speelplein. Dit speelplein bestaat uit een hellend trottoir, een speelhuis van zwart kunststof en een wip. De wip is van hout en wordt in het midden gedragen door een brede springveer. Aan weerszijden siert een rode, houten vogelkop het zitvlak. Deze vogelkoppen zijn de naamgevers van het speelplein: De Kippewip.

‘We zullen de lijken nooit zien,’ zegt Jonah. Dorsje klimt via de achterkant het huisje op. Even brandt hij zijn handen aan de kunststof van het huisje, dat door de zon is opgewarmd. Vanaf het schuine dak glijdt hij een stukje naar beneden.

‘Of we moeten inbreken,’ vervolgt Jonah zijn verhaal. ‘Maar alleen de burgemeester heeft de sleutels.’

‘Ja,’ antwoordt Dorsje, die nu naast Jonah zit, ‘en als wij hier aan het spelen zijn, komt hij natuurlijk nooit naar zijn geheime plek kijken.’

‘Inbreken gaat niet,’ mompelt Jonah. Hij zoekt naar een oplossing. ‘We moeten sterker worden; dan kunnen we dwars door de deur heen slaan!’

‘Ja, slaan!’ roept Dorsje uit. Met zijn vuisten bonkt hij op de dwarsliggende balken die het dak van het huisje vormen. Al snel doet Jonah mee en trilt het speelhuis op zijn grondvesten. Het gaat snel vervelen. Dorsje eet een reep noga. Hij gooit het papiertje op de grond.

‘We verliezen tijd,’ zegt Jonah plotseling en springt van het huisje af. ‘We moeten eten zoeken om sterker te worden. Want we zijn niet alleen mensen, maar binnen ons zit ook een speciaal wezen. Ik ben bijvoorbeeld een leeuw.’

‘Echt waar?’ vraagt Dorsje, ‘welk wezen ben ik dan?’

‘Dat lijkt me logisch,’ antwoordt Jonah belerend, ‘jij bent kleiner dan ik, dus jij bent niet een groot beest zoals tijgers of leeuwen.’

‘Maar ik ben wel een hele goede leerling,’ verdedigt Dorsje zich. ‘Ik kan dwars door iemand heen kijken en gedachtes lezen!’

‘Juist,’ zegt Jonah tevreden, ‘en daarom ben jij mijn assistent. En jouw wezen is een stokstaartje. Stokstaartjes staan altijd op de wacht, net als jij. En ze kunnen heel goed kijken, wel duizend kilometer! Dus jij moet altijd kijken of de burgemeester er aankomt om naar zijn geheime plek te gaan.’

Dorsje glundert. ‘Ja!’ roept hij enthousiast, ‘en dit huis is mijn toren. En ook onze schuilplek!’

Jonah schudt zijn hoofd. ‘We kunnen hier moeilijk overleven,’ zegt hij. ‘Want we zitten in een jungle. En daar kun je geen vlees eten. Alle vogels zitten in de bomen.’

Dorsje kijkt Jonah vragend aan en stelt voor om naar planten te gaan zoeken. ‘Mama eet nooit vlees, en die leeft ook nog!’

Jonah loopt als een hopman op de elektriciteitskast af. Naast dit kleine gebouwtje, dat wordt afgesloten door een dikke donkergroene deur, groeien prikkelbosjes, gras en onkruid.

‘Deze plant,’ zegt Jonah terwijl hij een paardebloem tussen het gras vandaan plukt, ‘is onze speciale kracht. Want er zit een toverdrank in. Dat heb ik geleerd van televisie. Sommige vogels eten giftige bessen, maar als ze daarna een paardebloem eten, kunnen ze niet doodgaan.’

Bewonderend neemt Dorsje de paardebloem in zijn handen.

‘Heb jij het dan al gegeten?’ vraagt hij.

‘Tuurlijk niet!’ antwoordt Jonah, ‘ik hoef dat niet meer te doen. Want ik ben vroeger in een ketel van dit sap gevallen. Net als Obelix!’

Dorsje knijpt zijn rechteroog dicht tegen de zon. Het liefst wil hij de verklaring van Jonah controleren.

‘Hier moet je bijten,’ zegt Jonah, wijzend op de steel. ‘Precies met je tand door de steel heen, want daar is het lekker sappig.’

Dorsje brengt de paardebloem voor zijn ogen, ruikt aan de steel, en hap. Een bittere smaak trekt over zijn tong. ‘Het is

heel bitter, joh!’

Jonah lacht. ‘Natuurlijk is

ohr

Jonah kijkt tevreden. ‘Dat vind ik een goede naam,’ zegt hij. ‘Want de blaadjes van de paardebloem lijken op tanden. Maar nu eerst gaan we jou lid maken.’

Jonah loopt naar de kant van de sloot toe. Uit de naar beneden hangende treurwilgtakken grist hij een handvol. Daarna nog een.

‘Hier,’ zegt hij, de takken aan Dorsje overhandigend. ‘We zijn in de jungle, weet je nog? Dit zijn de lianen. Jij moet ze goed vasthouden en over het water heen slingeren. Heel eventjes maar. Dan word jij ook lid!’

‘Maar dat is niet eerlijk!’ roept Dorsje. ‘Hoe komt het dat jij al wél lid bent?’

‘Dat komt,’ zegt Jonah, met zijn linkerhand op zijn borst, ‘omdat ik de club gemaakt heb. En mijn speciale wezen is de leeuw. Dat is de koning van alle dieren, dus die mag alle regels maken.’

Het water is geen water.

Het water is een straat.

Het kroos is een tapijt.

De takken zijn geen takken.

Ze zijn een schommel.

Vallen kan niet.

Is het wel zeker dat je valt, als je nu loslaat?

Wie zegt dat vliegen niet kan?

Koning.

Leeuwentand, leeuwentand, leeuwentand.

‘Gefeliciteerd,’ zegt Jonah. ‘Je bent nu ook lid!’

Dorsje bibbert nog een beetje.

‘Ja,’ brengt hij uit, ‘ik ben ook lid.’

Jonah raapt een slak op. Elke keer als de slak zijn hoorntjes naar buiten brengt, tikt Jonah ze zachtjes aan met zijn vinger. Hierop verdwijnen de hoorntjes weer naar binnen.

‘Ik verveel me,’ zegt Dorsje. ‘Kom, we gaan naar de Kippewip!’

Dorsje knijpt zijn ogen iets samen. De Kippewip is niet meer hetzelfde. Door de open zitkamer van het speelhuisje heen is de verminging van de elektriciteitskast zichtbaar.

‘Er zit een man bij de deur!’ zegt Jonah opgewonden.

Dorsje kijkt naar het serieuze gezicht van Jonah en zegt op wijze toon: ‘Dat moet dan de burgemeester zijn. Die is vast aan het kijken of niemand zijn geheime plek heeft gevonden.’

De deur van de elektriciteitskast is niet meer donkergroen. Tegen een witte achtergrond is de deur beschilderd met blauwe, rode en gele vormen. Een man zit gehurkt naast een palet en schildert met zwart zijn naam onder in de hoek. De dader is kaal en heeft rimpels op zijn hoofd, maar ook groeven in zijn nek.

‘Jullie mogen wel komen kijken hoor!’ roept de man, nog steeds met zijn gezicht naar de deur. Een stilte daalt neer over de speeltuin.

‘Heeft de stem van de schilder alle andere geluiden opgeslokt?’ denkt Dorsje. ‘Hoe kan hij ons opgemerkt hebben? Het moet wel de burgemeester zijn. Die spleten in zijn nek verbergen extra ogen.’

Als door een rollerband schuiven Jonah en Dorsje op de man af.

‘Hallo Meneer de Burgemeester,’ zegt Dorsje angstig.

De man rijst omhoog en draait zich om. Hij is wel drie meter hoog.

‘Burgemeester?’ vraagt de man met een krakende stem. ‘Ik ben niet de burgemeester, als jullie dat soms denken.’

‘Maar het is zijn geheime plek, dus daar mag u helemaal niet aankomen,’ zegt Jonah. De man trekt een grijns. ‘O nee?’ spot hij knipogend. ‘Mag ik dat niet?’ De kale, ranke reus begint te vertellen.

‘Lieve jongens, mijn naam is Peter Bartelles. Natuurlijk ken ik de burgemeester. Hij heeft mij vorig jaar opdracht gegeven deze deur te voorzien van een kunstwerk. Dan is het hier tenminste niet zo’n deprimerende boel en bovendien heb ik voortaan wat om met trots naar te kijken. Kijk maar eens

naar dat huis, daarginds. Daar wonen we. Zeg eens boefje, hoe heet jij eigenlijk? Vind jij mijn schilderij mooi?’

‘Ik ben Dorsje. En dit is mijn broer en die heet Jonah. Maar wij vinden de deur helemaal niet meer mooi. Want het lijkt nu op Duplo en dat is heel kinderachtig!’

‘Op Duplo? Op Duplo!’ Met vluchtige bewegingen kijkt de man om zich heen. Dan pakt hij zijn spullen en doet ze in een bonte koffer.

Dorsje slaat hem argwanend gade: waarom doet hij zo geheimzinnig? Hij liegt vast. Kunstenaars heten geen Peter van hun voornaam.

Dorsje kijkt om zich heen als een stokstaartje. Er is niemand, behalve Jonah en de kale kunstenaar. Over het blauwe plafond schildert een vliegtuig een witte streep, die op een eigenaardige manier roze kleurt aan de rand. Is het de zon?

‘Willen jullie soms wat snoepen, jongens?’ vraagt Bartelles. ‘Ik heb thuis namelijk een flinke verzameling snoep, voor elk wat wils. Jullie zijn toch broertjes? Dat komt heel mooi uit! Ik woon namelijk ook samen met een soort broertje. Houden jullie van noga?’

Op weg naar het huis van Bartelles valt de blik van Dorsje op de begroeiing naast de elektriciteitskast. Een paardebloem* van wel dertig centimeter hoog staat trots overeind. Dorsje plukt de paardebloem en stopt hem in zijn zak.

‘Kom je, boefje?’

Nog eenmaal kijkt Dorsje om naar de deur. De schilderijen van Bartelles hebben de deur een metamorfose gegeven, met uitzondering van een kleine strook in het midden. Het is een sticker, met daarop een doodshoofd en de tekst:

HOGE SPANNING
LEVENSGEVAARLIJK!

Hoewel de deur al openstaat, mogen Dorsje en Jonah niet direct naar binnen. Bartelles heeft zijn arm als een slagboom

voor de deur gezet.

‘Ik weet dat jullie boefjes zijn. Maar één ding moeten jullie goed beseffen: mijn broertje is heel erg ziek. Hij heet Eugène en is zijn verstand een beetje kwijt. Maar daar kan hij niets aan doen, hoor. Dat komt door de ziekte.’

In het huis van Bartelles hangt een vreemde geur. Zwijgend lopen Jonah en Dorsje achter de kunstenaar aan. Overal hangen schilderijen en op de tafels staan beelden. Een ervan stelt een figuur voor die op de grond ligt en in een langwerpige hoorn blaast.

‘Grote grutten! Grote, grote, grijze griezelgrutten! Nee maar, Pierre van me! Wat neem jij nu toch mee?’ Op een grote sofa, die op een ziekenhuisbed lijkt, ligt degene die Bartelles zijn ‘broertje’ noemde.

Het is een oude man wiens huid zich strak om zijn beenderen spant. Zijn kleren zien er goedkoop uit en vertonen vale plekken. Aan zijn rechterpols bungelt een duur uitzierend horloge.

‘Daar passen zijn beide polsen wel doorheen,’ denkt Dorsje als hij de speling tussen de pols en het horlogebandje ziet.

Op de buik van de man ligt een tijdschrift met stoere kerels op de voorkant.

‘Eugène, jongelui! Eugène is de naam!’ De uitgemergelde man doet een poging overeind te komen.

‘Wind je nu niet zo op, Eu. Je hebt er de kracht niet voor.’

‘Waar heb je die rakkers gevonden, Pierre?’

‘Gewoon hier, bij de Kippewip.’

‘En zomaar mee naar huis genomen?’

‘Ze willen graag een snoepje hebben.’

‘Een kinderhand is snel gevuld, niet waar?’

‘In jouw geval wel.’

‘Als je het deze keer maar laat!’

‘Opstaan kun je niet, maar mij commanderen kun je nog prima! Kijk nu toch eens, Eu! Deze prins hier heet Dorsje. En zijn broer – o, dat is echt al een grote jongen – heet Jonah.’

Dorsje speelt onrustig met de paardebloem in zijn broek-

zak. Af en toe kijkt hij naar Jonah. Daar staat hij dan: de koning onder de dieren. Maar het lijkt wel alsof in dit huis andere junglewetten gelden. Waarom niet naar huis gaan? Later dan om één uur thuiskomen mag niet.

De zieke man trekt een grimas.

‘Hallo Dorsje. Hallo Jonah. Mijn naam is dus Eugène. Dat vinden jullie vast een vreemde naam, hè? Maar dat komt omdat mijn vader een professor was. En zijn vakgebied was de Eugenetica. Dat is een discipline waarbij...’

‘Sodeju! Ze zijn hoogstens acht jaar oud, monseigneur Eugène! Noga is wat ze willen!’

‘Acht jaar oud is anders ook geen belemmering voor jou...’

‘Ik hoor het al weer. Ik ga me even optutten – ben zo terug.’

Bartelles loopt de kamer uit met zijn stelten als benen. Hij gaat de trap op. Boven het doffe gekraak van de treden uit is duidelijk te horen hoe de kunstenaar een liedje fluit.

Zorro op een motorfiets

Irene Langenfeld

Iedere nacht om een uur of drie word ik even wakker. Als vanzelf gaan mijn handen over mijn lichaam, tastend en zoekend onder het laken. Ik wil het grind uit mijn linkerbeen peuteren en kijken naar de roodpaarse afdrucken die het schelpengruis en de minuscuul kleine steentjes hebben achtergelaten in het vel van mijn kuit. En iedere nacht weer realiseer ik mij dat er geen linkerbeen meer is en dat er dus weinig te peuteren valt. Ik kan het verbazend goed accepteren dat ik met een been minder door het leven moet, ik kan er alleen niet aan wennen.

Als onbetwiste schoonheid, het mooiste meisje van het dorp, kan ik mij veel veroorloven. Ik kan me zelfs een been meer of minder wel veroorloven. Misschien word ik er in de ogen van de meeste mannen juist aantrekkelijker door. Het is vaak zo dat het kleine gebrek, de afwijking van de norm, maakt dat een vrouw er sexy uitziet.

Ze komen weer naar mij kijken, de mannen van de politie. Ik hoor het geluid van hun stemmen hol en koud weerkaatsen door de kale gang van het ziekenhuis. Die ouwe loopt lichtvoetig, bijna onhoorbaar zoals het een ware ervaren

speurder betaamt. De stappen van de jonge klinken log en lomp.

De oudste zegt mij dat het ditmaal slechts een informeel bezoekje betreft. Hij hoopt dat mij tijdens het gesprek nog iets te binnen schiet. Er is een heel team op de zaak gezet, het zit ze blijkbaar erg hoog. De jongste kan het niet laten steeds naar mijn borsten te gluren, ik zie het wel.

Ik herinner mij van alles, maar kan niet de feiten en de details geven waar de politie wat aan heeft. Hopen ze dat, wanneer ik het verhaal maar vaak genoeg herhaal, het een logisch verhaal zal worden? Een verhaal dat thuishoort in een ambtelijk rapport?

‘Dus u lag daar in de berm zomaar een beetje te liggen?’ vraagt de oudste. Hij ziet eruit als een opa uit een snoepreclame, maar dan slimmer.

‘Ja, ik lag op mijn rug in de berm, mijn benen, ik bedoel één been opgetrokken en het andere, mijn linker, uitgestrekt over het fietspad.’

‘Ja, ja,’ zegt de ouwe berustend en krabt wat achter zijn oor. Hem kun je niets wijsmaken, hij heeft het wel gekker gehoord.

‘En euh, u was naakt?’ De jonge agent begint zowaar te blozen. Kleine druppeltjes zweet staan op zijn bolle kale hoofd.

‘Ja, ik had het nogal warm. Er komt daar vrijwel nooit iemand langs. Bovendien vind ik het lekker om naakt buiten te zijn.’ Ik kijk het agentje verleidelijk aan. Hij lijkt nog roder te worden en begint verwoed iets in een opschrijfboekje te krabbelen. Zelfs zijn flaporen zijn rood, net een schrijvend varken.

‘Op dat moment was u alleen?’

‘Eigenlijk was ik met Maarten, maar hij was net even weg, ziet u, iets te drinken halen. Zal ik u vertellen wat we daarvoor aan het doen waren?’

‘Dat deel is ons ondertussen wel duidelijk. Vertelt u ons nog maar een keer precies wat u zich herinnert vanaf het moment dat uw vriend weg was,’ broemt de ouwe vriendelijk.

Ik wend mijn blik van de mannen af en kijk uit het ziekenhuisraam naar de daken van de huizen aan de overkant. Al heb ik in mijn leven weinig gebrek aan aandacht, toch is het fijn een publiek te hebben dat zo intens naar mijn woorden luistert. Met zachte stem begin ik aan mijn verhaal.

‘Ik lig daar in het gras. Het is broeierig en stil. Te heet voor geluid. De zon verwarmt mijn naakte huid. Er staat een klein briesje. Het maakt mijn tepeltjes stijf. Het schelpengrind van het fietspad voelt ruw tegen het zachte vel van mijn been. Het gras prikt kriebelig tegen de huid van mijn rug en billen. Wel prettig.’

Ik kijk weer naar de jongste politieman. Zijn mond hangt halfopen, het mankeert er nog aan dat hij kwijlt.

‘In de verte hoor ik het geluid van een motor of auto. Het dringt niet echt tot me door. In ieder geval niet genoeg om het besef te hebben wat aan te trekken.’ Ik lach naar het jonge agentje.

Hij knikt me bemoedigend toe. ‘Ga door,’ zegt hij. Hij probeert gewichtig te over te komen maar zijn stem klinkt schor.

‘Wanneer het geluid dichterbij komt, ga ik rechtop zitten. Ik wil zien wie er aankomt. En dan is hij daar.’

Ik voel dat er een grote grijns op mijn gezicht verschijnt.

‘Het was Zorro, of een als Zorro verklede man op een motor. Het was Zorro op een motorfiets. Mijn been liet ik op het fietspad liggen. Hij reed niet echt snel. Ik weet zeker dat hij mij zag. Ik twijfelde er niet aan dat hij om mij heen zou rijden. Hoe kun je mij nu missen?’

‘En u kende de motorrijder?’

Ik zwijg en bijt op mijn onderlip.

Een hoestbui van de jonge agent doorbreekt de stilte.

De ouwe negeert zijn collega. ‘Ga maar door als je er klaar voor bent,’ zegt hij. ‘Neem gerust de tijd.’

‘Hij was gemaskerd, daardoor kon ik natuurlijk niet zien wie hij was maar hij kende mij wel,’ vervolg ik mijn verhaal. ‘Dat zag ik aan de blik in zijn ogen. Hoe hij naar mij keek, heel vreemd. Het was alsof hij alles van mij wist. Daarna is het allemaal een beetje vaag, het is ook nogal onwerkelijk vindt u niet?’ Ik kijk de ouwe vragend aan.

Hij knikt: ‘Vertel ons maar gewoon hoe u denkt dat het gegaan is.’

‘De man, ik bedoel Zorro, rijdt een paar keer over mijn been heen en weer, mijn linkerbeen, het been dat op het fietspad ligt. Ik krijs de longen uit mijn lijf maar ben te verbijsterd om me te verroeren. Het lijkt net alsof het niet echt gebeurt, als in een droom of een film. Ik zie bloed, veel bloed, het stroomt in kleine rode riviertjes uit mijn warme lijf over het pad bij mij vandaan. Ik krijg het plotseling afgrijselijk koud maar ik voel geen pijn meer. Daarna ben ik zeker even buiten bewustzijn geraakt. Het eerste dat ik mij weer herinner is dat Maarten naast me staat, hij schreeuwt in zijn mobieltje om een ambulance en mijn been is weg.’

‘De artsen hebben aan ons verklaard dat uw been er nog aan zat toen u in het ziekenhuis arriveerde. Het was weliswaar ernstig verwond maar het was niet verdwenen, dat weet u?’

Ik besluit zijn woorden te negeren.

Samen met de agenten staar ik naar de plek op het bed waar normaal gesproken mijn been had moeten liggen.

‘Het was bijna mooi,’ zeg ik dromerig. Ik wacht even, ik hou de spanning erin, ze hangen aan mijn lippen. ‘Het laatste wat ik mij van die middag herinner, is Zorro die met wapperende cape wegreed, mijn been onder zijn arm geklemd met de voet naar achteren. Ik had die ochtend nog mijn teennagels gelakt, paars. Het was een heel warme dag moet u weten, zo’n dag waarop de lucht boven de weg lijkt te bewegen. In die bewegende lucht zag ik de vage gestalte van een donkere man de horizon tegemoet rijden en samen met mijn been in het niets verdwijnen. Het was net het einde van een stripverhaal.’

Ik zucht gelukzalig.

‘Het is een prachtig verhaal,’ zegt de ouwe. ‘Alleen, de aan ons bekende feiten vertellen iets heel anders. Ik begrijp dat het voor een jonge vrouw als u erg zwaar is om een dergelijke gebeurtenis alleen te moeten verwerken. Het kan pijnlijk zijn de waarheid onder ogen te zien, maar u bent onze belangrijkste getuige. Het zou ons enorm helpen wanneer u zich de juiste toedracht van de gebeurtenissen weet te herinneren. Hebt u mijn suggestie om met een psycholoog te gaan praten nog overwogen? Daar zou u vooral ook uzelf mee helpen.’

Ze denken toch niet dat ik gek ben. Ik denk dat ik zelf het best in staat ben te beoordelen wat er met mijn eigen been gebeurd is.

Dit gesprek begint mij te vervelen.

De ouwe politieman kijkt mij indringend aan. ‘Ik wil u niet met onaangename gedachten belasten,’ zegt hij, ‘maar het schijnt dat u er nogal wat minnaars op na hield. En hebt u zich al afgevraagd waarom uw vriend u sinds het ongeluk nog niet heeft opgezocht?’

Ik voel me plotseling erg vermoeid. De tranen prikken achter mijn ogen. Ik wil nu niet gaan huilen, niet waar deze mannen bij zijn. Straks loopt mijn make-up uit en daar word ik ook niet mooier van.

Ik geeuw opzichtig en rek me uit.

‘Dit gesprek vermoeit mij,’ zeg ik. ‘Wilt u nu alstublieft

weggaan? Ik moet echt even rusten, het is de hoogste tijd voor mijn schoonheidsslaapje.’

Ik giechel koket naar de agenten, geef de jongste een knip-oog en sluit mijn ogen.

Het berenmasker

Arjen van Meijgaard

In de lente zag ik meneer Lösser, onze bovenbuurman, voor het eerst met zijn rolstoel. Ik had vakantie en de vogels floten weer. Dat herinner ik me nog, omdat meneer Lösser op het balkon stond en terugfloot naar de vogels. Hij gooide korstjes brood naar ze, maar soms zo hard, dat de vogels eerder weg-vlogen dan naar hem toe kwamen. Toen hij mij op het gras-veld achter de flat zag staan, gooide hij ook naar mij korstjes brood. Daarbij lachte hij vriendelijk.

In het trappenhuis zei hij altijd gedag, buiten meestal ook. Soms wenste hij me veel plezier op school of, als ik hem met mijn vader tegenkwam, nam hij zijn alpinopet af en zei iets over het weer.

De buurvrouw naast ons, mevrouw Blauw, die net als wij op de derde verdieping woont, mocht meneer Lösser niet. Dat zei ze wel eens tegen mij.

‘Ik mag die Lösser niet,’ zei ze met haar schorre stem.

Mevrouw Blauw is slecht ter been en loopt met een rollator die ze met een motorslot onder aan de trapeuning vast-maakt. Met veel gesteun klimt ze de drie trappen op tot aan haar voordeur. Als ik haar tegenkom, loopt ze altijd te mop-peren. De zon, de wind, de regen, het is allemaal niks, zegt ze.

Hoewel meneer Lösser in een rolstoel reed, kon hij juist prima lopen. En bovendien was hij altijd vrolijk. Hij floot vaak een liedje, dat mooi weergalmde in het trappenhuis.

Op de eerste dag van de vakantie kwam ik hem tegen op de trap. Ik was van plan te gaan voetballen op het grasveldje achter onze flat. Dat deed ik altijd op zaterdagochtend, vroeger deed mijn vader soms mee, maar sinds het ongeluk op zijn werk, kon hij zijn ene knie niet meer buigen.

Onder zijn arm hield meneer Lösser een ingeklapte rolstoel. Ik bleef naast hem lopen tot we beneden waren. Bij de voor-deur klapte hij de rolstoel uit en hij zette hem op de stoep.

‘Net nieuw. Even proberen hoe hij rijdt,’ zei hij tegen mij, terwijl hij erin ging zitten.

‘Wil je me tot de hoek duwen? Ik rij zelf wel terug.’

Ik gaf hem mijn voetbal, die hij op zijn schoot legde, en ging achter hem staan. Het was zwaar om hem in beweging te krijgen. Heel langzaam duwde ik hem vooruit.

Daarna zag ik hem iedere dag met zijn rolstoel in de weer. ’s Morgens sjuowde hij hem de trap af. Op de stoep klapte hij hem uit en plofte er vervolgens in als een volmaakte gehandi-capte. Met zijn handen draaide hij aan de wielen en hobbelde over de stoep in de richting van het winkelcentrum, waarbij hij gevaarlijk heen en weer zigzagde. Soms hielp hij een beetje met zijn voeten.

In het winkelcentrum zagen mijn vader en ik meneer Lösser naast de ingang van de bank in zijn rolstoel zitten. Voor hem lag zijn omgekeerde pet, een lelijke bruine alpino-

pet. Het was de bedoeling dat mensen er geld in gooiden. Wanneer ze dat deden, floot hij een liedje. Meestal 'Berend Botje ging uit varen' of 'Altijd is Kortjakje ziek'.

Mijn vader gaf mij soms een muntje dat ik in de pet mocht gooien. Meneer Lösser gaf me als bedankje een vette knip-oog. Ik zwaaide terug, ik kan niet knipogen.

Op zondag sleutelde hij beneden in de hal aan zijn rolstoel. Hij lag er op zijn rug onder, met een tangetje in zijn hand draaide hij aan een moertje of een schroefje, of hij pompte de banden op. Daarbij maakte hij altijd veel herrie. Wij hoorden het boven, omdat alles weergalmt in het trappenhuis. Hij liet zijn gereedschap op de tegels vallen of floot heel hard een van zijn liedjes. Mevrouw Blauw opende haar voordeur om iets naar beneden te schreeuwen. Wat ze schreeuwde konden we niet verstaan, want ze had een te schorre stem, maar ze schreeuwde een paar keer achter elkaar hetzelfde en sloeg daarna de deur weer dicht. Met een harde klap, die wij wel goed konden horen. Mijn vader keek mij vrolijk aan en we lachten allebei om de rare burens die we hadden.

Een paar weken geleden, toen ik met mijn voetbal de trap af liep, kwam meneer Lösser net naar boven met de rolstoel onder zijn arm.

'Dag kleine man, hoe is het?' vroeg hij. 'Het is toch veel te warm om te voetballen. Heb je zin in een gevulde koek en appelsap?'

Ik knikte.

'Kom maar mee naar boven.'

Ik liep achter meneer Lösser en zijn rolstoel aan. Hij zette hem voor zijn deur tegen de muur en opende de voordeur.

Ik was al eens eerder bij hem binnen geweest. Hij had een mooier uitzicht dan waar ik met mijn vader woonde. Hij kon over de huizen aan de overkant heen kijken. Zijn huiskamer stond vol dozen en plastic tassen. Daartussen stonden twee lelijke banken. De laatste keer dat ik bij hem binnen was

geweest, had hij gevraagd of ik een paar stripboeken wilde uitzoeken. Het waren nieuwe stripboeken. Drie tassen vol had hij. Ik mocht er vijf uitzoeken, hij had er zeker honderd. Op de braderie in het winkelcentrum heeft hij daarna de rest verkocht.

Ik liep achter hem aan naar binnen. In de gang stonden nog meer dozen en plastic tassen dan de vorige keer. Ook de keukens stond helemaal vol. Onder de kapstok waren een paar koffiezetapparaten neergezet, ze glommen van nieuwigheid. Net als de drie televisietoestellen die op elkaar gestapeld waren. In een doos die openstond, lagen telefoons.

'Ik zal appelsap voor je inschenken. Wacht maar even in de kamer.'

In de kamer was nog net een plekje vrij op een van de twee banken, ze lagen vol teddyberen in doorschijnende plastic tassen.

Meneer Lösser kwam binnen met een apenmasker op.

'Boe,' zei hij.

Ik schrik niet van maskers. Ik schrik bijna nooit.

'Vind je het mooi?' vroeg hij.

Hij leek niet echt op een aap, maar het was wel een mooi masker. Ik dacht dat hij het nu wel af zou doen, maar hij hield het op.

'Vind je het niet eng?'

Ik schudde mijn hoofd. Je zou er best mensen bang mee kunnen maken. Op school bijvoorbeeld. De meisjes uit mijn klas zouden zeker gaan gillen.

'Ik heb nog meer maskers. Wil je ze zien?'

Hij liep de hal in en kwam terug met een grote kartonnen doos die hij voor me op de grond zette.

'Kijk maar. Ik haal een lekkere gevulde koek en een glas appelsap voor je. Dat wil je toch wel?'

Ik keek in de doos en graaide erin. Clownmaskers, berenmaskers en kikkermaskers lagen door elkaar, onderin zaten apenmaskers; ze waren van rubber. Misschien mocht ik er wel een uitzoeken. Welke zou ik dan nemen? Het apen-

masker was stoer, maar zo'n berenmasker zag er ook mooi uit. Een echte snuit en twee kleine oortjes. Ik hield er een voor mijn gezicht, het was veel te groot.

Meneer Lösner kwam binnen, hij zette een glas appelsap op een doos en legde er een gevulde koek bij. Alle spullen die hij had leken nieuw, maar de koek was zeker al twee weken oud, misschien wel drie weken. Hij zag er uitgedroogd en hard uit. Zo smaakte hij ook toen ik een hap nam. De koek verkrumelde en grote stukken vielen op de grond. Ik raapte ze op en legde ze op de doos. Misschien dat ik die straks nog opat.

'Wil je een masker hebben?'

Ik knikte van ja.

'Je mag er een uitzoeken, maar dan mag je tegen niemand zeggen dat je het van mij hebt gekregen. Ook niet tegen je vader.'

Voor ik in de doos kon grabbelen, moest ik een slok appelsap nemen om de gevulde koek weg te spoelen. Meneer Lösner had nog steeds het apenmasker op. Zijn stem klonk daardoor anders. Het was best leuk om tegen een aap te praten.

Met een berenmasker op liep ik trots de trap af. Hoewel het voor mij te groot was, zat het toch te strak. Meneer Lösner had geholpen het op te doen. Hij had het elastiek ingekort. Nu knelde het achter mijn oren en ik kon maar met één oog door het masker kijken. Het andere oog zat veel te veel naar links. Ik deed het af voordat ik naar binnenging. Ik had meneer Lösner beloofd dat ik het thuis niet zou laten zien.

De volgende dag ging ik met het berenmasker op naar school. Met één oog kon ik de stoep in de gaten houden, met mijn andere oog zag ik de roze binnenkant van het berenhoofd. Als het ging regenen, bleef mijn gezicht in ieder geval droog. Dat was een groot voordeel.

Op het schoolplein werd ik aangestaard door de andere leerlingen. Een paar zesdeklassers riepen wat. Mijn klasgenoten kwamen naast me lopen. Ze vroegen hoe ik eraan

gekomen was.

Ik hield het berenmasker op tot ik in de klas op mijn plaats zat. Achter in de klas giechelden een paar meisjes. De meester zei dat hij het een mooi masker vond, maar hij vroeg of ik het af wilde doen. Hij vond mijn eigen gezicht mooier.

'Als het carnaval is, mag je het de hele dag in de klas op. Iedereen mag dan een masker op,' zei hij. De andere kinderen juichten.

In de pauze op het schoolplein deed ik tikkertje met het berenmasker op. De eerste ronde was ik hem gelijk, omdat ik de tikker niet had zien aankomen. Toen ik achter iemand aan rende om hem te tikken, viel ik voorover op de stenen. Het berenmasker schoot van mijn hoofd en ik schaafde mijn knie. Een zesdeklasser pakte het masker en deed het op.

Ik stond snel op en hinkte achter hem aan. Hij gooide mijn masker over naar een andere zesdeklasser, die het daarna over het hek van het schoolplein gooide waar het in de sloot naast de school viel. Het masker bleef even drijven, maar zonk daarna langzaam naar de bodem.

Toen ik na schooltijd bij de sloot ging kijken, was het helemaal verdwenen.

Onderweg naar huis besloot ik een nieuw masker te vragen aan meneer Lösner. Dat zou hij vast wel geven, hij had er zoveel en bovendien was het een aardige buurman.

Ik belde aan. De deur ging op een kier open.

'Wat is er?' hoorde ik meneer Lösner vragen, ik kon hem niet zien.

'Op school hebben ze mijn masker afgepakt. Ik wilde vragen of ik er misschien nog een mag uitzoeken?'

Hij deed de deur wat verder open. Nu zag ik dat hij ook een berenmasker droeg.

'Kom maar snel even binnen. Ik heb bezoek, maar dat is niet erg.'

Hij liep voor me uit.

'Het is mijn buurjongetje,' riep hij richting de huiskamer.

Op de bank in de huiskamer zaten drie mannen met een kikkermasker.

‘Deze heren zijn net een masker aan het uitzoeken. Ze hebben morgen een feestje en ze willen de mensen een beetje laten schrikken. Wil je weer een berenmasker?’

Op de grond lagen alle maskers rommelig door elkaar. Hij raapte er een op.

‘Alsjeblieft. En je weet het, tegen niemand zeggen dat je hem van mij gekregen hebt. Anders wil iedereen er een.’

Hij lachte.

Hij liep met me mee naar de voordeur. ‘Je kunt het zelf wel omdoen, dat is niet zo moeilijk hè?’

De dagen erna deed ik het berenmasker steeds op als ik van huis naar school liep en weer terug. Vlak voor school deed ik het af en stopte het in mijn tas, zodat ze het niet meer konden afpakken. In de klas liet ik het nog wel eens zien aan een paar jongens, maar ik deed het niet meer op. Binnen mocht het niet van de meester en buiten zouden de zesdeklassers het afpakken.

Mevrouw Blauw vroeg een keer waarom ik er zo gek bij liep. ‘Wat heb je nu weer op je hoofd?’ vroeg ze.

‘Ik ben een beer,’ zei ik. Met het masker op durfde ik wel iets tegen haar te zeggen. Normaal rende ik altijd snel langs haar de trap op.

‘Ja, dat zal wel. Houd de deur maar even voor me open. Dan doe je tenminste nog iets nuttigs,’ mopperde ze met haar schorre stem.

Gisterenmiddag kwam ik meneer Lösner op de trap tegen. In grote haast en met twee volle tassen draafde hij langs me naar beneden.

‘Dag knul,’ riep hij. ‘Ik ga op reis. Tot over een paar weken.’

Zijn stappen weergalmden in het trappenhuis. Beneden hoorde ik de deur achter hem in het slot vallen.

Toen ik vandaag thuiskwam, zaten er twee politieagenten aan tafel. Mijn vader zat erbij. Er stonden drie koppen thee op tafel en een schoteltje biscuitjes. Mijn vader stond op en liep naar de keuken.

Een agent vroeg of het leuk was geweest op school.

Ik knikte. Met aardrijkskunde had ik een beurt gekregen en ik had alle vragen goed gehad. Dat moest ik straks aan mijn vader vertellen.

Mijn vader kwam binnen met een boterham, een halve reep chocolade en een glas melk. Ik kreeg altijd een glas melk als ik uit school kwam. En een boterham met chocolade. Geen hagelslag of chocoladepasta, maar een halve reep melk-chocolade. Die deed ik dan op mijn boterham, waarna ik die dubbelvouwde.

‘Zo, dat ziet er lekker uit,’ zei de oudste agent. Hij had een zwarte baard en een grote bril. De petten van de agenten lagen op tafel. Het waren donkerblauwe petten met een dikke gouden munt voorop. Zo’n pet zou ik ook wel willen hebben, dan kon ik met een berenmasker en een politiepet op naar school. Maar die zou ik in de pauze ook niet ophouden. Als ze die afpakten, kreeg ik niet zo snel een nieuwe. Meneer Lösner had vast geen doos met politiepetten.

‘Deze agenten komen speciaal voor jou,’ zei mijn vader die weer aan tafel was gaan zitten. ‘Gaat uw gang, heren.’

De jongere agent had een opschrijfboekje gepakt en hield zijn pen met de punt op het papier. In de klas zaten wij net zo als we een dictee kregen. We deden altijd wedstrijdje wie het eerst de zin had opgeschreven als de meester hem voorlas.

‘We hopen dat jij ons kunt helpen. Daarom willen we je graag een paar vragen stellen. Is dat goed?’

Ik knikte terwijl ik een hap nam van mijn boterham. Ik vond het altijd lekker als ik na de zachte boterham het harde stuk chocolade proefde.

‘Heb jij misschien een berenmasker?’ vroeg de agent met de baard.

Hoe wisten ze dat? Hadden ze mijn eerste masker misschien

gevonden in de sloot naast de school en kwamen ze het terugbrengen?

‘Ja,’ zei ik.

‘Dat dachten we al. Een van onze agenten heeft je gisteren zien lopen.’

Ik zag de baard op en neer gaan terwijl de agent praatte. Zo’n zwarte baard had ik nog nooit gezien. Zouden ze mijn berenmasker bij zich hebben?

‘Mogen we het even zien?’

Ze hebben mijn eerste masker gevonden en nu willen ze mijn tweede masker zien?

Uit mijn schooltas haalde ik het masker tevoorschijn. Ik deed het om. Het zat een beetje scheef, maar met mijn ene oog kon ik nog net de jonge agent zien.

‘Ik denk wel dat dat hem is,’ zei hij tegen de agent met de baard.

‘Zeker weten. Je mag het wel weer afdoen.’

Ik haalde het masker van mijn hoofd en legde het op tafel, naast de politiepetten.

‘Mogen we weten hoe je aan dat masker gekomen bent?’

Van meneer Lösner mocht ik niet zeggen dat ik het berenmasker van hem had gekregen. Hij was bang dat iedereen er dan een wilde hebben. Deze agenten zouden toch geen berenmasker willen? Nee, dat stond raar, een politieagent met een berenmasker op. Meneer Lösner vond het vast niet erg als ik het tegen de politie zei. Dat was wel veilig.

‘Van meneer Lösner,’ zei ik.

‘Van wie?’ vroeg de jonge agent. ‘Meneer Lusje?’

‘Meneer Lösner woont hierboven, op de vierde verdieping,’ legde mijn vader uit.

‘Ah. En wat voor soort meneer is dat?’ vroeg de agent met de baard nu aan mijn vader.

‘Een beetje vreemde man, ik ken hem niet zo goed. Laat ik zeggen dat het een aparte buurman is.’

‘Het is wel een aardige buurman,’ zei ik.

‘En waarom vind je hem aardig?’ vroeg de jonge agent.

‘Ik heb een keer stripboeken van hem gekregen. En dit masker. Hij is ook grappig. Zoals hij in zijn rolstoel naar het winkelcentrum rijdt.’

‘Meneer Lösner zit in een rolstoel?’

‘Nee, niet echt. Hij heeft een rolstoel. Die neemt hij onder zijn arm mee de trap af en bij de voordeur gaat hij erin zitten. Daarna rijdt hij naar het winkelcentrum.’

Ik nam een slok melk en veegde met mijn hand mijn mond af.

‘En wat doet hij dan bij het winkelcentrum?’

‘Daar fluit hij een liedje als iemand wat geld in zijn pet gooit. Hij fluit ‘Berend Botje ging uit varen’, zei mijn vader.

‘Zal ik het voor u zingen?’ vroeg ik.

‘Nee hoor, jongen, dat hoeft niet. Wij kennen het liedje wel.’

De jonge agent schreef alles in zijn boekje.

‘En waar zit hij in het winkelcentrum?’ vroeg de agent met de baard.

‘Naast de ingang van de bank,’ antwoordde mijn vader.

De agenten keken elkaar aan.

‘Hij kan dus wel lopen. Die rolstoel heeft hij niet nodig?’

‘Hij loopt als een kievit,’ zei mijn vader.

De jonge agent klapte zijn boekje dicht en stopte het in zijn zak.

‘Wij weten voorlopig genoeg, denk ik.’ De agent met de baard stond op en kneep me in mijn schouder.

‘Je hebt ons reuze goed geholpen. We zijn een heel stuk verder. Dank je wel.’

Mijn vader liet ze uit. Door het raam zag ik hoe ze in hun blauwwitte politieauto stapten en wegreden.

Onbekommerd kort 3	Het beste verhaal nooit geschreven 44	De passant 71
Justine le Clercq	Alice Fokkelman	Annelies Kraaiveld
Sector Housewarming 9	Eierkreeftjes 47	Het Frietkot 77
Lucas Winnips	Marc Boelens	Linda Mulders
De zelfmoordterrorist 14	Water 52	Organische chemie 81
Olga Ponjee	Lieven Deprettere	Roel Smits
Blik op oneindig 19	Koning Anfortas en de Leeuwen 55	Lycoptera 85
Ep Meijer	Eli Hamel	Martin Pieterse
Maskers 24	De man waar gaten in vielen 57	Hellens ritme 89
Bart Diephuis	Sandra Veldhuizen	Anneloes Timmerije
Dikke tieten heeft ze 30	Thuis 62	De Orde van de Leeuwentand 94
Margriet Breet	Fleur Boose	Timme Hos
Memoires 34	Straat naar zee 67	Zorro op een motorfiets 99
Rita Bruning	Geert Kenbeek	Irene Langenfeld
Picarones op stroop 39		Het berenmasker 102
Ralph Mens		Arjen van Meijgaard

Dit is Lava Literair Tijdschrift, jaargang 12, nummer 3+4 (november 2006)

Redactie Floor Buschenhenke (hoofd), Xavier van Leeuwe, Minka Mertens,
Ronnie van Veen, Chantal Vrouwenfelder

Ontwerp en vormgeving Geert Dijkers

Lava Literair Tijdschrift is een onafhankelijk Utrechts podium voor aanstormend literair talent.

Kijk voor informatie over abonnementen (EUR 24,00) op onze website www.lavaliterair.nl

Volgende deadline voor kopij is **1 maart 2007**

Stuur uw bijdrage per e-mail naar info@lavaliterair.nl

ISSN 0929-5968

los nummer EUR 10,00